

Стенографски дневник

НА

44. заседание

Събота, 22 февруари 1947 г.

(Открито в 10 ч. 10 м.)

Председателствували подпредседателите Петър Каменов и Атанас Драгнев. Секретар: Тодор Тихолов.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.	Стр.
Обобщения		
Отпуски	793	
Питания	793	
По дневния ред:		
Законопроект за одобрение държавния стопански план за 1947 и 1948 г. (Първо четене — продължение на разискванията и приемане)	793	Предложение на председателството за избиране специална комисия, която да разгледа законопроекта за одобрение държавния стопански план за 1947 и 1948 г. (Приемане) 818
Говорили: Тончо Тенев	794	Проекторешение за одобрение 10, постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 януари 1947 г., протокол № 3, относно отдаването на концесия тревните произведения на Бръшлянското и Тутраканското държавни блата. (Продължение и приемане) 817
М-р д-р Иван Стефанов	796	
Петко Кунин	802	
Ефрем Митев	807	
М-р Георги Трайков	810	
Добри Терпешев	812	
М-р-предс. Георги Димитров	818	Дневен ред за следващото заседание 819

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни) Присъствуват всички членове на народния представителен орган. Откривам заседанието.

На заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Найденов, Александър Ковачев, Анастас Циганчев, Анастасия Вълкова, Ангел Бъчваров, Ангел Коев, Андрей Андреев, Асен Стамболийски, Асен Чапкънов, Асен Николов, Атанас Николов, Атанас Добревски, х. Атанас Попов, Ахмед Якубов, Билял Дурмазов, Борис Костов, д-р Борис Ненов, Борис Бумбуров, Бочо Илиев, Васил Иванов, Васил Петков, Васил Караджов, Васил Ацев, Витан Цветанов, Витко Цветков, Владимир Поптомова, д-р Вера Златарева, Ганя Радев, Ганю Златинов, Генчо Райков, Георги Хълчев, Георги Божилков, Георги Динев, Георги Хайдутов, Георги Босолов, Господин Господинов, Гочо Грозев, Димитър Запрянов, Димитър Шимов, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Ганев, Димитър Панайотов, Димитър Ангелов, Димитър Петров, Димо Костадинов, д-р Диню Гочев, Диню Тодоров, Добри Бодуров, Дочо Сербезов, Дочо Шипков, Екатерина Аврамова, Емил Ангелов, Ефрем Джионов, Жейка Хардалова, Запрян Джонгов, Иван Василев, Иван Тергов, Иван Стайков, Иван д. Димитров, Иван Златев, Иван Делев, Иван Неделчев, Иван Рангелов, Иван Костов, Йордан Чобанов, Йордан Русев, Кирил Клисурски, Кирил Лазаров, Кирил Милев, Константин Русinov, Костадин Денев, Костадин Лазаров, Кочо Бонев, Крум Славов, Кръстю Недков, Къню Вълков, Лалю Ганчев, Любен Гумиеров, Макра Гюлева, Мария Личев, Мария Маринов, Марко Попов, Мата Тюркеджиева, Милан Димов, Минчо Драгларевски, д-р Михаил Геновски, Михаил Ташков, Младен Биджов, Мустафа Билялов, Никола Алексиев, Никола Певтичев, Никола Айлъков, Николай Титков, Петко Реджаков, Петко Петков, Петко Пеев, Петър Божинов, Петър Братков, Петър Бобчев, Петър Ковачев, Петър Пейчев, Петър Пергелов, Раленко Видински, Рангел Даскалов, Рачо Домусчиев, Сабри х. Мехмедов, Сава Шълбоков, Серги Златанов, Слав Баджаков, Спас Недков, Спас Николов, Спас Маринов, Сребро Бабаков, Станю Станев, Стефан Цанов, Стойчко Рамков, Стою Неделчев, Стоян Паликрушев, Стратия Сидеров, Титко Чернокосев, Тодор Танев, Тодор Павлов, Тодор Драгларов, Тодор Лазаров, Тодор Живков, Харфуз Генджев, Христо Илиев, Христо Джонджоров, Христо Куртев, Христо Попов, Цанко Козлов, Цола Драгойчева, Черню Чендов, Яна Манева, Янко Димитров, Янко Марков).

Председателството е разрешило отпуски на следните г-да народни представители: Асен Тодоров Чапкънов — 5 дни, Атанас Николов — 5 дни, Атанас Добревски — 1 ден, Георги Хълчев — 1 ден, Димитър Ненов — 2 дена, д-р Димитър Иванов Хаджиев — 1 ден, Добри Бодуров — 1 ден, Запрян Джонгов — 1 ден, Йордан Чобанов — 1 ден, д-р Кирил Драгалевски — 1 ден, Кочо Бонев — 1 ден, Мария Личев — 2 дена, Мария Шиваров — 1 ден, Петър Братков — 1 ден, Васил Иванов Мавриков — 1 ден, Георги Поптомова — 1 ден, Димитър Ангелов — 3 дни, Кръстю Недков — 1 ден, Спас Николов — 1 ден, Спас Маринов — 1 ден, Стратия Сербезов — 1 ден, Тодор Танев — 2 дена, Тодор Лазаров — 1 ден, Йордан Русев — 1 ден, Минчо Драгларевски — 1 ден, Петър Божинов — 1 ден, Станю Коев — 1 ден, х. Атанас Попов — 1 ден, Господин Димов Господинов — 1 ден, д-р Диню Гочев —

1 ден, Иван Пешев — 1 ден, Рангел Даскалов — 1 ден и Спас Найденов — 1 ден.

За следните г-да народни представители, които искат допълнителен отпуск, следва да се иска съгласието на Събраниято.

Петър Йовчев иска 1 ден отпуск. Ползувал се е досега с 33 дни отпуск. Който са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Янко Димитров иска един ден отпуск. Ползувал се е досега с 30 дни отпуск. Който са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Стефан Цанов иска 30 дни отпуск по болест. Който са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Постъпило е питане до г-на министъра на правосъдието от пловдивския народен представител Христо Пунев относно облекчението на стопанските длъжници със стари задължения и за ония, пострадали по политически причини.

Постъпило е второ питане от същия народен представител до г-на министъра на железниците, пощите, телеграфите и телефоните относно станалите катастрофи и яков нередни неща по ведомството на българските държавни железници.

Тия питання ще бъдат отправени до съответните министри, за да отговорят в определения срок.

Пристъпваме към първа точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за одобрение държавния стопански план за 1947 и 1948 г. — продължение на разискванията.

Христо Пунев (сЛ): Г-н председателю! Преди дневния ред искам думата.

Председателствуваш Петър Каменов: Къво искате?

Христо Пунев (сЛ): Преди 12 дни съм депозирал питане до г-на министъра на вътрешните работи относно поставяне милионнаерски пост пред редакцията на в. „Свободен народ“. Г-н министърът не благоволява да отговори на това питане. Аз протестирам срещу това пренебрежително отношение. (Ръкоплескания от опозицията. Възбуждения от мнозинството) Как може на питането на един депутат да не се отговори от министъра на вътрешните работи! Няма цензура, но пред редакцията на в. „Свободен народ“ всяка вечер се упражнява цензура. Протестирам най-енергично! (Ръкоплескания от опозицията).

От мнозинството: Ей-й-й!

Христо Пунев (сЛ): Той е длъжен да отговори. Ако няма достатъчно да отговори, да слезе от това място. (Ръкоплескания от опозицията. Възбуждения от мнозинството)

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни)

Петко Куниш (к): Ти до 9 септември кога протестира? Кога пъта протестира преди 9 септември? Тогава се свиваше в миша дупка!

Коста Лулчев (сЛ): (Към Петко Куниш) Не те е срам!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Има думата на родният представител инж. Тончо Тенев.

Тончо Тенев (зНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! От изказването на преждеговорившите се заключава, че в стопанския план са предвидени всички отрасли на нашия стопански живот, но едни намират плана за изпълнимо, реален и полезен, а други го намират за нереализуем и с явна тенденция за пълното и планово обедняване на българския народ. Аз ще се помъча да уверя съставителите на плана с конкретни доказателства, че техният план е действително далеч от реалното, като за целта ще се спра на глава V — електрификация и глава VI — подземни богатства и мини. Сприрам се на тези две глави от плана, защото те са основата на всичко. Ако предвиденото в тях е недостижимо, то целият план ще се обърне с главата надолу.

Васил Мавриков (к): Тъй ли! Вие ще се обърнете с главата надолу.

Тончо Тенев (зНП): Вие само това знаете. Нищо друго не знаете.

Така, за да има индустрия и напояване на земята, трябва да има енергия. За да има енергия, трябва да има електрически централи и главно въглища. За да има въглища, трябва, покрай многото други предпоставки, да има и минни подпори. Виждаме зависимостта при изпълнение на плана от на глед дребни неща — минни подпори. Това е също примес. Много подобни дребни неща има в плана, не добре обмислени, грешно пресметнати и даже забравени. Че това е така, ще посоча конкретни доказателства.

За 1947 г. стопанският план предвижда едно въглищно производство от 4.500.000 тона, а за 1948 г. — 5.000.000 тона. Без да обиждам никого тук, ще трябва да кажа, че това са смешни неща и явно доказателство за некомпетентност на съставители и вносители на този план. (Възгласи от мнозинството)

Тези дни ние се занимахме с положението на нашето въглищно стопанство и колкото да се отричах някоя неща, за всички е ясно, че то, в сравнение с това от преди 9 септември 1944 г., е в упадък — независимо от това кои са причините. Ние видяхме, че в 1946 г. са произведени едва 3.500.000 тона въглища, срещу 4.000.000 тона в 1944 г., а то при колкото значителна е било планирано от Върховния стопански съвет да се произведат 4.000.000 тона. Произведено е в по-малко 500.000 тона, а фактически — много по-малко, като се има пред вид качествено. Това обстоятелство обаче съвсем не е интересувало съставителите на сегашния план. Те не се интересуват от действителното положение и планират да се произведат в 1947 г. 4.500.000 тона, а в 1948 г. — 5.000.000 тона въглища.

Трябва да се предполага, че върху електрическата енергия, която ще се произведе от изчисленото количество въглища, е планирано индустриалното производство и напояването на земята, и ако не се дадат тези въглища, то съответно не ще бъде изпълнен планът и във всички други пунктове. А вчера тук, за свое оправдание и г-н Динков каза: „Ако ми се дадат въглища, ако ми се даде енергия, аз ще направя туй и туй!“ Ако, ако! Но с „ако“ не се решава нищо!

Г-да народни представители! Твърдя с положителност, че производството на въглища тази година ще е по-зле от миналата. С това мое твърдение безусловно са съгласни всички отговорни фактори днес във въглищното производство.

Д-р Иван Пашов (к): А ако е по-добро, какво ще правиш?

Райко Дамянов (к): Ще си направи характерни тогава!

Тончо Тенев (зНП): Имах случая с много господа да говоря и всички казваха: „Това е неизпълнимо; нас никой не ни е питал за този план.“ (Ръкоплескания от опозицията. Възгласи от мнозинството)

Един от мнозинството: (Казва нещо)

Тончо Тенев (зНП): Аз ще говоря и по този въпрос, почакайте малко.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Тончо Тенев (зНП): Ние вече имаме два месеца от текущата година, които дават по-малко производство от миналата година за същото време. Това е един безспорен факт. Проверете го. Положението ще се влоши още повече. Не им е ясно защо планът е съставен върху нереална и върху смешни фантастична база, откъде ще се вземат един милион тона въглища повече!

Един от мнозинството: Съставете вие един по-хубав план.

Тончо Тенев (зНП): Аз питам г-н Терпешев — но го няма тук, за да отговори. Той трябва да знае туй нещо. Абсолютно невъзможно е. Приемам вашите причини: машини, технически условия и т. н. — които се изчисляват и изчисляват на електрификацията. Да приемем, че това е вярно. Факт е че не могат да се дадат и няма да се дадат.

От мнозинството: Толкова по-добре за вас!

Тончо Тенев (зНП): Ако вземем за основа въглищното производство, което в 1946 г. е с 12% по-зле от предвиденото, а в 1947 г. ще бъде с 50% по-зле, то отсега може да се каже, че предвиденото в стопанския план е погрешно пресметнато и няма да се постигне с 100% за въглищата.

Един от мнозинството: Вие сте си обявили съревнование с Божков!

Тончо Тенев (зНП): Каква е вредата от това? Твърде голяма и непересметана. 30% от планираните предприятия, свързани с енергия от въглища, ще останат да бездействуват. Ще плащат наплати, амортизации, лихви, ще ангажират грамадни капиталы, специалисти и т. н., без да могат да развият каквато и да е дейност, защото някой бил пресметнал грешно или по други съображения надул цифрите! Хиляди пъти по-добре без всякакъв план, отколкото един такъв план, неизхождащ от действителността. В такъв случай всяко предприятие, всеки стопанин сам ще си планира това, което може действително да постигне, базирайки се на опита от миналата година.

Но не е само във въглищното производство несъстоятелността на плана. Ако вземем рудното производство, ще дойдем до същото заключение. В 1946 г. са произведени 160.000 тона, а в 1947 г. и 1948 г. трябва да се произведат по 250.000 тона. Увеличаването в едно минно предприятие на средното годишно производство с 10% е нещо рядко постижимо, но с 50% е невъзможно, или възможно само на книга, както е в случая.

В който щем отрасъл на народното стопанство, засегнат в настоящия план, да надникнем, ще се натъкнем на същото. Така е и с глава пета — електрификация.

(В този момент в залата влиза Добри Терпешев, който заговаря с представителите от опозицията)

Г-н Терпешев! Те разбират от въглища толкова, колкото в Вие! Елате с мене да говорите. (Ръкоплескания от опозицията)

Добри Терпешев (к): Признавам, че не разбират. (Отива на министерската маса. Към оратора) Ха да видим сега какво искате да ми кажете!

Тончо Тенев (зНП): Аз намирам, че предвидените от Вас в плана 1.000.000 тона въглища повече за тая година са едно фантазия, защото миналата година вие предвидихте 4.000.000, а дадохте 3.500.000. За тая година предвиждате 4.500.000, а вашият министър на електрификацията каза тук: „Съоръженията ни са изхабени, пластове са влошени, работниците са изморени и не можем да дадем повече“. Е, как ще ги намерите тези 1.000.000 тона повече? Отговорете! (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Добри Терпешев (к): Вие ще помогнете за тая работа!

Един от мнозинството: (Към оратора) Много самодоволно се усмихвате!

Райко Дамянов (к): Те знаят, че като се изпълни планът, това е смърт за тях. Затова реагират толкова.

Тончо Тенев (зНП): Аз ще акламирам, ако се изпълни планът. Електрификацията на страната е безспорно един важен въпрос. Той интересува както индустриалеца, така и селянина от най-отдалечената колиба. Електричеството е една придобивка на днешния цивилизован човек и от нейното благо трябва да се ползува всеки. Независимо от това електрическата енергия е двигателна сила, без която индустриализацията, изкуственото напояване и т. н. са немислими.

Съставителите на плана очевидно искат да отговорят на народното желание и интерес в това отношение. И ето, че му предлагат един план, с прилагането на който ще потече мед и масло, всекиму ще се окачи по една електрическа крушка, домакинът ще готви на електрическа печка, земеделецът ще напоява земята си доволен и т. н.

Един от мнозинството: Ех че демагогия!

Тончо Тенев (зНП): Хубава картина — за съжаление, само за приказките от „Хиляда и една нощ“, защото настоящият план, и специално глава пета — електрификация, не е нищо друго, освен въздушни кули. И защо да не бъде така? Та нали сега всичко става само с приказки, и то съвсем неотговорно! Сигурен съм, че някой не би се заел с изпълнението на плана срещу каквото и да е възмездие, ако се знае, че за неизпълнението му без обективни факсимилни причини ще се търси отговорност. Сигурен съм, че глава пета и глава шеста от настоящия план нямаме да бъдат внесени, ако беше прибавен към плана един нов член, който да прехвърля отговорност за неизпълнението му. (Ръкоплескания от опозицията)

Питам самия вносител г-н Терпешев: ако той знаеше, че макар само един година затвор го застрашаваше, ако се окаже, че планът е нереализуем, затова че е грешно пресметнат, щеше ли да го внесе? Положително не.

Петко Стоянов (нез): За него затвор? Ха!

Рада Ноева (к): Той 17 години в затворите лежаше и не се изплашил!

Един от мнозинството: А ако се реализира, какво ще правим?

Добри Терпешев (к): Той има весело настроение и затова приказва така!

Петко Таков (к): Ако планът се реализира, Вие (Към оратора) ще отидете в затвора!

Тончо Тенев (ЗНП): Но ако не се реализира, Вие ще отидете! Съгласен съм да подпишем и една декларация. И не само аз ще я подпиша, но и цялата парламентарна група, ако и вие се съгласите с това нещо.

Петко Кунин (к): Още една декларация готови ли сте да пишете; че през време на изпълнението на плана, който върви по кривите пътеки и не помага на плана, и той ще отиде в затвора? (Оживление)

Тончо Тенев (ЗНП): Това нещо е предвидено. Вие положително ще отоварите вината върху народа, когато вашият план се окаже само една фантазия. Това сте го предвидили. (Ръкоплескания от опозицията)

Кръстю Добрев (к): То е предвидено за саботьорите като вас.

Петко Кунин (к): Народът ще го изпълнява, но вие му пречат.

Тончо Тенев (ЗНП): Така в чл. 1, глава V, се казва, че се задължава Главната дирекция на електрификацията да произведе за 1948 г. 35% повече енергия от произведената в 1946 г. През 1946 г. са произведени 430.000 киловат часа, което значи, че през 1948 г. трябва да се произведат 150.000 киловат часа повече. Това ще рече да бъде пусната една нова електрическа централа или повече такива с мощност над 30.000 киловат часа което значи за една година да се пуснат в действие електроцентрали 40% повече от досега съществуващите такива.

За да бъде пусната една такава централа в действие, тя трябва да бъде в момента 90% завършена. Къде е тази централа? Никъде. Четох в стопанския план, че електрическата централа при мина „Марица“ ще бъде завършена. Централата „Марица“ няма да бъде завършена в тази година, както не беше завършена в миналата година. И в края на краищата изчисленията ще бъде: ами ние сме, тахм, че ако се завърши централата „Марица“ ако туй, ако онуй, стопанският план ще бъде изпълнен! Пак повтарям: с „ако“ не се работи.

Петко Таков (к): Централата „Надежда“ няма ли да бъде завършена?

Тончо Тенев (ЗНП): Кога ще бъде завършена?

Петко Таков (к): През септември идущата година.

Тончо Тенев (ЗНП): Коя идуща година, кажете точно?

Петко Таков (к): През септември 1948 г.

Тончо Тенев (ЗНП): Няма да бъде завършена.

Кръстю Добрев (к): Ами ако бъде завършена?

Тончо Тенев (ЗНП): Ако с досегашните електроцентрали можеше да се даде повече енергия защо досега това не е дадено, защо трябваме да се изживява тази остра криза за електроенергия? Заключение е, че или ръководството на нашата електрификационна политика во главе с Върховния стопански съвет не е било на мястото си и не е дало това, което е трябвало да даде, или сега ни заблуждават с празни фрази. И едното, и другото е осъдително и трябва да бъде наказуемо.

Ако се проследят законопроекта и в другите членове на глава V, ще се направи същата констатация: много приказки, големи фрази без каквато и да е гаранция за изпълнението им. Предвижда се построяването на нови електрически централи, и то безплатно. Предвижда се построяването на термични електроцентрали с обща мощност 165.000 киловата, или по-конкретно: една я „Перник“ и една в „Марица“, всяка една с по 50.000 киловата. В мина „Марица“ досега има една електроцентрала с 6.000 киловата. Трябва значи да бъде застроена 10 пъти по-голяма — ерго, да се застрои един нов град за 30.000 жители и да подготвим една мина, давайща годишно над един милион тона въглища срещу 80—90 хиляди тона сега. Значи, не става въпрос само да се намерят средства да се построи една централа, която ще струва милиарди лева, но и да се построи един нов град, който също ще струва милиарди, и да се разработи една нова мина приблизително от мащаба на „Перник“ — което тоже изисква грамадни материални средства и време. Аз не виждам източниците за такива и особено — чикъкви източници за работна ръка. И всичко това трябва да предвиждаме в троен размер, за да се изпълни планът за добиване на 165.000 киловата само от термични централи.

Същото се отнася и за водните централи и язовири. Не виждам никаква възможност за реализиране на предложенния план за електрификация нито в предвидените две години, нито пък в следващите десет.

Кръстю Добрев (к): Вие нищо не виждате вобще.

Тончо Тенев (ЗНП): Планът е резултат от една страна на хора, които са гледали действително учудващите строежи в Русия и които тук са донесли руския архив за строеж, но са забравили, че малката българска снага не отговаря на онагата на големия руски народ и че дрехите, които ще бъдат ушити по този архив, вместо да стоплят българския народ, ще го задушат и той ще умре под тежестта им и от друга страна — на неотговорни личности, некомпетентни, но жадни за творчество и слава. Тяхната слабост бива умело използвана от безогледни карьеристи чиновници, които развяват фантастични проекти, за да се харесват.

Такъв един чиновник се подвизава в Главната дирекция на електрификацията. Той е даже провъзгласен за ударник. Същият той през фашистко време също беше се направил необходим, само че чрез военни доставки, и затова във всяко време вратите на Военното министерство му бяха отворени. За да стане необходим и си прикрие греховете от миналото, решил е да надвигне и в Америка. Но че това става за ризата на бедния български народ, него не го е грижа. Че за спойка на строежите например в „Романа“ служат сълзите и страданията на истински доблестни българи, него не го е грижа. Та нали историята ни учи, че големи работи са строени с кръвта, костите и сълзите на народа! Защо в една китайска стена да са погребани 500.000 души, за да бъде построена и в една пирамида — други стотици хиляди, а малка България да остане назад?

Но даже и по този път пак малка част от плана, който ще бъде изпълнен, защото надхвърля възможностите на малка България. Вредата обаче ще бъде огромна за народното ни стопанство от нецелесъобразното разхищаване на материални и морални средства, а резултат — общо из бедняване.

Всичко това щеше да се избегне, ако се предлагаша санкции за тези, които планират без да мислят, в смисъл: съставителите и изпълнителите на стопанския план се наказват със строг тъмничен затвор, ако се окаже, че планът е неизпълним поради грешки в пресмятанията или поради недостатъчна компетентност или недобросъвестност на органите, натоварени с изпълнението му. (Ръкоплескания от опозицията)

Кръстю Добрев (к): А саботьорите като Вас на въжето ще турим.

Тончо Тенев (ЗНП): Вие сте предвидили как да се извините: ще отоварите на народа всичко, ще кажете, че се саботира. Обичае отговорност за съставителите не предвиждате. А туй нещо трябва да легне в закона за одобрение на стопанския план, и той ще бъде закон само тогава когато има санкции за тези, които са го одобрили, и за тези, които го изпълняват.

Един от мнозинството: Ако беше директор, щеше ли да говориш такива глупости?

Тончо Тенев (ЗНП): Но и при тия санкции планът пак ще остане само написан на книга. Поне българският народ ще разбере, че не може никой безнаказано за сметка на народа да прави каквато или та приказва за работи, които не разбират, и че не могат да се приказват празни приказки безнаказано.

Кръстю Добрев (к): От трибуната на Народното събрание!

Петко Кунин (к): Народът иска да строи повече, отколкото и плано е предвидено. И строи.

Тончо Тенев (ЗНП): За християнския свят летоисчислението започва от Христа, а за много „българи“ днес това става от 9 септември.

Васил Мавриков (к): Не те е срам, бе!

Петко Кунин (к): А за тебе почва от 1941 г.

Тончо Тенев (ЗНП): У мнозина тук остана впечатлението, че някога досега някой у нас не се е интересувал за съставянето на един подобен план. Грешно схващане. Във всяко министерство, при всеки бюджет този въпрос е разглеждан и бъдещата дейност планирана. В годините преди войната бе създаден институт за гражданска мобилизация, чиято задача бе именно да въведе едно планирано военновременено стопанство. И трябва да се признае, че това бе направено доста успешно. Основата на сега разглеждания план е там поставена.

Кръстю Добрев (к): Фашистите удачно планираха!

Стефа Благоева (к): Хвали немския фашизъм.

Тончо Тенев (ЗНП): Основата на електрификационния план не е сложена сега. Г-н Терпешев може би е ходил някой път при директора на електрификацията и е видял една голяма карта. Там са нанесени големи жълти петна с големи стрелки. Всичко това, което е казано в този стопански план, се вижда прегледно на тази карта. В мина „Марица“ — толкова киловата, при София — толкова киловата и т. н. — из цяла България. Всичко това не е направено сега, не е направено вчера, не е направено от един или десет души. Много инженери и министри са вложили уменията и знанията си в този план.

Един от мнозинството: В онова време вървеше, а сега не върви!

Кръстю Добрев (к): Значи фашистките министри правеха много, и ти заедно с тях!

Добри Терпешев (к): Питайте го кои му са приятелите.

Тончо Тенев (ЗНП): Че действително преди този план е имало вече други, ще ви приведа един пример. Ето един план — г-н Терпешев го е одобрил обаче сигурно съм, че не го е чел и не знае за неговото съществуване, както не знаят за съществуването му и днешните хора, които трябва да го прилагат: (Чете) „Бюджет на държавните мини за 1945 финансов година, одобрен с 4. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 24 април 1945 г., протокол № 71, публикуван в „Държавен вестник“, Срой“ и т. н. — „Основа на технико-стопански план за бюджетната 1945 г. и следващите такива на държавните мини. С цел задоволяване страната с горива, метали и други произведения от първа необходимост, които имат за изходен материал зъглищата, нефтошистите и рудите, за 1945 бюджетна година и следващите такива се установява цялостен технико-стопански план на държавните мини.“

Този установеният план обхваща: А. Въглищни мини. Производството на въглища. 1. Перник. Запасите при мини „Перник“ са значително установени на около 100.000.000 тона. При 10.000 тона дневно производство те ще бъдат изчерпани за около 30 години.

Предвиждат се следващите пет години мини „Перник“ да произведат 10.000 тона дневно, след което да се намали производството на не повече от 1.000.000 тона годишно и т. н.

Този план, разбира се, не е реализиран. Имаме едва 8.500 тона. Г-н министърът ви се извини защо не може да ги даде.

Мина „Бобов дол“. Сигурните запаси са около 12.000.000 тона. Сега се дават 500 тона дневно, а се предвиждат 1.000 тона дневно.

Мина Марица. Предполагаемите запаси са 400.000.000 тона. С оглед задоволяване нуждите на електрическата централа и брикетната фабрика се разширяват рудничните работи и откриват нови рудници за дневно производство до 5.000 тона. Абсолютно нищо от това не е изпълнено. Електрическата централа не може да работи по липса на въглища, каквито трябва да се набавят от тук и там.

Кръстю Добрев (к): Сега излъга като циганин.

Тончо Тенев (ЗНП): Аз съм проектирал в мина Марица, аз съм определил мястото за електрическа централа и за всички работи и зная точно положението.

Кръстю Добрев (к): Аз зная колко въглища се произвеждат.

Тончо Тенев (ЗНП): Колко дава?

Кръстю Добрев (к): Сега дава 450 тона.

Тончо Тенев (к): Средното производство на мина „Марица“ е 240 тона. Мога да ви го докажа с цифри, 80.000 тона годишно. 400 тона трябва да дава, но не може да ги даде. Всеки ден има телеграм, че няма работници, че не може да ги даде.

Държавните мини при гара Николаево — мина „Николаево“. Това е един нов каменно-углен басейн, който досега трябвало да се разработи. Не се работи.

Фабрики и инсталации, които са в помощ на въглищните мини или имат за основата си тяхното производство. При мини „Перник“: инсталация за механично прочистване на въглищата и електрическа централа; при мина „Марица“: брикетна фабрика и електрическа централа; при държавната мина „Николаево“ — Казанлъшко: инсталация за прочистване на въглищата и електрическа централа.

Нефтошисти — и те са обхванати.

Рудни мини — къде има рудни мини и какво трябва да дават. Фабрики и инсталации, свързани с разработване на мините. Карбидна фабрика; фабрика за взривни материали; използване рудничните води от медните и пиритните мини, и фабрика за изкуствени торове.

Както виждате, още в 1945 г. е направен един основен план с всички най-големи подробности. Той е напечатан и е неразделна част от бюджета. Подробности са много големи. Обаче всичко това остана написано на книга, никой не се интересува за него, а само се търсят оправдания: ако имаме копали, ако имаме туй, ако имаме онуй, щаме да го реализираме. Нищо не се реализира. Така също и нашият план ще остане нереализиран. Във всички министерства ще намерите по един такъв план. Всеки един бюджет, както казах, представлява сам за себе си един стопански план.

Никой тук не би могъл да се противопостави по принцип срещу едно планоно стопанство, но всеки трябва да бъде против „план, който, като този, не бива да се нарича изобщо план. Защото план значи: до милиметър точност. Вие знаете, че когато се строи например една къща, инженерът и архитектът изчисляват всичко до най-големи подробности и въз основа на този план строителят и майсторите извършват строежа. Ако планът е грешен, къщата може да остане без врати, без комин, без стълби или, което се случва по някой път, вследствие грешно пресмятане, къщата може да рухне, след като са изразходвани маса средства за строежа.

Предложеният план, както се изнесе от някои преждеговорници и от мен, е действително зле просметнат, грешно планиран и като така план в пълния смисъл на думата той не е и няма да принесе никаква полза на стопанството и народа, а само вреди и лишения. И понеже това е така, тогава смисълът цента на плана може да бъде само една, а именно: системно планоно изобличаване на българския народ и обръщането му в пролетариат. Или с други думи казано, понеже сме бедния на пролетариат, а такъв няма достатъчно в България, то ще го създадем планоно по пътя на изоб-

личаването, за да си направим партия. (Ръкоплескания от опозицията)

(Под такъв план не може ни един истински българин да си сложи подписа; няма да го направя нито аз, нито кой да е от земеделската парламентарна група. (Продължителни ръкоплескания от опозицията)

Кръстю Добрев (к): Тебе ще направим пролетарий.

Председателстващ Петър Каменов: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: (От трибуната. Посрещат с ръкоплескания от мнозинството) Уважаеми народни представители и народни представители! Аз ще се огранича конкретно върху проблемите, които поставя финансирането на двегодишния държавен стопански план.

Има някои среди у нас и техни експоненти тук, във Великото народно събрание, които смятат, че финансовото разстройство, което още не е напълно изживяно у нас, е из-сигуритта причина за това, че не е възможно никакво по-сериозно начинание за възстановяването на нашето стопанство и обезпечаването на неговото по-нататъшно развитие. Е добре, на тези среди трябва да се изтъкне, че ние никога няма да стигнем до едно окончателно финансово заздравяване на нашата страна, никой път няма да стигнем до едно окончателно стабилизиране на нашата национална монета, ако не създадем съответната достатъчна стопанска предпоставка. А тази предпоставка — всеизвестно е това — че може да бъде друг, освен по-голямо, по-зряло, по-доброкачествено производство. Тази предпоставка не може да бъде друга, освен по-бързо, колкото се може по-бързо развитие производителността на нашата страна, колкото се може по-бързо повишаване производителността на труда на нашия народ. А това не може да стане с никакви приказки за спокойствие — спокойствието на мъртвилото, спокойствието на загиването — а може да стане при днешните условия, винаги, и у нас, и навсякъде, само с най-мощен творчески кипнеж на трудещите се маси в страната (Ръкоплескания от мнозинството); творчески кипнеж на трудещите се маси в страната, който ще бъде секундиран, подпомаган, във всяко отношение от творческия кипнеж на всички останали искрени патриоти и патриотки у нас. (Ръкоплескания от мнозинството)

Каква е перспективата, която се очертава от съществуващото положение? Тук се получава едно коренно различие между нас, болшинството в Народното събрание, и опозиционните парламентарни групи.

Аз няма сега да привеждам данни, които ще имам случай скоро да разгледам с вас по-подробно. За всеки, който чувствително пулса на стопанския живот в нашата страна, е свършено очевидно: не подлежи на никакво съмнение, че във всички сектори на нашето народно стопанство ние вървим постоянно към едно все по-голямо, по-широко, по-дълбоко заздравяване в областта на стопанството и на финансите. Това заздравяване получава своя най-съсредоточен, концентриран израз в относителното стабилизиране на лева, което може да получи най-сетне признанието и на г-н Петко Стоянов.

Но каква е другата перспектива, която ни се чертае от дясно? Това е перспектива на разстройство, на пълна разруха, стопанска и финансов, и вървене към стопанска и финансова катастрофа. И не се стесняват някои тук да изнесат тенденциозно подобрени данни или даже неверни данни, за да потвърждават тази своя мисъл. Тези, които плачат за спокойствието на индустриалците, на стопанските дейтели изобщо, същите те не подбират средствата, за да разрушат спокойствието на българския народ. (Ръкоплескания от мнозинството) Излязоха тук вчера да четат данни за българската индустрия. Аз ще ви приведа само две данни, които действително са показателни — не тези, които умислено се подбират за дадени месеци, за дадени браншове на индустрията.

Съществува един научно изработен, методологично напълно издържан инструмент за измерване стопанската дейтелност в областта на индустрията и на другите сектори от областта на народното стопанство, който се нарича индекс на обема на производството. Непо много време: изчислява се колко е процентното увеличение от дадено изходно ниво, да кажем нивото от 1939 г., като количествата, които са произведени в 1946 г., се умножават с цените от 1939 г., за да няма никаква разлика, дължаща се на цените. Е добре, общият индекс на обема на индустриалното производство у нас, според месечните известия на Главната дирекция на статистиката, на които се позоваваме тук вчера д-р Георги Петков, за 1945 г. е 105, а за 1946 г. — 111, в сравнение с 1939 г. Ето истината. Има отделни индустрии, където е кожарската, каквато е вълнено-текстилната само — а не памучно-текстилната, не и обшо текстилната — и някои други, които през 1946 г. показват по-малко производство, отколкото през 1945 г. Но това има своето напълно ясно, определено, нетърпящо никакво тълкуване обяснение в същата от 1945 г. зашото реколтата 1945 г. дава в голяма степен суровите материали, които се работят през 1946 г. Обаче това намаление е свързано с увеличаване от растящото производство в други сектори на индустрията.

Защо се привеждат тук данни само за отделни браншове на индустрията, защо не се привеждат данни за всички браншове на индустрията? Защо не се привежда този общ указател? Защо? Защото се желае да се представи перспективата от черна по-черна, най-черна. Защо, като се говори за земеделско стопанство, не се привеждат данни за есенния посев през 1946 г.? Защо не се гледа дали има някакво намаление на лозия посев или няма?

Аз смятам, че основателно тук в този пункт, само в този смисъл, проф. Петко Стоянов каза: работата си е работа и земеделецът иска да държи своето производство на същото ниво и го държи, въпреки намаление на работния добитък. Но привеждат се данни за средното количество добитък у нас от 1926 до 1940 г. Даже един приведе данни за количеството на добитъка от 1906 до 1916 г.

Аз ще ви кажа, че тук има една методологическа грешка, която вероятно се дължи на съзнателна слепота. От 1926 г. имаме данни на всеобщо преброяване, което включва преброяването на добитъка, а през 1940 г. такива данни нямаме. За 1940 г. очевидно се вземат други данни. А какво значи това? Това значи, че в 1926 г. данните обхващат всички видове добитък, намиращ се и в града, и в селото, и на галютаджииите, и на фийтонджииите, а в 1940 г. данните обхващат само добитъка, който е в селското стопанство. Ей с такива шмекерии може винаги да се доказват най-абсурдни твърдения относно нашето сегашно положение и перспективите в близкото бъдеще. Аз обаче казвам, че на тези въпроси няма да се спрам подробно. Искам да се спра върху проблемите на финансирането на плана.

Уважаеми народни представители и народни представителки! Какво значи това, че ние ще изразходваме 10 милиарда лева за стопанско строителство? Това значи, че при дадените условия, при дадените обекти на строителството, една голяма част, може би и по-голямата, ще отидат за заплати. Подробните данни за това разпределение на разходите по предназначението им колко от тях ще отидат за заплати, колко ще отидат за покупка на местни материали, за покупка на чужди материали, за съоръжения и пр., нямам на ръка и не мога да ги приведа. Но сигурно е, че при строежите на язовири, при строежите на железни пътища, при строежите на шосейни пътища, при строежите на далекопроводи, при строежите даже на термични електростанции една голяма част от разходите ще представляват заплати на работниците. А тези заплати на работниците очевидно представляват за тях доходи. Вместо да ни разправяте вие, че било по-лесно, по-неотсрочно, справедливо и обосновано от някаква бивша повишението на доходите на нашето село чрез повишението на цените, аз ви казвам, че единственият правилен път — и това е една ръководна идея на плана — е: повишението на доходите чрез възнаграждаване на творческия строителен труд. Кой ще работи на тези строежи? Ще работи не само градският пролетариат, който сега съществува, но и грамадна маса младежи и възрастни хора от селото, трудът на които сега и през миналите десетилетия е оставал без стопанско, без социално използване. Не от вчера, не от оня ден — от десетилетия са протекли в това отношение изчисления, които могат да търпят критика в много направления, но които без съмнение се основават на едни реални, съществуващи факти. А този факт е скритата безработица в нашето село — факт, който е просто обратната страна на медала, на чиято лицевия страна се намират относителната пренаселеност на нашата страна, при днешните възможности на нашето земеделско стопанство, при днешната техника в нашето земеделие. В строежите за цяла година ще бъде вложен трудът на минимум към 800,000 до 1,100,000 възрастни мъже — трудови човеко-единици. Е добре, този труд ние ще го приложим в строителството и ще му дадем доход, и този доход ще ползват не само този, който работи непосредствено, но ще подкрепи семейството в града или в селото — безразлично. Така ние ще дадем доход. На кого ще дадем този доход? На дребния селянин, на беднотиата в селото и на ония средни селяни, даже и на по-едри селяни, чиято младеж със сърцето си изживява мъките и надеждите на целия народ.

А кого ще ползува повишението на цените? Какво ще стане у нас, ако повишим цената на пшеницата от 17 лв. на 25 лв.? Кого ще ползува това повишение и кого ще увреди?

Какво е това разделение на пролетариат и на останал народ? Че хляб купуват в България градското население, чиновниците, работниците и другите, които са в града — това е известно. Но изглежда, че на хората, които претендират за най-силната връзка с народа, не е известно, че болшинството от селското население също така купува хляб. (Ръкоплескания от мнозинството)

На кого не е известно, че от всички зърнопроизводителни стопанства едва 30-35% продават пшеница? На кого не е известно туй? Значи, това повишение на цените ще ползува само тези стопани, които са едва 35%, и то не грамадното болшинство от тях, а само един малък брой, една цъпа, една тънка върхушка от най-едри стопани — над тях ще се изсипе благосъстоянието от повишението на цените. И какво ще стане тогава? Или ще трябва да запазим сегашната цена на хляба, за да можем не само на градското население да дадем хляб по сегашната цена — за която всички са съгласни, че не отговаря на доходите, понеже доходите са много ниски, и при това положение ще трябва държавата да плати разликата от 8-9 лв. на килограм пшеница — или пък, ако ще трябва да се повиши цената на хляба, ще трябва да се повишат и заплатите на работниците и чиновниците. Друг изход няма. Тогава къде отиваме? Отиваме по известния път, който пред нашите очи изминаха много страни, път, от който ние сме се отказали преди две години, път, по който някои искат да водят българския народ и сега. (Ръкоплескания от мнозинството)

Райко Дамянов (к): Там искат да ни карат те.

Министър д-р Иван Стефанов: Значи, една грамадна част от разходите по строителството представляват доходи за тези слъже от населението, които действително се нуждаят от подкрепа за повдигане на своето житейско и културно ниво. Само така подкрепа, по този път, е нещо здраво, нещо, което засилва нашето стопанство, което оздравява нашите финанси и което подготвява

най-сигурната основа, гранитната основа за един бърз стопански и културен възход на българския народ.

Втората част от тези разходи — това са покупките на местни материали, на цимент, тухли, керемиди, дървени материали и т. н. Какво представлява това? Това представлява плащане произведената на една част от нашата индустрия. Ние искаме да разширим индустриалното производство — всички сме съгласни върху това — но това индустриално производство ние трябва да го прекарваме през пазара, а не да оставим да се произвежда цимент и да не може да се продаде, или да оставим да се произвежда много дървен материал и да не може да се продаде.

Тук се чертаеше перспектива, че никой не можел в село да вложи 100 лв. или 1000 лв. капиталовложение в строителството. Смешно твърдение, твърдение на хора, които не може да не знаят, но които съзнателно заблуждават. Никого в последните 8-9 години у нас не е имало в селото такъв строеж, какъвто имаме през 1946 г. (Ръкоплескания от мнозинството) С местни средства, със собствени изпечени тухли хората градеха къщи и искаха малко парче желязо или малко количество цимент, за да си направят стълбата или нещо друго. Не сте ли виждали това в село? Какво гледате, като отивате по селата? (Възгласи от мнозинството) Друг е въпросът, че тези строежи са пак в ръцете на една малка част от селяните. Така е, но е факт.

Значи, втората част от разходите ще отиде за плащане надни в индустрията, надници, за материали, за амортизация и т. н.

Третата част от тези разходи ще бъдат разходи за внос на необходимите материали отвън, за внос на съответните съоръжения: машини, инсталации и пр. и пр. Тази част наистина представлява един разход, който вътре в стопанството не намира вече същото отражение, какъвто намират първите два вида разходи. Обаче какво представлява този разход? Не представлява ли той най-доброто средство да се повдигне нивото на нашето производство, да се подобри неговата техника, да се повиши производителността на труда на нашия народ? Нима това не е абсолютно необходимо средство, за да се създаде едно благосъстояние в бъдеще на българския народ?

Ако би трябвало за доставката на тези производствени средства, за създаването на тази техническа база на нашето стопанство да гладуваме — да гладуваме, но да ги доставим, както отделили слове от нашия народ са гладували, за да си построят апартаментче, или къщичка, или нещо друго. Би трябвало, казвам, ако е необходимо, да се търпят и лишения, но да се достави тази техника за нашата страна, а не да се влачим по пътища, които отдавна са отречени. (Ръкоплескания от мнозинството)

Така стои въпросът с разходите, а не да се разправя тук, че това било химера и разхищаване. Не.

Начинът, по който ще стават тия разходи, обезпечава най-ефикасен икономически, не административен контрол. Разходите ще стават чрез банковата система. Даже средствата, които биха могли да бъдат отделени от държавния бюджет, и те ще минат по един или друг начин, най-малкото ще бъдат под контрола на банковата система, на кредитната система у нас, за която много добре знаем в чии ръце се намира още, но чието преустройство по плана ще даде възможност още по-пълно да се проведе това централизирано, съсредоточено ръководене на кредита у нас. Всички средства, които ще бъдат разходвани в нашето стопанско строителство, ще минат през кредитната система. А то значи, че кредиторът — който тук в случая ще бъде държавата — ще упражнява този икономически контрол, който в стадия на развитието на капитализма, наречен финансов капитализъм, се оказва до такава степен ефикасен, че постави в ръцете на няколко крупни банкови тръстове в големите европейски и източнокитайски страни цели браншове на индустрията, цели отрасли на стопанския живот. Ние ще проведем най-непосредствения икономически контрол. По този начин ще се контролира разходването на средствата във всеки стадий на строителството, за всеки отделен обект, не от административен апарат, а по икономически път. Тази проверка с лева — метод, който в Съветския съюз даде такива благоприятни резултати, с огромни последици — у нас ще обезпечи най-целесъобразното и най-икономичното използване на средствата.

Всичко това, че кажат някои маловърни, е много добро, но ст къде ще вземете тия средства при положението, в което се намираме днес? Разбира се, стопанският план предвижда, една сравнително малка част от тези средства, които ще бъдат необходими за стопанското строителство, да бъдат дадени направо от държавния бюджет. Това е понятно. Но ние имаме други източници. Това са на първо място спестяванията.

Уважаеми народни представители и представителки! У нас в последните години една част от спестяванията се вложиха в народния заем на свободата и сравнително малки суми в други по-стари земи. Общо държавните земи са погълнати през последните две години най-малко 24-25 милиарда лева. На второ място имаме поглъщане на спестявания посредством 3% държавни съкровищни бонове през последните две години в размер на не по-малко от 16 до 18 милиарда лева. Въпреки тия обективни, специфични за дадения период от време условия и въпреки усилията на някои среди още в 1945 г. да всеят смут, тревога у спестителите, недоверие към кредитната система у нас, недоверие към лева — както и в последно време се опитваха да направят това от много страни, да разбият вярата в лева, в неговото бъдеще, както се опита да направи това тук и вчерашният оратор д-р Петков — въпреки, казвам, тия усилия, нашата кредитна система наизора ежегодно приблизително 14,000,000,000 лв. кръгло. Това означава прираст на набраните влогове.

Друг е въпросът, че и при то и прираст масата на влоговете в сравнение с първичното обзавеждане, в сравнение с изходния доход остава назад, като имаме пред вид положението преди

войната или някое друго време и положението в други страни. Ние имаме, казвам, средно годишно приблизително свеставания 14.000.000.000 лв.

Един от опозицията: Номинални!

Министър д-р Иван Стефанов: Номинални лева разбира се, такова, каквото са. — Кой може да оспори, че ако ние се запретнем здраво, че ако ние се справим и с тази вредителска работа, която се развива в тази област от някои среди, ние ще можем да увеличим прираста на влоговете през 1947 г.? Никой не може да се съмнява в това. Това може да се реализира, защото има пари в известни категории от нашето население. Но тези пари не се вливат в кредитната система по един или други причини. Или има невежество, или има предубеждение, или има злобно отношение. Това са трите главни причини. Има и други второстепенни. Но всичко това може да бъде преодоляно, въпреки вашите усилия, г-да от дясно.

Димитър Цветков (ЗНП): Не са наши усилия.

Министър д-р Иван Стефанов: Да, ще бъде преодоляно. (Ръкоплескания от мнозинството. Възгласи от опозицията) Аз ви казвам, пак ще се срещнем и можем пак да си говорим тук: ще бъде сломена всякаква възможност да се злоупотребява, да се вредителствува. (Възгласи от опозицията)

Един от опозицията: С насилие!

Министър д-р Иван Стефанов: Никакво насилие не е нужно, а е нужно повече светлина, повече съзнание и повече разяснителна работа между народа. Нищо друго не е нужно.

Димитър Цветков (ЗНП): Кажете на вашите партийни последи, че е нужно повече светлина и провета, а не насилие!

Министър д-р Иван Стефанов: Аз смятам, че в това отношение ние ще имаме известни нови възможности.

На второ място ние имаме замразени средства на много места в нашата страна. Има дължници, които имат пари у дома си. Аз лично зная такива три случая вече — имат не само стотици хиляди лева, а милион, два три, а в същото време сключват заеми. И когато питаш такъв човек: защо появиш тази работа, той ти отговаря: защото, казва, трябва да си поддържам реномето, че съм в лошо положение! Плаща този глупак за своя заем, а държи пари в дома си!

Има такива замразени средства и в много други места — в касите на общинските управления, в някои други автономни учреждения и предприятия и в някои частни предприятия. Държат замразени средства. Не държат само оная сума, която им е нужна за отправлене на ежедневната работа, а държат повече средства. И всичко това става пак било поради неразбиране, било поради заблуждение, било поради злобно отношение към провежданата политика на стопанско и финансово заздравяване. И тук несъмнено нашите мероприятия ще дадат резултат. Тук ние ще успеем да приберем средства, които досега въобще не са били давани на разположение на народното стопанство и специално — за стопанско строителство.

На трето място ние ще искаме да използваме в по-голяма степен — собствено това у нас е още в началото — тъй нареченото безпарично плащане. Това значи плащанята да се извършват чрез банков превод, по сметки, а не чрез теглене на пари, чрез плащане. Аз признавам, че тук икономическият ефект не е такъв, какъвто е при първите два случая, но това мероприятие — разширяване на безпаричното плащане — несъмнено ще ни даде при сегашните конкретни условия едно допълнително средство за заздравяване на нашето парично дело в много по-бърз темп, отколкото това би станало без провеждане на безпаричното плащане.

Ето, уважаеми народни представители и народни представители, тези са проблемите, които се отнасят до финансирането на двегодишния план. Ние можем със сигурност да кажем, че опитът от последните две години показва, какво текущата работа на предприятията, доколкото тя се нуждае от снабдяване с оборотни средства, можем да я обезпечим с такива средства. Ние нямаме в нашата страна досега нито едно предприятие, което да е спряло поради това, че няма оборотни средства. В това отношение новата стопанска система у нас, новият начин на ръководене стопанството се показва блестящ в очите на много от неговите идейни врагове. Има стопански дейатели, които умилнено отклоняват своите средства от производството и прибягват до кредита. Може би някои от тях си въобразяваха, че по този начин ще поставят пълноценна нашата кредитна система в задължена улица, въобще ще спомогнат за провалянето на българския лев или нещо друго подобно. Обаче оказа се, че и кредитната система у нас е достатъчно жива да издържа такива смелни напани, пак била те и от няколко стотин стопански дейатели от този тип.

Димитър Цветков (ЗНП): Кредитната система е кооперативна. Всички са кооператори.

Министър д-р Иван Стефанов: Ние имаме не никакви перспективи, не никакви фантазmagории, както се изрази тук г-н Спас Найленов, не никакви пожелания и фантазии, а имаме твърда база под краката си, когато се изправяме да гледаме напред. А че ние се изправяме и гледаме малко по-нависоко, отколкото онези, които не виждат повече от носа си, това не е наш минус — това е наш плюс. (Ръкоплескания от мнозинството) Само когато се гледа от високо, се вижда надалеч, а не когато си забиеш носа в земята,

Цветан Максимов (ЗНП): Бъдещето ще покаже.

Министър д-р Иван Стефанов: Много право. Бъдещето ще покаже. Тъкмо затова министър-председателят ви каза, че една от целите на стопанския план е да измъкне и тази почва под краката ви, след като политическата почва е измъкната.

Д-р Георги Петков (СЛ): Животът е много по-силен. Фактът е налице. Имаше ли инфлация или не? Преди войната ние имаме 3.800.000.000 лв. банкноти, а сега имаме 70.000.000.000 лв. заедно с бонусите. Какво ще ни заблуждават!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Аз ще ви кажа нещо повече.

Петко Стоянов (нез): Въпросът за инфлацията е важен.

Министър д-р Иван Стефанов: Ама господи! Като разправя за инфлация въз основа на данните за паричното обращение преди войната и сега, показва само своето неразбиране на проблема за инфлацията. Инфлацията, драги мой колега (Към Петко Стоянов), не се състои в това, че сега има сто пъти повече банкноти, отколкото преди няколко години, а в туй, дали количеството банкноти при дадена обстановка, при липса на стоки, при липса на уравновесен бюджет, продължава да расте. Движението, а не статиката, е характерно за инфлацията.

Петко Стоянов (нез): Не е само това.

Министър д-р Иван Стефанов: А известно ли е на вас, че банкното обращение у нас в течение не на два месеца — в течение на две години и нещо, две години и четири месеца (Възгласи от опозицията), показва една стабилност, показва едно по-ниско ниво, отколкото беше нивото през ноември—декември 1944 г.? Банкното обращение у нас показва в течение на тия две години нормалните за нашето стопанство сезонни колебания. Случайно ли е това? Паричното обращение, което е основа за инфлация, не търпи никакви сезони, не търпи никакви задръжване на едно ниво, то върви нагоре и върви с равноускорително движение — колкото по-нататък отива, толкова по-бързо се увеличава. Няма защо да се убеждаваме тук в такива прости, елементарни работи.

Погледнете какво има около нас, в най-близко съседство. Погледнете в приятелска Румъния, погледнете и в монархо-фашистка Гърция.

Един от мнозинството: И в Унгария.

Министър д-р Иван Стефанов: Левът е стигнал в Вукурци 200 леи! Това ли е пълното обезценяване на лева на Никола Петков — когато левът може да повиши своята стойност на едно външно тържище от 30 леи преди една година на 200 леи сега?

Един от опозицията: Но румъните воюваха, а ние не. (Възгласи от мнозинството)

Министър д-р Иван Стефанов: Това ли е твоето почитание пред костите на 32.000 жертви? Не е ли това разобличаване на българската теза в Париж? Не е ли в същност това оказване помощ на гръцките монархо-фашисти? (Ръкоплескания от мнозинството и гласове „Позор!“) Не ви е срам! (Възгласи от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Аз мисля, уважаеми народни представители и народни представительки, че не случайно вчера г-н Христо Стоянов в своята реч не говори нищо за лева. Трябва да се признае, че той искаше да направи един анализ на икономическите прояви в нашия живот. Той не говори за обезценката на лева. Той постави въпроса за цените така, като че ли у нас не само че няма инфлация, но повишението на цените не представлява опасност за развитие на една инфлация. Така постави той въпроса — косвено, не пряко — такова впечатление се получава от изложението на г-н Христо Стоянов. Не е случайно това.

Не е случайно и това, че преди няколко дни само г-н проф. Петко Стоянов тук от тази трибуна заяви относно лева нещо, което му прави чест. Това не е случайно. Та Ене (Към Петко Стоянов) с тях се разберете, а после елате да приказвате с мене. (Ръкоплескания от мнозинството)

Петко Стоянов (нез): Значи, Ене твърдите, че по отношение на монетата сме в статично състояние?

Министър д-р Иван Стефанов: Съвсем не твърдя това. Аз твърдя само това, че който говори за инфлация, не може да ни убеждава в това само с данни от 1939 и 1946 г., а и с данни от 1944, 1945, 1946 и 1947 г. Само това твърдя. Много ясно е това, за да го разберете и вие.

Петко Стоянов (нез): А 1942 и 1943 години?

Министър д-р Иван Стефанов: Да, ако искам да проследя цяло инфлацията, ще взема данни от много отдавна, това е вярно. Но ако искам сега да проследя инфлацията, достатъчно е да взема данни за тези три години.

Петко Стоянов (нез): Вместо да обвинявате я ругаете. . .

Министър д-р Иван Стефанов: Никого не съм ругал.

Петко Стоянов (нез): Сега ругайте.

Министър д-р Иван Стефанов: Аз само давам отговор на един изретен представител, който си позволява косвено умишлено, съзнателно или несъзнателно да пречи на българската кауза. Заслужен отговор му давам. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията) А тук вчера д-р Петков си позволи да каже „глупави“ на цяла група народни представители. Аз говоря обективно, без този език, който държа вчера тук вашият д-р Петков.

Коста Крачанов (к): Г-н министре! Нека не Ви прави това впечатление, защото проф. Петко Стоянов през 1938 г. теоретизираше, че България трябва да стане доминион на Англия.

Петко Стоянов (нез): Ти си дурак! Кога е било това?

Добри Терпешев (к): Колко любезен език! (Глъчка)

Министър д-р Иван Стефанов: Вчера д-р Георги Петков си позволи тук да подхвърли на моя другар Кунин: „Вие ли сте Петко Кунин?“ Той не знае, че преди 20 години Петко Кунин се занимаваше с научна работа и тогава написа труд върху селския въпрос. Той не знае, когато казва „нижък професор Стефанов“, че този професор Стефанов и тогава се е занимавал с тези въпроси, и при най-трудни условия е успял да вземе три конкурса, а не като този злополучен доктор, да окачи науката на гвоздей, или да спекулира с нея, когато му потрябва. (Ръкоплескания от мнозинството)

Димитър Георгиев (к): Загубен маниак.

Министър д-р Иван Стефанов: Тогава нито Вие (Към Петко Стоянов), нито Коста Лулчев, нито Петър Атанасов, които са много чувствителни, му направиха забележка. (Възражения от опозицията)

Иван Копринков (сЛ): Г-н Стефанов! Той е лектор във Варненската академия. Само обиждате.

Министър д-р Иван Стефанов: Никакви обиди не съм казал. Няма защо да губим времето на Народното събрание с такива приказки. (Възражения от опозицията)

Иван Копринков (сЛ): Не е закачил науката на гвоздей.

Георги Костов (к): Целта им е да пречат на речта на г-н министъра.

Петко Стоянов (нез): Проблемата за лева е национална проблема. (Възражения от мнозинството)

Георги Костов (к): Това са провокации.

Петко Стоянов (нез): Проблемата за лева е национална проблема и трябва да бъде третирана внимателно.

Министър д-р Иван Стефанов: Не трябва да обезверявате народа. Ние сме против тези, които искат да заблуждават народа и да подкопават лева. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Стоянов (нез): Въпросът за лева е сериозен национален проблем. Разгледайте го сериозно, а не да приказвате само приказки.

Министър д-р Иван Стефанов: Аз говоря против тези, които искат да подкопават лева.

Петко Стоянов (нез): Фактически вие го подкопавате.

Димитър Георгиев (к): Това професорски език ли е? (Пререкания между народните представители от мнозинството и опозицията)

Георги Костов (к): (Към опозицията) Дайте възможност на г-н министъра да говори.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н Христо Стоянов под благовиден предлог искаше все пак да подкопае увереността в провеждането на двегодишния стопански план, макар да казваше: „По начало ние сме напълно съгласни с всички сили да работим за осъществяването на плана.“ В същност той като свое заключение каза, че ние имаме само един път: да опазим стопанското строителство, като дадем по-големи цени на зърнените храни.

Знаете, че онзи ден бяха предложили пак от тази страна (Сочи опозицията) повишение цената на тютюна с 50%. Каза се, че с повишението на цената на зърнените храни щели да се дадат пари на народа, за да можело оттам да се вземат за строителство.

Аз вече имах случай да покажа колко пакостно и вредно би се отразила една такава финансова политика не само върху строителството, а и върху нашето непосредствено настояще, върху положението на милиони хора у нас от града и от селото, как тя ще се отрази върху подожението на нашия лев и т. н. — няма да повтарям.

Към това си твърдение г-н Христо Стоянов прибави и нещо друго: „Вие обирате селското население с низките цени и сега искате втори път да го оберете с една нова данъчна реформа и с една такава прикритост.“ Аз за пръв път чувам г-н Христо Стоянов тук. Той искаше да отрече по начало нашата най-голяма данъчна реформа, която впрочем е напълно в духа на данъчната реформа от 1921 г. на правителството на Александър Стамболийски, със създаването на данъка върху общия доход. Аз бих поздравил и бих изказал признателност за всяко едно указание относно тази реформа, което би било от естество да я направи колкото се може по-доброкачествена като реформа въобще, да я направи колкото се може по-пригодна към нашите условия и да я направи колкото се може по-справедлива при облагането на отделни категории данъкоплатци.

Г-н Христо Стоянов казва: „Никой път не е имало толкова едно постижение, такава помощ на дребните земеделски стопанства, каквато се дава с тази реформа, която освобождава напълно от облагане стопанствата до 30 декара.“ Много голям комплимент! Но за какво се прави този комплимент? За да се подчертае толкова повече, че всички останали стопанства щели да бъдат злепоставени с тази реформа. И се привежда тук за по-голяма убедителност един пример, разбира се, придер с изкуствено изчисление на данъка, такъв, какъвто бил по-рано и какъвто би бил сега при прилагането на закона за данъка върху общия доход. И г-н Христо Стоянов — тук аз имам стенограмата, не може да има никакво съмнение, точно съм вземал това, което трябва да се вземе — твърди, че за едно стопанство с 100 декара земя и 50 овци данъкът щял да се повиши от 8.964 лв. на 84.000 лв.

Наистина би било страшно, ако така би било изменено облагането вследствие на тази данъчна реформа. Смята ли г-н Христо Стоянов, и който и да е друг около него или по-далеч от него, че Отечественият фронт, новото правителство са такива политически слепци, та да си позволят такава една реформа? Смята ли той, че това нещо може да се осъществи в някаква степен, не изцяло, а на половината, на една четвърт? Ако той това искрено вярва, той е много наивен политически.

Но аз искам да обърна вниманието ви върху това, че сметката е крива. Не се касае за някаква грешка, разбира се, не се касае тук за 5% или 10% разлика, а за колосална разлика. Тази разлика е следната. Да вземем тия доходи, които се определят сега от комисиите. Тия доходи винаги се определят в рамки минимални и максимални за дадено място, за дадено землище, защото във всяко землище, както ви е известно, има ниви с по-слаба почва, има ниви с по-добра почва, при по-добри условия, изложение и пр. — редица обстоятелства, които определят един по-голям или по-малък доход на декар при други равни условия: при еднаква обработка, при еднакво количество вложен труд и т. н., за една и съща култура, разбира се. Тия комисии, които не са органи на облагашата власт, които включват представители на местното население, на местната власт, хора, които са близко до възможностите, до нуждите на населението на дадено място, определят доходите от токоз до токоз на декар земя за пшеница, царевича, рж, ечемик, овес, на глава овца, на глава крава, на глава коза и т. н. Защо? За да може отпосле при преценката на дохода за отделно стопанство — защото не може да става дума за някакво счетоводно установяване дохода на такъв стопанство — да се държи сметка за по-лошото или по-добро качество на земята, животните, по-добрия добив, по-лошия добив и т. н.

(Председателското място заема подпредседателят Атанас Драгиев)

Каква е сега грешката при такива смятания — грешка, която не може да не бъде умишлена? Взема се, разбира се, максималната граница. Но и това далеч не стига. Доходът, както тук вчера се вече подчерта, от една коза в такива места, където може да има саянски кози, е от 2.000 лв. до 12.000 лв. Г-н Христо Стоянов взема, разбира се, максимума — 12.000 лв. доход на коза, при 100 кози на един стопанин. Ако действително имаше такъв стопанин, който да има 100 саянски кози и да получава по няколко литри мляко на ден в течение на три-четири месеца през годината, то за него данъкът, който му е изчислен от Христо Стоянов на 300.000 лв., надали ще бъде достатъчно справедливо определен. Сто саянски кози да има и да продава всеки ден млякото им в града! Но такава нещо няма.

Да вземем обаче това стопанство, което взема г-н Христо Стоянов — примерното стопанство. Уважаеми г-да народни представители и народни представителки! Ние вземаме поземлен данък 17 лв. цифром и словом, на декар земя!

Един от опозицията: И то е много, г-н министре.

Министър д-р Иван Стефанов: А, много бил! Много е за онзи стопанин с до 30 декара земя, когото ние освобождаваме сега, за когото вие не сте гъкнали гък да кажете да му определим поземлен данък и за когото искате да запазите поземления данък, и за всяка коза, и кървава, и крастава, да се плаща от него. А това ние го премахнахме. Пръв е тук г-н Христо Стоянов, че няма такава мероприятие в миналото, което с един замах да снемем такава бреме от толкова много граждани в нашата страна. (Ръкоплескания от мнозинството) 17 лв. беше поземленият данък на декар, когато килограм пшеница струваше 3 лв. и по-малко. Ако ние сериозно мислим за финансово задръпване, може ли да има съмнение, че този поземлен данък — ако имаше данък върху общия доход, ако трябваше да вървим по стария отпакан път, от

който мнозина не посмяха да се отклонят на времето — щеше да бъде повишен още в 1944 г. от една власт, която се чувства здраво вкоренена в народа и няма нужда от никакви демагогски способности, за да има влияние в народните маси? Бегликът щеше да бъде увеличен още в 1944 г. от Петко Стоянов 4-5 пъти или 3 пъти най-малко. Ако направим сметката, г-н Христо Стоянов, на тази база, какъв би трябвало да бъде поземленият данък при сегашното положение, други резултати ще се получат — съвсем обратните.

Аз трябва да призная, че сметката на г-н Христо Стоянов е погрешна и по отношение на старите данъци. И там е показано малко повече. Но ако вземем за вярна Вашата сметка за старите данъци от 8.964 лв., колкото сте ги изчислили, г-н Христо Стоянов, по старото облагане, новото облагане за селско семейство с две деца, 100 декара земя и 50 овце в Плевенска област ще бъде от 10.000 лв. до 16.000 лв., в зависимост от качеството на почвата, овцете и т. н.

Христо Стоянов (ЗНП): Вие оперирате с минималните цифри, а аз оперирам със средните.

Министър д-р Иван Стефанов: Не е вярно. Оперирам и с максимални, и със средни, и с минимални, а не само като вас, с максималните.

Христо Стоянов (ЗНП): Когато отидат вашите депутати в селата — понеже комисията ще работят от 1 до 10 март — аз ще се откажа от мандата си, ако това е истина, ако едно семейство с 100 декара земя и 50 овце ще плати 10.000 лв. данък

Министър д-р Иван Стефанов: Ще плати в зависимост от качеството на неговата земя: при минимален доход — 10.000 лв. данък, а при максимален — 32.000 лв. Това е положението за сто декара стопанство, а не за 31 декара, както Вие искате да хвърлите в един куп още ден и 30 декара, и 200 декара, и 300 декара. Има коренна разлика.

Христо Стоянов (ЗНП): 200 декара по закона за аграрната реформа.

Министър д-р Иван Стефанов: Ама Вие в един куп ги хвърляте. — Има и друго нещо обаче: земеделските стопани ще бъдат освободени от плащане данък върху общия доход не само до 40, и 50, и 60, и 100 декара и да не платят данък по този закон, да бъдат освободени от един значителен поземлен данък, който биха платили иначе, защото ще бъде преценен техният доход.

Христо Стоянов (ЗНП): Аз Ви отправям честен въпрос: ако едно стопанство с 50 овце и 100 декара ще плаща 10.000 лв. данък, аз напускам Парламента, но иначе Вие ще се съгласите да напуснете министерското място? (Ръкоплескания от опозицията)

Министър д-р Иван Стефанов: Аз още преди края на годината ще Ви покажа стопанства с 100 декара освободени от данък, а ще Ви покажа и много други стопанства, които ще платят по-малко от този данък и Вие ще си телите заключението.

По-нататък аз казвам, че не само земята от 30 декара ще определи дали един дребен стопанин земеделец ще бъде освободен или не от данък върху общия доход, а това ще определят всички обстоятелства, при които се намира неговото стопанство и неговото семейство. Така например един стопанин с 8-9 деца ще плати съответно по-малък данък.

Какво съмнение може да има в това, че данъкът върху общия доход е именно, който осъществява максимално възможната при нашите условия справедливост на облагането?

Христо Стоянов (ЗНП): Но един стопанин с 100 декара?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Може да има стопанин с 20 декара земя, който е плащал само 800 лв. поземлен данък на лозето си и който сега ще трябва да плати по достойнство толкова, колкото действително заслужава.

Христо Стоянов (ЗНП): Прав сте.

Министър д-р Иван Стефанов: Ама Вие вчера не го казахте. Трябваше аз да го кажа.

Христо Стоянов (ЗНП): Но зърненото производство е друго.

Министър д-р Иван Стефанов: И за интензивните култури, и за всички култури. Но не само туй. Имаше стопанства с десетки илечни крави около София и други големи консумативни центрове, които не плащаха никакъв данък по-рано, а сега ще платят данък такъв, какъвто се полага да платят. Чудно ли е тогава, че ако осъществим такова справедливо облагане на по-големите доходи, ние можем да освободим от плащане стотици бедни и дребни селяни? Никак не е чудно. И това не ви стигаше на вас през изборната кампания, та трябваше да разправяте на селяните, че всяко яйце, което ще снесе кокошката им, ще бъде облагано с данък.

Магда Димитрова (к): Една бабичка в Батулия ми каза: „Имам една коза; дохожда един опозиционер и каза, че ще ми я вземат“.

Министър д-р Иван Стефанов: Така стои въпросът с облаганята. Облагането става върху общия доход и представлява една голяма крачка напред не само по отношение на това, което призовава г-н Христо Стоянов — че освобождаваме една грамадна част от

нашите дребни и бедни селяни от такива преки данъци — но и в това отношение, че се облага онова, което представлява чист доход на всяко стопанство.

И аз тук искам да дам едно политическо обяснение на тая защита, която се дава на тезата против данъка върху общия доход. Когато се говори за това, че този данък щял да обремени дребни селянин с 32 декара, че това е непоносимо, не е ли очевидно, че в същност се защитава не тези стопани от облагане, а ония, които имат към 200 и повече декара или имат малко декари, но големи доходи? Така стои въпросът с данъка.

Искам да се спра още само на един въпрос — въпроса за инженерните кадри. Уважаеми народни представители и народни представители! Излязоха тук двама инженери да говорят по този въпрос. Единият от тях снощи си позволи да твърди, че 90% от инженерите у нас били против плана, били опозиционери. Ако това беше вярно, ние, разбира се, трябваше да си вземем сериозна бележка от това положение.

Стоян Божков (ЗНП): Това не съм казал, г-н министре! Вие лъжете!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Имаме стенограми тук. След малко ще донесат стенограмите от снощи и ще ви покажа какво сте казали. Той каза: „90% от инженерните кадри у нас са против плана“. Ако това беше вярно, тогава непременно трябваше да се коригира планът. Не може да се изгради такова колосално дело, и по замисъл и по изпълнение, не може то да бъде реализирано у нас, ако 90% от инженерните кадри са против него. Обаче това не е така, за щастие.

Стоян Божков (ЗНП): Точно така е. (Смях всред мнозинството)

Министър д-р Иван Стефанов: Не е вярно!

Райко Дамянов (к): Значи, влезе в клопката!

Министър д-р Иван Стефанов: С двата крака влезе. (Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Второто твърдение на инж. Божков беше, че планът е изработен в затворен кабинет, никой не е питал инженерите, никой нищо не им е казал, те нищо не знаят и макар да не го знаят, пак 90% от тях са против него! Второ невярно твърдение. Ето какво имам тук (Сочи една поканка). Това е една поканка на Съюза на българските инженери и архитекти, в която се съобщава за общо събрание, на което ще говорят Трайчо Костов и инж. Сакеларов на 31 октомври 1946 г. върху проблемата за инженерно-техническите кадри при реализирането на държавния технико-стопански план.

Стоян Божков (ЗНП): И какво излезе?

Министър д-р Иван Стефанов: На 22 януари 1947 г. . .

Стоян Божков (ЗНП): Това е лъжа!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Министър д-р Иван Стефанов: Кое е лъжа? Че има такава поканка, че има такова събрание ли?

Стоян Божков (ЗНП): Колегията го е казала, а не събранието.

Министър д-р Иван Стефанов: Вие твърдяте, че планът е бил изработен без да го знаят инженерите. Вие твърдяте това. А това е лъжа. Ето втора поканка на Съюза на българските инженери.

Стоян Божков (ЗНП): Не заблуждавайте, г-н министре!

Министър д-р Иван Стефанов: Никакво заблуждение не е. Ето какните елате да ги видите: публично събрание на 22 януари в аудиторията на Държавната политехника — не в някой партийен клуб, а в аудиторията на Държавната политехника — на което председателят на съюза е говорил върху реализирането на двегодишния електрификационен план на България в рамките на държавния стопански план.

Имам и списанието на Съюза на българските инженери и архитекти, книжка X—XI от октомври—ноември, в която са напечатани тези сказки, които са изнесени на събранието от Трайчо Костов и Сакеларов. (Възбуждения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Никола Петков (ЗНП): А резолюциите?

Министър д-р Иван Стефанов: Чакайте, г-да, ще дойда и до резолюциите. Вие признавате ли, че тези въпроси са обсъждани публично? Признавате ли, че инж. Божков излъга вчера, като каза, че не са обсъждани тези работи? (Ръкоплескания и гласове „Позор!“ от мнозинството) И тогава ще говорим.

Един от опозицията: Демагогия!

Министър д-р Иван Стефанов: Никаква демагогия. Аз ще ви кажа къде е демагогията.

Ето още: пред конференция на електронженерите, заеждащи електрификационни предприятия в страната, и на представителите на профкомитетите в тези предприятия на 16, 17 и 18 февруари т. г. е обсъждан двегодишният електрификационен план в рамките на общия държавен стопански план и състоянието на нашата електрификация: (Чете) „Новите електрификационни строежи“, „Експлоатацията на електрическите предприятия“, „Техническият и стопански електроконтрол“ и „Законопроектът за устройството на Министерството на електрификацията, водите и природните богатства“ и т. н. — и има резолюция. Ето резолюцията.

Иван Копринков (сЛ): Има и други резолюции.

Министър д-р Иван Стефанов: Има и други, зная ги и тях, г-н Копринков. — Резолюция, в която в първата точка се казва: (Чете) „Одобрява двегодишния електрификационен план в рамките на държавния народостопански план и декларира от името на всички електродеятел, че ще положи всички свои сили за неговото цялостно изпълнение“. (Ръкоплескания от мнозинството)

Иван Копринков (сЛ): Защо не четете другите резолюции?

Петко Стоянов (нез): А ония резолюции?

Министър д-р Иван Стефанов: Аз ще ви кажа и за тях. — Значи, установяват се безспорно две неща. Първото нещо е, че електрификационният план и въобще двегодишният стопански план, независимо от всички онези заседания и съвещания, които е свикал Върховният стопански съвет, през които съвещания и заседания са минали хиляди стопански дейатели и специалисти от разните области, както и инженери, е обсъждан публично от организацията на инженерите и архитектите у нас. Очевидно е, че твърдението, какво планът бил изработен в затворени кабинети, не е вярно. Това е първото нещо, което се установява от фактите.

Стоян Божков (ЗНП): (Казва нещо)

Добри Терпешев (к): (Към Стоян Божков) Минерно инженерче! Не се закачай с бай Добри! Бълха такава! Дърсеница! Ще строиш нова България! Инженери!

Министър д-р Иван Стефанов: Второто нещо, което се установява, е, че грамаден брой инженери стоят здраво на почвата на точността и изпълнението на двегодишния стопански план. Установява се безспорно, че имаше основание, инж. Божков да се отмята от снощиото си твърдение, за да го потвърди след две минути само. Има основание да се отмята, защото не е вярно, че значителна част от инженерите са против плана, че са убедени в неговата нереалност и смятат, че той е гробовик за българския народ, както си позволи тук да изтъква инж. Тончо Тенев. А има инженери — ние ги видяхме вече двама тук, в Народното събрание — които са против плана и които го знаят не само защото са народни представители, а и от обществеността, която по-рано получи самия план.

Стоян Божков (ЗНП): Искан анкета. Искан думата.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Седнете си. Няма думата. За лично обяснение — след речта на министъра. Това е правилникът.

Министър д-р Иван Стефанов: Има ги и такива. Не са само тия двама инженери тук, има още някои.

Но ето какво казва един инженер в частно писмо от името на група свои колеги на частна практика: (Чете) „Напълно споделям вашите възгледи относно новите принципи и начала, върху които ще се организира и изгради електрификацията на нашата страна“ и което се осъществява чрез плана. Значи, има и инженери на частна практика, които възприемат плана като една реална възможност и като една цел, достойна за усилията на народа и техниката.

Един от опозицията: Само един инженер ли?

Министър д-р Иван Стефанов: Не са само бюрократите, не са само онези, които са на служба някъде, не са само онези, които искат да се докарат, въпреки своето вътрешно убеждение, а има и такива, които са независими материално, които може би не споделят политическите възгледи на Отечественния фронт по които са честни инженери, които са честномислещи хора и които са искрено привързани към делото на своя народ.

Стоян Божков (ЗНП): Има, има, 5% има.

Министър д-р Иван Стефанов: (Чете) „От наблюденията, които грижливо съм правил напоследък по отношение живота на нашето техническо съсловие, констатирах следното. Изглежда, че опозицията, след като претърпя пълен неуспех на политическия фронт, изведнаж насочи своето внимание върху стопанския сектор, за да може поне там да уязви народната власт. Тези отровни стрели ще станат още по-остри след подписването на мирния договор. И понеже един от най-съществения фактори за осъществяването на новия стопански план е и ще остане нашето техническо съсловие, опозицията е насочила прицела точно към него. Това се рече чистува. Допреди няколко месеца, макар и неохотно, нашата колегия беше започнала да се приспособява с новите форми на социален и технически строеж. Но напоследък изведнаж навигна глава и пре-

мина в настъпление срещу всяко техническо начинание на правителството“.

Един от опозицията: Ами ако ние почнем да четем писмата?

Министър д-р Иван Стефанов: (Продължава да чете) „Може би ви е направило впечатление, че Инженерно-архитектурната камара се отнася с най-голяма апатия към бригадирското движение у нас. Но това не е още нищо. Напоследък обаче законът за организиране на техническите кадри даде повод за организирано противодействие.“ По-нататък се излага, как отделни хора от ръководството на тая Инженерно-архитектурна камара — може би там са 90-те процента — подпредседателят и председателят — председателят е може би този, за когото се касаят приказките на г-н Божков. . .

Стоян Божков (ЗНП): Ама, г-н министре, има искания от Камарата и от БИАД. Избройте ги и тях, и тогава ще се съглася с Вас.

Министър д-р Иван Стефанов: Изтъква се още, „че се обявяват конкурси за стросжи от частни предприятия и държавни учреждения, а реакционните пипала назначават свои жури, уговарят се предверително сроковете и обема на конкурсните програми и пр. И всичко това с цел, между другото, да се компрометира и почтеността на новата власт, да се предизвика негодувание сред колегията“.

Ето ви кои са хората, които съставляват ония 90% на г-н Божков.

Иван Копринков (сЛ): Това е анонимно писмо.

Министър д-р Иван Стефанов: Не е анонимно писмо, а е подписано.

Иван Копринков (сЛ): Кажете го да го чуем.

Министър д-р Иван Стефанов: Няма какво да го казвам на вас, то си е частно писмо.

Уважаеми народни представители и народни представителки! Ето му тук и оригиналът на г-н Божков за 90-те процента. Донесоха ми го сега. (Показва стенограмата от снощиата реч на Стоян Божков. (Към народния представител Стоян Божков) Елате да видите, за да не разправяте, че лъжем. Вие дъжеге, и не един път, а 20 пъти. Написано е тук на книга — 90%. Елате да го видите!

Стоян Божков (ЗНП): (Приближава се към трибуната) Г-н министре! Моля Ви се, прочетете го.

Министър д-р Иван Стефанов: Няма какво да Ви го чета. То е написано.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Пеко Таков (к): Я си сядай там на мястото, дурак!

Един от мнозинството: И на книгата не вярва!

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми г-да народни представители! Както у нас, така и другаде, където се е тръгнало по пътя на поставени такива цели за осъществяване чрез две, три и петгодишни планове, навсякъде, без изключение, във всички страни се е появявала и реакция, появявало се е и противодействие, появявала се е и критика в по-мека или по-остра форма, но навсякъде се е появявала. И у нас се появи. Много интересно е да се изправи сравнение, от кои среди идва тая критика, това противодействие, това злопоставяне на стопанските планове в разните страни. Без остатък, без никакви изключения тези критики идват от реакционните среди, от консервативните елементи, от ретроградите. Така е в Чехия, така е в Полша, така е в Югославия, така е навсякъде. И във Франция е така.

Стоян Божков (ЗНП): Но в Чехия и в Полша инженерите ги одобриха!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Димитър Котев (к): Да ти кажа и у нас няколко имена на инженери, пред които ще сваляш шапка.

Стоян Божков (ЗНП): Сакеларов и Калбуров.

Димитър Котев (к): А Квартирников? Ти какво си пред тях!

Министър д-р Иван Стефанов: Значи, не е нещо чисто българско, не е нещо, което само у нас се среща, не е нещо следователно, което може да намери обяснението си в особеностите на нашия план, че той е някакъв си неосъществим, нереален, съставен — както посия тук да се изкаже някой си от тези господа (Сочи опозицията) — от нежежи хора. Навсякъде със същия език, със същите аргументи, със същия тон се критикува. В Чехословашко, гдето разправят, че бил приет от всички инженери, има критика на двегодишния план, и в Парламента има критики, и там има божковци, както и у нас има микол-йчиковци. (Ръкоплескания от мнозинството) Без изключение, във всички страни оттам идват критиките и в същия смисъл се правят.

Нека това бъде едно указание и за нас, и за вас, г-да (Към опозицията), къде сме ние и къде сте вие да бъде указание за целния български народ, че онези, които подмагат да го водят по пътя на осъществяването на тази голяма цел, те са хората на прогреса, те са хората на напредъка, и те не са сами в тези свои стреме-

мления, а са заедно с прогресивните хора от целия свят. (Ръкоплескания от мнозинството) И нека това бъде указание за българския народ, че тези, които хулят, които клеветят двегодишния стопански план още сега, които хулят и клеветят неговите автори, които искат да злепоставят този план по всякакъв начин, са същите онези реакционни среди, консервативни елементи, ретроградни хора, които в целия свят се борят против прогреса. (Бурни ръкоплескания от мнозинството)

Стоян Божков (ЗНП): Силни обвинения!

Министър д-р Иван Стефанов: Това е обективната истина, г-да! Няма какво да се сърдите за това нещо.

Стоян Божков (ЗНП): Няма конспиратори.

Министър д-р Иван Стефанов: Какви конспиратори? Аз не съм говорил за конспирации. Боже, упаси! Няма конспирации. И съставянето на плана, и организацията на неговото провеждане стават пред очите на целия народ, и ние вече имаме очите и сърцата на българския народ насочени към изпълнението на този план. (Ръкоплескания от мнозинството)

Иван Копринков (СЛ): Вижте си портрета с Филов!

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представители! Привидно добрият политик всред инженерите и може би привидно добрият инженер всред политиките — инж. Тончо Тенев, днес се опита да ни убеждава: хубаво нещо е планът за Съветския съюз, ама за нас такъв план не е добър. Впрочем това е една работа, която ние знаем още от преди 30 години, като един елемент на антиболшевишката пропаганда от всички страни — прикритата, камуфлираната пропаганда срещу съветския план, която казваше в най-добрия случай следното...

Димитър Цветков (ЗНП): (Казва нещо)

Министър д-р Иван Стефанов: И Вие сте участвали в нея, г-н Цветков. Тази антиболшевишка пропаганда навремето казваше и чак досега още казва: най-сетне болшевишкът може да е нещо добро в Съветския съюз, но за друга някоя страна, специално за нашата — било за България или Франция, или някоя друга — Боже, упаси, това е гибел за цивилизацията и т. н. Това е камуфлираната антиболшевишка дейност.

Същият този аргумент те (Сочи опозицията) използваха и вчера: за Съветския съюз, казват, може да е добро да си поставя такива цели, обаче не е за нашата уста лъжница да си поставяме такива цели. И тук инж. Тенев даже искаше да каже, че българският народ в една дреха, която била скроена и ушита по терка на болшевишка Русия, щял да бъде задущен и щял да умре. Тази дреха може да бъде широка, но не е тясна. Но не е така. Аз ще ви кажа, че и в Съветския съюз в 1931 г. е имало ретроградни хора, хора, които не са вярвали в силите на народа си, които не са вярвали, че е осъществимо делото на първата петилетка, което се постави тогава от гениалния Сталин (Бурни ръкоплескания от мнозинството) като задача на всички съветски народи. Имаше такива хора и там да оспорват тая реалност на плана със същите аргументи и със същите слова дсри.

Един от мнозинството: Те са такива като нашите.

Добри Терпешев (к): Имаше и инженери.

Министър д-р Иван Стефанов: И аз не мога да намеря думи похубави, с които да завърша сврето изложение тук, освен думите на самия Сталин, произнесени от него на съвещанието на стопанските деятели на 23 юни 1931 г. в Москва — ще ме извините, че нямам време да го преведа и ще трябва да го превеждам четайки: „Най-сетне две думи за нашия производствен план за 1931 г.“ — основаващ се на общия план на петилетката, — „Съществуват някои околопартийни тесногърди хора“ — „обиватели“ на руски — „които уверяват, че нашата производствена програма е нереална, неизпълнима. Това е нещо от рода на премъдрите „еснафи“ на Шедрин, които всякога са готови да разпространяват около себе си „пустотата на недомисленост“. Реална ли е нашата производствена програма? Безусловно, да! Тя е реална вече затова, че у нас са налице всички необходими условия за нейното осъществяване. Тя е реална вече затова, защото нейното изпълнение зависи сега изключително от нас самите, от нашето умение и нашето желание да използваме паличките у нас най-богати възможности. Как иначе може да се обясни фактът, че цял рет предприятния и отрасли на индустрията вече произлизват плана? Главното е да се мисли, че производственият план се свежда към изброяването на цифри и задачи. В действителност производственият план е жива и практическа дейност на милиони хора. — (Ръкоплескания) — Реалността на нашия производствен план — това са милионите трудещи се, творещи новия живот — ръкоплескания. Реалността на нашата програма — това са живите хора, това сме ние с вас, ратата дола към труд, нашата готовност да работим по новому, нашата решимост да изпълним плана. Има ли у нас тази решителност? Да, има я. Значи, нашата производствена програма може и трябва да бъде осъществена“. (Силни и продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Председателствуваш Атанас Драгиев: Давам 30 минути отлх.

(След отлх)

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни) Заседанието продължава.

Има думата народният представител г-н Петко Кунин.

Петко Кунин (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Уважаеми г-да народни представители! Вече трети ден се обсъжда въпросът за двегодишния народостопански държавен план. Много горещина се вложи в разискванията. И това е напълно естествено, защото въпросът за пътищата и конкретните методи на развитие на нашето народно стопанство — това е основата, същината на програмата на Отечествения фронт, това е основата на развитието във всяко отношение на нашата страна.

Аз искам, след като бях улеснен от предишните оратори, да се помъча да уясня само един въпрос, който по моему също така е от значение за Великото народно събрание и за нашия народ.

Двегодишният стопански план — това е мероприятие за конкретно приложение в живота на програмата на Отечествения фронт, начало, сериозно начало на това приложение.

Народните представители Христо Стоянов, от една страна, и д-р Петков, от друга страна, изнесоха, доколкото аз схванах, официалните становища на двете опозиционни парламентарни групи. И мене ми се струва, че ние, именно защото обсъждаме един от най-сериозните въпроси за вътрешното развитие на нашата страна, ще трябва сериозно, без дребности и без излишни закачки да се отнесем към становищата и тези народни представители, претставляващи, както казах, мненията, становищата на двете опозиционни парламентарни групи.

Един от основните доводи както на Христо Стоянов, така и на другите земеделски оратори от опозицията по отношение опеката на плана беше констатацията, че сега съществуващите съотношения в отделните сектори на народното стопанство, и по-конкретно сегашната стопанска политика на Отечествения фронт и на неговото правителство, не дават възможност за провеждане на предложения ни тук стопански план. Те изтъкнаха, че съществуващата ножица между цените на земеделските произведения, от една страна, и на индустриалните стоки, от друга страна, е основна причина, която не само няма да мобилизира широките селски производителни маси, но ще ги противопостави на изпълнението на плана. Това казвам, беше основната нишка в изказванията на всички опозиционни земеделски депутати, и затова аз искам да се спра на този въпрос.

Никога отговорните хора на Отечествения фронт и на правителството не са отричали факта, че между цените на някои земеделски произведения — по-конкретно на зърнените храни — и тия на индустриалните стоки има известно несъответствие. Аз искам да отида по-нататък: несъответствие съществува не само между цените, но дълбоко несъответствие съществува между целокупните стопански условия за стопанска дейност, от една страна, в селското стопанство и, от друга страна, в индустрията.

Но, подчертавайки този факт, пред нас стои големият въпрос, сериозният въпрос: как, по какви пътища, чрез какви методи най-рационално, най-бързо, най-безболезнено ние бихме могли да проследим тази ножица в условията за стопанска дейност в селското стопанство, от една страна, и в индустрията, от друга страна? Това не е въпрос на дребна политика. Аз се абстрахирам от митингалническата реч тук на Спас Найденов — мисля, че се казваше — която няма нищо общо с действителността и още по-малко има общо с грижливото и сериозно отношение към въпроса как трябва и как може да се излезе от това положение.

Изостаналостта на нашето селско стопанство е отражение на изостаналостта на целокупното наше народно стопанство. Но особено селското стопанство се намира в крайно тежко положение. Тук вече беше ясно обрисувана картината на това примитивно, безпомощно, дребно раздробено селско стопанство, с примитивен инвентар, с примитивен начин на обработка. Ето всичко това поставя нашия земеделски производител при такива условия, че той е принуден да харчи много труд и да има много малки резултати. Нима ние Отечественият фронт, сме слепци, мислите, и не виждаме този факт? Но именно защото го виждаме, затова търсим не второстепенния път, а пътя за коренни изменения в най-кратък период на този факт, на това положение. Нима ние считате, че като се повишат цените на редица земеделски произведения до такава степен че основната маса дребни и средни селски стопани да получат достатъчен доход, с който биха посрещнали всички си нужди и биха създали условия за развитие на техните отделни стопанства, та това е разковничето и по този начин всички заплетени отношения в нашия стопански живот ще бъдат решени? Министър Стефанов тук съвършено ясно показва какъв би бил резултатът от такава една политика. Но аз искам още един път да подчертая и да приведа още някои други доводи, за да се види, че действително този път е не само негоден да изведе нашето селско стопанство от трудните условия, в които се намира то, но той е пагубен за самото селско стопанство.

Едно увеличение на цените на земеделските произведения, на зърнените храни, ще доведе неминуемо до увеличаване заплатите на индустриалните работници и на държавните служители. Нима това може да бъде отрицано от когото и да е, от който и да е честен и съзнателен човек в нашата страна? Едно необмислено увеличение на цените на редица земеделско-индустриални произведения и култури, които са сурови материали, неминуемо ще доведе до повишение цените на индустриалните стоки; повишението на работническите заплати от своя страна също ще предизвика повишение в цените на индустриалните стоки.

Пита се: как ще премахнем ние ножицата между цените на земеделските произведения и цените на индустриалните стоки по този път? Няма ли цените на индустриалните стоки да отскочат в изродима амплитуда напред, когато ние търсим по този път? Каква полза за селския стопанин, че ще продава 25—30 или 40 лв. килограм жито, когато той ще купува не по 120—130 лв. метър американ, а по 250—300 лв.? Мене ми се струва, че не така поставят

въпроса селските производители. От друга страна, едно повишение на заплатите на държавните служители неминуемо ще доведе до сериозни затруднения в нашите държавни финанси. Вие тук (Сочи опозицията) говорите за инфлация, но аз питам: няма ли у нас да се разрази стихията на една катастрофална инфлация, действителна инфлация, а не мнимка, за която тук вие говорите — една действително страшна, страхотна инфлация, ако ние тръгнем по този път?

Един от комунистите: Те я желаят!

Петко Куниин (к): Ето защо ние считаме, сериозно обсъждайки този въпрос, че другояче трябва да подходим към тази проблема.

Аз трябва с възмущение да отхвърля тия обвинения, които тук бяха хвърлени срещу нашата партия — че тя, видите ли, понеже е партия на пролетариата, водела своята политика съзнателно единствено с цел да народа колкото се може повече пролетаризира, да обеззее и пролетаризира селяните, за да има база. Ние всички, и вие, и ние, ходим между селяните и много добре виждаме какво е отношението на Работническата партия към хала на селяните. Не случайно Работническата партия в изборите завоюва не само болшинството от работническата класа, но получи и болшинството от гласовете в селото. (Ръкоплескания от комунистите. Възражения от опозицията)

Един от опозицията: С насилне!

Петко Куниин (к): Това не е случайно.

Друг от опозицията: По този начин — с насилне.

Трети от опозицията: С шмайзер!

Петко Куниин (к): Това не е случайно. За всички, които ходят по селата, от село на село, е ясно огромното влияние на Българската работническа партия — комуниста. (Ръкоплескания от комунистите)

Един от опозицията: С насилне!

Петко Куниин (к): Недейте спекулира с „насилне“. Случайно ли е това? Вие пророчувате и преди изборите, че селяните ще се отвърнат от Работническата партия. Защо? Защото Работническата партия, като управляваща партия, като най-голяма партия във властта, е отговорна и за ценовата политика, и за политиката на нарядите, и за политиката на разпределянето.

Никола Петков (ЗНП): За всички!

Петко Куниин (к): ... за цялата стопанска политика, и понеже в стопанския живот има сериозни затруднения, има недоволства сред селяните, тези недоволства ще накарат селяните да се отвърнат от Работническата партия и да се откажат от нея.

Един от опозицията: Те са отвърнати отдавна!

Петко Куниин (к): Обаче това не стана и няма да стане. Нещо повече, сега вече долу, по местата, се набелязва друг процес — вие го знаете, но нямате интерес, разбира се, да го признаете тук — процес на осъзнаване на тези, които вие с такива методи, които тук бяха изнесени, свършено нечестни и непочтени, с заблуждения, с лъжи, с заплахвания, можахте да привлечете в изборите. (Възражения от опозицията) Това е истината: грамадна част от тях вече отартичат поглед от вас. (Ръкоплескания от комунистите) Това е горчивата за вас истина.

Следователно аз считам, че нашият народ, в това число и огромната селска маса, е трезв. Той ще разбере, както и досега е разбирал нашата политика. (Възражения от опозицията)

Един от опозицията: Ще му държи влага вашата политика!

Петко Куниин (к): А каква е тя? Когато ние не можем, когато никой от вас не може да твърди, че можете сега по пътя на безремонтното повишение на цените на земеделските произведения да разрешите въпроса за преодоляване ножицата между селското стопанство и индустрията, ножицата не само между цените, а между условията за производство на селото и на града — защото, ако го твърдите, това ще бъде лъжа, това ще бъде неискрено — тогава кажете, по кой път да стане това. Нека трезво да се отнесем по този въпрос и трезво да тръгнем по пътя, единствено възможен, единствено реален за неговото разрешение.

Христо Стоянов (ЗНП): Другарю Куниин! Смятате ли, че е справедливо селският работен трудов ден да се калкулира по 80 лв.?

Петко Куниин (к): Аз ще се изкажа по този въпрос. — Колкото се касае до това, че известни корекции са наложителни в съотношението на цените, по това никога не се е спорило, това редовно става. И ако вие досега нямате действително съществуващи несъобразности, няма мислите, че от това място (Сочи министерската маса) няма да обърнат внимание на тях? Но не за това става въпрос, не по това говорите вие. У вас има свършено друго нещо.

Правителството на Отечествения фронт, от 9 септември досега, откогато нашата страна действително тръгна по един нов път, поставя в основата на своята политика разрешаването на тази основна задача: преодоляването на тази ножица. По кой обаче път? На нас ни е необходимо да създадем условия в селото, за да може селският труд да бъде производителен.

От опозицията: А той не е ли производителен сега?

Петко Куниин (к): Да бъде много по-производителен, отколкото е сега.

(В залата влиза министър-председателят Георги Димитров, посрещнат от народните представители от мнозинството, министрите и членовете на бюрото със ставане на крака и ръкоплескания)

Производителността на труда в селското стопанство е много ниска, не затуй защото селяните са хайлази, както вие толкова много демагогствувате, че ние сме искали да кажем — селяните са трудолюбиви, те работят денонощно — а поради условията, при които ги поставиха и държаха дълги десетилетия фашистките режими, буржоазните управления. Затова те се намират при крайно трудни условия и техният труд е крайно примитивен и слабо производителен.

Един от опозицията: И вие ги държите при същите условия.

Петко Куниин (к): Задачата е да се повиши производителността на труда в селото. Как ще стане това? Не с второстепенни мероприятия, а с коренни мероприятия. Как? Ние имаме една определена линия и тя е: модернизирването и машинизирването на нашето земеделие.

Пита се: възможно ли е това в нашата страна? Земеделските орачтори от опозицията искаха да докажат, че това е невъзможно — нещо повече, че това е вредно, защото това не е по силите на нашия дребен селски стопанин.

Един от опозицията: Това не е казано.

Петко Куниин (к): Нима ние не виждаме силите, малките сили и нашия дребен стопанин? Виждаме ги. И затова ние считаме, че целокупното наше общество може и трябва да помогне на тия малки и слаби сили. Как предвижда планът да се помогне на тия малки, слаби сили, за да могат да разрешат тази основна, кардинална задача, по какъв път? Първо и основно, това е пътят на създаването условия за въвеждане на машината. Нима можем ние да мислим, че можем сега да въведем това машинизиране, което не отрече и Христо Стоянов, ...

Петко Стоянов (без): Никой не го отрича.

Петко Куниин (к): ... когато ние имаме по 10, 15, 30 декара земя на отделен стопанин? Нима в тия нищожни, малки, дребни стопанства ние можем да въведем това машинизиране рационално? Очевидно, кооперирането на селските стопанства, тяхното събиране в едно, е основно условие за повишаване производителността на труда. Когато селското стопанство бъде кооперирано, тогава ще може ефикасно да бъде въведена машината много по-рационално, с много по-малко разходи, от една страна, и от друга страна, много по-рационално, по-пълно и по-производително ще бъде прилагането на труда на нашия земеделец. Днес нашият селянин не по негова вина, а за негова беда, поради това, че в такива условия го бяха поставили десетки години подред бившите управници, врагове на българския народ, може пълно и рационално да оползотвори своя труд — само няколко месеци през годината — 3-4, а някъде в екстензивните райони и повече месеци. Той не може не 100% да вложи свой труд, а дори и 20%.

Кооперативното стопанство ще му даде възможност да реши и тази задача — със създаването на редица допълнителни отрасли, предприятия и други, да вложи значително повече труд, отколкото сега влага в селското стопанство, и то труд рационално и производително вложен. Най-добре кооперативното стопанство може да направи сега съществуващите полубезработни години да напуснат селското стопанство и да отидат да работят в индустрията. Защото макар и земята, на която те се подвизават сега, по 10—15 декара, да е недостатъчна, за да вложат своя труд, те не могат напълно да напуснат своите малки стопанства и да отидат другаде да работят. Кооперативното стопанство ще може да даде повече свободни ръце за другите отрасли на народното стопанство и ще може да обезпечи пълно приложение на труда на огромната останала без работа маса в селата. Проблемът за пренаситеността на нашето земеделие с труд може да бъде разрешен само по този път.

Христо Стоянов издигна тук като метод, като генерален път за машинизиране на нашето земеделие комасирането на нашата земя. Аз ще приведа няколко цифри от предпоследното преброяване през 1934 г. От последното преброяване тази година ние още нямаме данни. До 30 декара земя у нас са имали 357.000 стопанства. Средно на стопанство се пада по 14.5 декара земя. Ако обаче поради сегашното оземляване речем да притурим към тях около 2 милиона декара, то средно те биха получили по 18.5 декара земя. В тая земя най-малко 5 декара са пасища, гори и ливади, които са необработваеми, или по 13 декара земя имаме средно на стопанство. При една комасация тези хора могат да получат своите земи най-много в два блока, а в повечето случаи и в три блока. Е добре, каква машина вие ще въведете там?

Във втората група — от 50 до 100 декара — които са основната маса в нашето селско стопанство, имаме 434.000 стопанства със средно 54—60 декара земя. Пита се: в тая земя, от която също така трябва да бъдат спаднати горите, пасищата и ливадите, и която не може да бъде дадена в по-малко от 3—4 блока, как може да бъде приложена машината рационално?

Аз няма да говоря за това, че по изследванията на наши специалисти комасацията във всички наши села не може да стане по-рано от 20 години, а има специалисти, които твърдят, че са нужни не по-малко от 40—50 години. Пита се: вие искате ли да закрепостите нашето село в сегашното му нерадостно положение за цели 20 или 30 години? Мене ми се струва, че никой разумен човек, а най-малко никой разумен селянин, няма да се съгласи с тая политика.

Ние не считаме, че трябва да обявим комасацията за някаква ерес. Но ние мислим, че да се счита, че ще трябва да се противопостави комасацията на кооперативното обработване на земята и че трябва като генерална линия ние да вземем комасацията като път за изход, а да считаме кооперативното стопанисване на земята като някаква второстепенна, съвсем далечна, незначителна форма, като някакъв опит — това е една политика на закрепостяване сегашното мизерно, бедствено положение на нашето селско стопанство. (Ръкоплескания от мнозинството)

Когато обаче за властта на Отечествения фронт, за самия Отечествен фронт е съвършено ясно, че ние трябва да тръгнем по линията на кооперативното обработване на земята; че ще трябва да използваме всички наши водни ресурси, да ги хвзем за напояването — а от тях, както казаха специалистите, ще могат да се напояват повече от 12,000,000 декара земя, значи около една четвърт от нашата обработваема площ; когато ние ще трябва да увеличаваме резултата от нашия селско-стопански труд чрез наторяване и затова отиваме по пътя на създаване на наша торова индустрия — когато по тия пътища ние вървим, то каква е вашата политика, какво е вашето отношение към тия отделни, конкретни мероприятия, които са единствено годни да изведат нашето селско стопанство от сегашното положение, които са единствено годните да могат да разрешат основната проблема — да се проследят по-добре условията за селско-стопанското производство и условията за индустриалното производство?

Когато оня ден министър-председателят ви зададе въпроса: „Посочете поне едно трудово кооперативно стопанство, което вие да сте създали“, вие тук като ужилени наскочихте. Понеже всички приказвахте едновременно, аз не можах да схвана какво вие възравихте. Но мене ми се струва, че няма в нашата страна човек, който би могъл да твърди обратното — че отговорните хора на селскостопанската тук, в София, и по места не само че не са създали нито едно трудово кооперативно стопанство. . .

Един от опозицията: Ние ги създадохме преди 9 септември, а вие ги разрушихте. (Смях сред мнозинството)

Петко Куниин (к): . . . не само че не са помогнали нито на едно трудово кооперативно земеделско стопанство, но пред лицето на целия народ вие и вашите най-злостни последователи долу по местата ходихте да рушите тия стопанства.

От опозицията: Не е вярно това.

Петър Анастасов (сЛ): Това е лъжа.

Петко Куниин (к): Вие нито един път не сте отишли в отговорните държавни организации, в Министерството на земеделието да поискате помощ за някое земеделско стопанство, за укрепване на неговите работи. (Възражения от опозицията) Но там могат да се намерят много случаи, когато вие сте отишли, за да наклеветите дадено трудово кооперативно стопанство. . .

От опозицията: Не е вярно това.

Петко Куниин (к): . . . за да поискате от отговорните хора да отидат да разрушат дадено стопанство, да поискате да изкарат виновен за нещо той или оня, да поискате да не бъде утвърдено това или онова стопанство. („Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството) Това е горчивата истина.

Аз искам сериозно да приказваме. Ако вие желаете отсга нататък действително да помагате на трудовите кооперативни земеделски стопанства, дайте с общи усилия да вършим това!

Петър Анастасов (сЛ): Това е партизанско приказване.

От мнозинството: Това е самата истина.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Куниин (к): Към втората голяма задача — построяване на водните съоръжения, които са от сериозните мероприятия за подобряване положението на селското стопанство, за повишаване дохода на нашия селски стопанин — към водните мероприятия какво отношение имате вие? (Възражения от опозицията. Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Куниин (к): Към това гигантско усилие на правителството на Отечествения фронт, към това гигантско усилие на народните маси долу, под ръководството на Отечествения фронт, да използват реките, да използват деретата, да строят малки и големи язовири, за да се даде вода за напояване на нашата земя, какво отношение имате вие? (Възражения от опозицията) Кажете, моля ви се, къде вие помогнахте?

От опозицията: Това е лъжа. (Шум)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Куниин (к): Когато в язовира „Росица“ отиваха трудови бригади, . . . (Възражения от опозицията. Шумът продължава)

Председателстващ Петър Каменов: (Продължително звъни)

Петко Куниин (к): . . . вие се подигравахте над тях, вие се надсмивахте над ударниците, над този благороден труд! Ето истината! И когато вие заговорите за язовира „Росица“, вие, виждате там

само трудовото обществено, само лагера, както вие го наричате, а не виждате грандиозното народно строителство там. (Ръкоплескания от мнозинството) Ето вашето отношение към тия мероприятия, които единствено са годни да изведат нашето село от това положение, в което то се намира сега. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Куниин (к): Ако действително сте земеделци, ако действително желаете да помогнете на селото, вие не бива да худите творци там, които въпреки невъобразимо тежките условия творят. (Възражения от опозицията) (Към един народен представител от опозицията) Мисля, вие, дете вдигате гюрултия, сте от Бяла черква, нали?

От мнозинството: Той е бивш фашистки кмет.

Петко Куниин (к): Аз трябва да кажа, че в последно време той господин, заедно с Здравко Бакалов — жалко, че е син на народния борец Цанко Бакалов — разказваше, че язовирът „Росица“ е построен против селяните и че не бива да се работи на язовира „Росица“!

От мнозинството: Позор! (Пререкания и шум)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Един от опозицията: Това е демагогия.

Петко Куниин (к): Това е истината, самата истина. Аз съм готов на анкета. Нека отидем в Бяла черква да разпитаме, какво е отношението на народния представител от Бяла черква и на Здравко Бакалов.

Кирил Попов (ЗНП): И за побоищата и за убийствата да ги разпитаме. Готови ли сте на такава анкета?

Петко Куниин (к): Готов съм на анкета.

За да могат да се изградят тия съоръжения, за да могат да се укрепят трудовите кооперативни земеделски стопанства; за да могат да се изградят язовирите, за да могат да се изградят торовите заводи — единствените пътища за преуспяването на нашето село — ние считаме, че ще трябва да се създадат всички благоприятни условия за внос. Ние трябва 5—10 години подред да внасяме много материали, много машини — за да можем да създадем наша собствена индустрия и наши язовири. Това е единственият път. Всички други пътища са толкова дребни и толкова второстепенни, че те оставят за всички времена нашите изнемощели дребни земеделски стопанства в сегашното им положение.

Когато вие считаме, че, за да можем да изнасяме тютюни, трябва да дадем на тютюнопроизводителя по човешки, по нормални цени хляб; че трябва на горското население, което произвежда дървен строителен материал, тъй необходим за всички наши строителства, в това число и за строителството в село, да му дадем хляб; когато ние на работниците в града, които създават индустриални произведения, необходими за селото, трябва да дадем хляб по нормални цени, а за това не можем да тръгнем по линията на едно безпосредствено увеличение на цените на земеделските произведения — вие, които говорите, че сте защитници на селото, вие, които сте културни хора, не можете да не разбирате, че този е единственият генерален път, по който може да се върви. Но вместо да помогнете да се събират храни, вместо да обясните на селяните тежките условия, в които се намирате, необходимостта от жертви от всички категории на нашето население, вие вършите точно обратното.

Един от опозицията: Какво вършим?

Петко Куниин (к): Нима вие не знаете какво вършите? Вие ходите и агитирате против събирането на зърнените храни. (Силен възражения от опозицията)

Един от опозицията: Това е лъжа!

Друг от опозицията: Защо заблуждавате? Ние предлагаме анкета.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Куниин (к): Няма го тук Недялко Атанасов — но вие му кажете, аз отговарям за тези свои думи. Недялко Атанасов, който е от лидерите на опозиционните земеделци; Недялко Атанасов, който се бие в гърдите, че е голям общественик, че е борец за подобряване положението на селските стопани — Недялко Атанасов преди две седмици, когато не беше внесъл нито един килограм от 160-те са декара земя и беше повикал от околнияския представител на Хранопозноса в общината в неговото село, е заявил: „Аз, казва, г-н началник, плучих 50—60 кгр. от декар и макар че имам толкова много ниви, нямам и за мен, не мога да дам.“ Ето отношението на един от водачите на опозиционния Земеделски съюз. . .

От мнозинството: „Позор!“

Петко Куниин (к): . . . по един от проблемите с огромно значение за нашата страна — проблема за изхранване на нашия народ, за създаване спокойни условия, за да могат да творят тютюнопроизводителите, за да може да творят горското население, за да могат да творят нашите индустриални работници.

Ето защо, ако ние искаме действително да градим язовири, ако ние искаме действително да имаме машини, за да механизирате на-

шето земеделие; ако ние искаме да имаме всички възможности за укрепване на нашето село, ние трябва не само да не се противопоставяме на тези мероприятия, които правителството на Отечествения фронт провежда, но трябва с всички усилия да ги подпомагаме. А вашата политика е политика на саботажи срещу тези мероприятия. Това е истината.

Един от опозицията: (Казва нещо)

Петко Кунин (к): Ти там, гдето се обаждаш, пред колко хора проагитира да залишат дялове за язовира „Росица“? Стани кажи-тук! Но ти не смееш за минеш през Върбовка, защото беше фацистки кмет до 9 септември.

Вие сега пледирате за подобрене положението на селските стопани, като казвате: видите ли, вие помагате само на трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Един от опозицията: Това е точно така.

Петко Кунин (к): Пита се конкретно: мероприятията, които провежда правителството и които са набелязани в стопанския план, който ние сега обсъждаме тук, като например дълбоката есенна оран, подметката на стърнищата, само за трудовите кооперативни земеделски стопанства ли се обсъждат?

Един от опозицията: (Казва нещо)

Петко Кунин (к): Аз съм ораал по-много от тебе. До 23-га си годишна възраст съм ораал, а ти нямаш хабер от това.

Един от опозицията: Всички сме синове на селяни.

Петко Кунин (к): Значи, когато става въпрос да се създадат машинно-тракторни станции, в които да се концентрират всички машини, за да се оре не само на кооперативните стопанства, а както тук се предвижда, да се оре и на селските еднолични стопанства, за да можем да ги спасим от тежкото бreme на излизания работен добитък, който работен добитък, според изследванията на нашите специалисти, е към 400—500 хиляди чифта повече, отколкото е необходимо; когато ние предвиждаме да се снабдяват кредитните кооперации с машини, за да могат да обслужват частните стопанства, там където няма трудови кооперативни земеделски стопанства, както и частните стопанства, които не влизат в трудовите кооперативни земеделски стопанства, там където има такъв; когато ние предлагаме тези мероприятия за подобрене производственото положение на огромната маса еднолични селски стопанства, вие излизате и заявявате: не, този план е вреден за селското стопанство!

Кои други мероприятия предвижда планът, предназначени за широката маса еднолични селски стопани? Нима торове, 150.000 тона годишно, които ще произвеждат нашите торни заводи след три-четири години, когато тези заводи ще бъдат създадени, ще бъдат само за трудовите кооперативни земеделски стопанства?

Сега става въпрос следователно, какви още други мероприятия могат да бъдат посочени за подобрене хала на некооперирания селски стопани. Вместо да излезете тук и към тези мероприятия, които се предлагат, да посочите още конкретни мероприятия, които разумно ще бъдат обсъдени в комисията, вместо това да правите, ако вие сте действително искрени защитници на селското стопанство, това трябваше да направите — вие тук излизате и не само се противопоставяте против плана, но високо от трибуната на Великото народно събрание искате да кажете на селските стопани: недейте се впряга — да употребя вашия израз — в работа, в творческа дейност по изпълнение на плана. Какво означава заявлението на Христо Стоянов, на Найденов и на други, които се изредиха тук, че при тази ценова политика, че при това тежко положение на селските стопани, те нима да имат желанието, те не могат да имат желанието, те не бива да имат желанието да работят за изпълнението на този план? Това е вашата политика, г-да!

Петко Стоянов (нез): Отрежете им главите!

Петко Кунин (к): Не е така.

Петко Стоянов (нез): С това вие нищо друго не казвате — режим за рязане на глави.

Петко Кунин (к): Второ нещо. Аз посочвам вашата конкретна политика. Когато вие излизате и правите декларация, че вие също сте за плана, че вие също сте за развитието на нашето народно стопанство и, конкретно, на нашето селско стопанство, вие тази декларация я правите неискрено, нечестно, защото вашите дела, езичието конкретно отношение към отделните конкретни мероприятия, които са единствено годни да защитят селото, да го издигнат, е против тях. Кажете ми, ако това не е политика на една политическа група, която представлява интересите на селската кулажка върхушина, ...

Един от опозицията: В България кулаци!

Петко Кунин (к): ... интересите на селските думбази в съюз с едрия капитал в града, ...

Кирил Попов (ЗНП): Кажете откровенно, че сте против дребната и средна земеделска собственост.

Петко Кунин (к): ... кажете ми, с какво може да се обясни фактът, че вие се обявихте против закона за трудовата поземлена соб-

ственост? Вие нарекохте закона за трудовата поземлена собственост закон, с който се отнемат земите на селските стопани. Не е ли вярно, че вие така нарекохте в „Зеленото знаме“ този закон? Защо вие се обявихте против него? Аз ще ви кажа защо — защото в нашата страна сега нашето селско стопанство тръгва по нов път. Вие говорите, че трудовите кооперации са изградени насилно. Но трябва да ви кажа, че ако не беше създадено това въздишане от горе, днеска щяхме да имаме двойно повече трудови кооперативни земеделски стопанства. Това е действителното положение. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: Защото народът знае какви ви са намеренията. И ви отрича, защото искате да му вземете имота.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Кунин (к): Вашето твърдение, че законът за трудовата поземлена собственост бил закон, насочен против селяните, бил закон, който целял да отнеме земята им — това ваше твърдение може би има само една оценка, само една характеристика: вие искате да запазите сегашното положение на нашето селско стопанство; вие искате да закрепите този път на развитие на нашето селско стопанство — пътя на капиталистическия метод на развитие, път, който доведе огромна маса от нашите селски стопани до просешка тояга, поради раздробление на земята.

Кирил Попов (ЗНП): Земята да остане на тези, които я обработват. Това искаме.

Петко Кунин (к): Този метод вие искате да закрепите. А у нас има друг път: пътят на кооперативното развитие, пътят на прогреса, пътят на оедряване на нашите селски стопанства, но не чрез пролетаризиране на широките народни маси, а чрез тяхното събиране — път, който не минава през трупове на огромната маса от селските стопани. Този е нашият път. (Ръкоплескания от мнозинството) А нашият път е пътят именно на огромното разрушение на нашата страна — капиталистическият път на развитие. Вие правите блок на селските думбази с едрата, крупната буржоазия в градовете. Със закона за ТПС вие изземвате земята над 200 декара, за да улесним безмислите и малоимотните. Вие се противопоставихте и на закона за конфискация на спечелените по незаконен път богатства? Нали затуй, защото вие сте действително представители на тази социална групировка? Кажете ми, защо вие не одобрихте и не одобрявате приложението на закона за снабдяването и цените, който дава възможност за борба против спекулантите? Затуй, защото вие фактически сте представители на тази групировка, която най-много върши спекула — затуй сте против този закон. (Ръкоплескания от мнозинството)

Аз трябва от тук, от това отговорно място на Великото народно събрание, да поздравя селитевските съдии, които преди няколко дни са решили и присъдили конфискуването на една мелница, затуй защото мелничарят е правил спекула. (Ръкоплескания от мнозинството) В един момент, когато въпросът за хляба е голям и национален въпрос, да се върши спекула с хляба е най-голямото национално престъпление. И затова тези, които вършат спекула с хляба — става въпрос за мелничари-търгачи, за търговци и други — трябва действително да бъдат наказани по съществуващия закон.

Кирил Попов (ЗНП): Ще ги накажете.

Петко Кунин (к): Пита се: защо вие се противопоставяте, когато ние поставяме въпроса, че индустриализирането на нашата страна е възможно главно и преди всичко с едно сериозно намерение на нашата държава; когато ние искаме да създадем цели нови клонове на индустрията; когато ние искаме да изградим огромни язовири, когато искаме да създадем електроцентрали, да използваме и прекрасните условия на нашите планини и на нашите планински реки? Ако искаме в един кратък период от време да направим всичко това, трябва тук да се намеси държавата не само административно, а преди всичко като стопанин. Държавата, като мощна икономическа организация е тази, която, в съюз с кооперативното движение и с частната инициатива, но като основен стопански фактор, трябва да изгради тия нови клонове на индустрията, да изгради тези електроцентрали и големи язовири.

Кирил Попов (ЗНП): (Казва нещо)

Петко Кунин (к): Кажете ми, защо вие се обявявате против държавата като стопанин? Ако вие действително желаете да помогнете на селското стопанство, да му изградите язовири, да му дадете вода, да му дадете торове, да му дадете син камък, да му дадете всичко онова, което е необходимо за нашето производство, защо се обявявате против това, щото начело на тази инициатива да застане държавата? Могат ли кооперациите сами да го направят? Ние сме кооператори, ние сме дейтели в кооперативното движение. Кажете ми, имат ли сили. ...

Кирил Попов (ЗНП): Георги Трайков каза, че Оббов е създал на закона за водните синдикати преди 1922 г.

Петко Кунин (к): ... могат ли сами кооперациите със своите собствени сили, без огромното участие на държавата да изпълнят тази грандиозна задача? Изпълнението на тази задача е нужно за изваждането на нашето селско стопанство от днешното положение. Тъй стои въпросът. Вие ехидно се смеете, когато става

въпрос за държавна индустрия, вие се подигравате на всички мероприятия на властта.

Един от опозицията: Народът се подиграва.

Петко Кунин (к): Ние ще индустриализираме нашата страна. ОРИС и Отечественият фронт са поставили задачата и правят всичко възможно, в индустриалните предприятия да може да бъдат използвани до дъно съществуващите механизми, да се използват докрай възможностите. А това може да стане с въвеждането на трудови норми, с организирането на съревнованието и ударничеството.

Един от опозицията: Което работниците отричат.

Петко Кунин (к): Когато отделни работници или групи от работници проявяват чудеса, вместо да вземете тези чудеса, тези достижения, за да ги покажете на всички работници, да им помогнете действително да удвоят и утроят производителността на труда, защото това е генералният път за увеличение на индустриалното производство, тъй необходимо за нашите селища — в този момент вие се подсмивате на ударниците, вие ги подигравате, вие се смеете на трудовите бригади.

Елисавета п. Антонова (ЗНП): (Казва нещо)

Министър-председател Георги Димитров: Ела тук, на трибулата. (Глъчка)

Петко Кунин (к): Ето какво е вашето отношение. И затова, когато вие тук правите декларация, че сте за план, че сте за развитие на нашето производство — това е една гола декларация, защото единствените пътища, по които това може да стане, вие ги отричате. Вие организирате саботажки против мероприятията на правителството. Ето голата истина. Това е вашата конкретна политика. Народът съди хората не по думите а по делата. По вашата конкретна политика народът ще съди и вас. (Ръкоплескания от мнозинството)

Д-р Георги Петков излезе тук и разказа, по-право прочете, една лекция по политическа икономия.

Димитър Георгиев (к): За в Търговска академия.

Петко Кунин (к): Д-р Петков тук провеждаше теорията, че нашите занаятчии не били намерени да се кооперират.

Д-р Георги Петков (сЛ): Кой ви каза това?

Петко Кунин (к): Вие го казахте.

Д-р Георги Петков (сЛ): Можете ли да твърдите това?

Петко Кунин (к): Вие говорихте, че нашите занаятчии не били намерени...

Д-р Георги Петков (сЛ): Ако сте толкова невежи, да не го разберете!

Петко Кунин (к): Това, което в старото общество ставало, трябвало да назрее; трябвало да има приспособление и затова бига занаятчиите не могли да бъдат кооперирани. Ето вашата теория.

Д-р Георги Петков (сЛ): Професор ще става! По най-елементарни работи сте неграмотен.

Петко Кунин (к): Вие тук разправяхте, че в недра на нашето общество не са намерени условията за преустройство. Това беше смисълът на цялата ви реч от начало до край.

Д-р Георги Петков (сЛ): Нищо не сте разбрали от тази реч.

Петко Кунин (к): Искате да кажете, че трябва да продължаваме отсега нататък, както е било досега.

Д-р Георги Петков (сЛ): Оне трябва да учите политическа икономия, та тогава да си отворите очите. (Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Кунин (к): Искате да кажете, че на спекулантите трябва да се дадат неограничени възможности. Ние поставяме въпроса, че за осъществяването на този план е необходимо да се сложи ред в нашата външна и вътрешна търговия, че е необходимо да се организира тя. Това може да стане с едно сериозно намесване на държавата в търговията с основните артикули, вносът и износът на които трябва да бъде в нейни ръце и в ръцете на кооперативните организации, без, разбира се, да отричаме за известни продукти, в известни отношения, и частната инициатива. Но основният път на развитие на нашата вносна и износна търговия трябва да бъде този.

Когато ние считаме, че трябва да се премахне вредното последствие в търговията в страната, че трябва да се изградят държавни магазини, че трябва да се изградят крупни кооперативни магазини, че трябва да се изградят обществени магазини, вие считате, че държавните магазини са вредни — вредни за търговците, вредни и за кооперативите. Въпреки вашите теоретизирания, държавните магазини ще бъдат изградени, кооперативното движение ще съ-

трудници на държавните магазини, и спекулантите, за които вие плачете, ще отидат в архивата на нашата история. (Ръкоплескания от мнозинството) И това ще стане през този двегодишен период, през който ще се осъществи държавният план.

Не става въпрос за дребните съществувания, не става въпрос за дребните бакали, а става въпрос за ипохондричните спекуланти. Ето така стои задачата. Но вие като ожилени скачате и когато тези мероприятия се провеждат, водите кампания именно против тях, мероприятията на нашата власт. Ако сте съгласни с тях, излезте и заявете това, кажете, че сте съгласни с тях, мероприятията и че ще ги поддържате. Но вие съскате по местата, насъсквате народа против тях и се подсмивате. А това са мероприятията, които действително ще доведат нашата страна до разцвет.

Това е конкретната ваша политика, по нея аз исках да правя казвам.

Д-р Петков тук каза, когато му подхвърлих репликата откъде има тия данни, че ги има от „Статистически известия“. И аз ще ви послужа с същите данни, които ни дава „Статистически известия“ от 1945 и 1946 г. Ще ги прочета, за да се увери всеки, и самият д-р Петков, който ги е чел и съзнателно тук ги изпачка, че те говорят за съвсем друго. Първите цифри, които ще ви казвам, са за 1945 г., а вторите — за 1946 г.

Д-р Георги Петков (сЛ): Коя книжка?

Петко Кунин (к): Книжка XII. Аз имам и книжка XI, от която вие цитирахте.

Министър д-р Иван Стефанов: Имаме и книжка X.

Владимир Арнаудов (р): (Към д-р Георги Петков) Ти си доктор по лъжите! (Ръкоплескания от мнозинството)

Петко Кунин (к): Тук имам книжки X и XI. Вие заявихте, че цитирате книжки X и XI. (Показва диаграми от тия книжки) Може ли да се вижда? Ето вижте диаграмите! Първата диаграма е за 1945 г., а втората за 1946 г. За всички месеци на 1946 г. колоната е по-висока. А ето сега цифрите. (Възгласи от опозицията) Аз искам да кажа, че тук се използват цифри съзнателно, с определена цел: да се покаже пред българския народ, че този план е неосъществим, че българският народ няма защо да запрети ръкави да го осъществява. Това е целта на вашите изказвания.

Ето цифрите, г-да народни представители и представители! Първите цифри са за 1945, а вторите — за 1946 г. Така, за януари имаме 83 и съответно 89; за февруари — 88 и съответно 90; за март — 97 и съответно 105; за април — 97 и съответно 99.9; за май — 80 и съответно 93; за юни — 97 и съответно 106; за юли — 109 и съответно 119; за септември — 127 и съответно 138; за октомври — 144 и съответно 150. Във всички месеци има по-голямо общо индустриално производство през 1946 г. в сравнение с 1945 г.

Д-р Георги Петков (сЛ): Но аз взех за сравнение 1939 г. при индекс 100.

Петко Кунин (к): 1945 г. казахте вие. А колкото се касае до сравнението с 1946 г. сам той ви каза, не го скри...

Д-р Георги Петков (ЗНП): Не е казано така.

Петко Кунин (к): Ще видите стенограмите, ще ги прочетете. Вие искате да докажете, че откато Отечественият фронт е дошъл на власт, нашата индустрия отива от година на година надолу, когато официалните данни, както виждате, показват друго. Ето това е. (Възгласи от опозицията) (Към д-р Георги Петков) Ще минете за компететен лъжец! Ето това е истината.

Д-р Георги Петков (сЛ): Недейте демагогуствуват!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Кунин (к): Последният въпрос, на който искам да се спра, е следният. Ясно е от изказванията на опозицията, че тя смята, че докогато в стопанската политика на Отечествения фронт, и конкретно в ценовата му политика, не се направят коренни изменения, дотогава селското население няма да има желание да участва в изграждането на този план. Тия изявления не са нищо друго, освен апел към нашето трудолюбиво селско население да саботира плана. Но знайте, че долу вече населението участва в изграждането на този план, долу населението, мимо волята воля, се включва във всекидневната трудова дейност, мобилизирана и организирана от комитетите на Отечествения фронт. Там се изтрива границата между отечественофронтови и опозиционери. Те работят, те творят, а вие ще останете генерали без армия. Това е истината. (Ръкоплескания от мнозинството)

Вие говорите за сътрудничество, като поставяте едно основно условие — да има равенство. За кого равенство? За кого демократия?

От опозицията: За нас, селяните и работниците.

Петко Кунин (к): Вие, г-да, искате равенство за фашистките елементи. Кажете: с какво вие обяснявате вашето искане за пушкане от затвора на фашистите?

От опозицията: Кой иска това?

Петко Кунин (к): Вие искате пълна свобода на спекулантите.

От опозицията: Защо лъжеш?

Петко Кунин (к): Вие тук заявихте, че борбата против спекулата създавала условия, при които стопанският живот не могъл да се развива. Е добре, тогава когато вие защитавате тези тънки слезе в нашата страна, които действително живеят на гърба на българския народ, които спекулират, които използват тежките условия, в които се намира нашата страна и нашият народ, как може да има равенство, как може да се позволи това, което вие искате — либералистична политика в нашето народно стопанство: гусни му жрая да върви където ще! (Възгласи от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Петко Кунин (к): Как можете вие да искате единство, когато на всяко едно от тия мероприятия вие се противопоставяте? Докато и вие не се върнете — тъй както вашите хора по места вече се впрягат съвършено доброволно и съзнателно и участвуват в това творчество — на дело да изпълним мероприятията, които тук са набелязани, дотогава е невъзможно сътрудничество. Ние го желаем, ние го искаме това сътрудничество, но то може да бъде създадено само в процеса на изпълнението на настоящия план. (Ръкоплескания от мнозинството) Но готови ли сте вие за това — да запретнем всички ръкави и да работим? Не, вие само рушите. Ето истината!

Петър Сърбински (ЗНП): Това няма никога да стане.

Петко Кунин (к): Оня ден тук Никола Петков, говорейки за наемите, искаше да ухване нашия министър-председател д-р. Георги Димитров. Не, Никола Петков, вие не можете да го изядете. Напротив, той, Георги Димитров, с тази негова политика, която е политика на нашата партия, която е политика на Отечествения фронт, която е политика на целия български народ, ще ви довърши политически, защото ето този план, въпреки вашето желание, въпреки вашия саботаж, ще бъде подет от целия български народ и ще бъде осъществен, защото целият български народ го очаква. (Ръкоплескания от мнозинството) Това единство е възможно само на базата на двегодишния стеснителен план и на запретване ръкави за провеждане мероприятията по този план. Тъй го разбираме ние, тъй го разбира и българският народ.

Планът е напрегнат. Никой не може да каже, и тук никой не е казал, че планът е лек. Има много трудности, които трябва да се преодолеят.

Тук беше намекнато, дали нашата външна търговия ще ни даде нужните материали. Аз трябва да кажа, че с изпълнението на съгласението със Съветския съюз от 1946 г. ние сме гарантирани до края на април с всички необходими сурови материали; че с търговското съгласение с Чехословакия и Полша и с авансовото съгласение за внос в аванс със Съветския съюз ние сме гарантирани до средата на годината. А в предстоящото време ще бъдат сключени нови търговски договори и със Съветския съюз, и с Франция, и с Полша, и с Чехия, които ще гарантират на нашата страна необходимите материали и за втората половина на 1947 г. Ето защо за 1947 г. фактите показват, че нашата индустрия, че нашето строителство ще бъде задоволено в кръга на плана с необходимите материали.

Затова аз казвам: трудности ще има. Трябва да се рационализира индустрията, трябва да се специализира индустрията, трябва да се мобилизират работните маси за повишение производителността на труда. Всичко това изисква огромна мобилизация, особено на отговорните организации. Но аз съм дълбоко убеден, че тази мобилизация става, и тя ще стане; че всички честни хора, които гласуваха за вас, ще се включат и се включват в тази мобилизация, и че планът с участието на целия български народ ще бъде осъществен. (Ръкоплескания от мнозинството) Защо? Защото планът е една историческа необходимост, една историческа нужда за нашата страна. Той ще бъде осъществен и това ще стане с пълната мобилизация на нашия народ.

Ето поради това нашата парламентарна група, парламентарната група на Работническата партия — комунисти ще гласува за плана. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството).

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител г-н Ефрем Митев.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и народни представители! Моето впечатление беше, че по политиката на държавата могат във Великото народно събрание да се манифестират различни гледища, заради това защото от 9 септември 1944 г. досега се извършиха много политически ходове в нашата страна, неизбежни като последица или необходими като предпоставка на онзи основна промяна, която се върши в нашата страна. И не само в нашата страна. Както знаете, след втората световна война в повечето от европейските страни стават основни промени. Аз предположих обаче добросъвестно, че когато се дойде до стопанските проблеми, каквито има нашето национално стопанство, във Великото народно събрание ще се получи едно по-голямо единодушие като отзвук на апела, който се отпрати от отговорните места за едно възможно сътрудничество, от една страна, и, от друга страна, заради това, защото чрез усилията, които прави отечественофронтовската общественост след 9 септември 1944 г., и особено сега, когато навлизаме в стопанското възстановяване на страната, ще се получат резултати които няма да бъдат използвани само от една част, от управляващите например, а от всички, за общото задоволяване нуждите на целия български народ.

Естествено е, от друга страна, уважаеми народни представители и народни представители, по един законопроект за държавен

стопански план да има различни позиции. И аз лично очаквах, че господата от опозицията ще упражнят една критика по представения проект за държавен стопански план за две години в смисъл, че правителството поставя много малки проценти в своя стопански план; че много малко ще се догоди от онова, което е нужно за задоволяването на нашия народ. Защото вие всички знаете, че разрушението в нашето стопанство е толкова дълбоко и голямо, че даже тези покачвания, които се предвижда да станат през 1947 и 1948 години в производството, в сравнение с 1945 и 1946 години, не са достатъчни да задоволят пълните нужди на нашия народ. Аз така си представях — че опозицията ще излезе тук да обвини правителството именно за това, че то много е стеснило кръгзора на своята дейност, и че ще иска в някои пунктове да се увеличат процентите, тъй като има много да се догонва, докато се достигне цялостното задоволяване на нуждите на нашия народ.

Нашето правителство, подпомогнато от специалисти, както ние се изтъкна, след като са правени дълги проучвания, е намерило, че предложенният план е осъществим.

Когато се третираше въпросът за заплатите, от опозицията казваха, че заплатите са малки, че цените на земеделските произведения са ниски, че трябва да се дадат по-големи заплати и по-високи цени на земеделските произведения. Защо по тая логика господата от опозицията не казваха, че определените проценти по плана са малки, че искат през 1947 г. да се добият повече блага за българския народ?

Иван Копринков (сЛ): Как да кажем това, когато в плана на Министерството на електрификацията за 1947 г. се предвиждат 320 милиона киловатчаса по-малко енергия.

Ефрем Митев (с): Това, което казвате, ми помага. Значи, има отрасли, в които самото правителство, поради обективни причини, не надява, а намалява известно производство. Значи, не навсякъде е погледнато с оптимистично око и с желание да се правят обещания пред българския народ.

Днес в „Свободен народ“, на втората му страница, аз чета: „Новият английски стопански план“. Казва се в тая статия, че главните точки на новия английски стопански план са тези: износът на Англия трябва да бъде увеличен с 140% в сравнение с този от 1938 г. и с 25—30% в сравнение с 1946 г.; вносът ще трябва да покаже едно увеличение от 10—15% в сравнение с 1938 г.; финансирането на вноса и износа ще бъде подпомогнато от американски и канадски кредити. Министърът на търговията сър Стафорд Крипс, пояснявайки правителствената Бяла книга, е казал, че той е на мнение, какво много хора надценяват ефекта от прекъсването на работата в индустрията поради горивната криза, че в същност 75% от британската индустрия продължава да работи.

Вие виждате, уважаеми народни представители и представители, че дори в Англия, една от най-мощните, велики демокрации в днешно време, която урежда съдбините на света, и там има план. И аз въобще не мога да разбера, защо има тук тревога. И виждам, че тревогата иде пак по политическа линия. Понеже тук в залата по място аз съм в съседство с опозицията, често чувам възгласи от тяхната страна: „А това ще стане вероятно за сметка на някой опозиционер“. Винаги има едно подозрение, че тежестите по провеждането на този план ще се разпределят така, че вероятно ще бъдат ударени отделни хора, които не мислят еднакво политически с хората от днешната власт.

От наблюденията на самия живот обаче се вижда съвсем друго. Отидете в селата да видите какъв кипнеж се забелязва, уважаеми народни представители и представители, преди още стопанският план да е създаден! В моето родно село Ковачица, Ломска околия, което не е на гара, което не е на пристанище, а е затворен пункт, хората не могат млякото, което произвеждат, да го пласират в близкия град. Миналата година те са произвеждали и са давали на кооперацията 150—200 литра мляко на ден, а тая година се носят ежедневно по 600 литра мляко. На Софийската гъра през 1945 и 1946 години не са пристигнали гюмове с мляко от тия краища, а сега редовно всеки влак носи от провинцията прясно мляко за софийските деца.

Какво показва това? Това е едно ново явление. И ако през зимата това мляко може да пристига, то ще може да пристига с още повече през лятото. Аз говорих с един агроном, който каза: „Ние се замислихме как ще стане това през лятото, тъй като нямаме достатъчно хладилни вагони, за да може това мляко да пристига в столицата невредимо.“

Виждате, след една 6-годишна война, когато производството е било разстроено, както през миналата световна война, забелязва се един стопански подем по инициатива на низините. Ние дори, другари, закъсняхме с нашия стопански план, за да можем да дадем съдействие на многобройните инициативи в низините. Защо? Защото и самият план ви казва: две години суша изпречи пред глад и човещи, и добитък, а това донесе голямо сътресение в обществото. И затова като първа задача беше да удовлетвори тези главни нужди.

Вие виждате, в селата не стигат овощните дръвчета, които произвеждат разсадниците за разсад. Не стигат яйцата на городистите кокошки за разплод, не стигат жребците в „Клементина“ и други заводи, не стигат породистите свини и други породи, които населението желае.

Особено след тази война, когато се почувствува глад в големите консумативни центрове, селата гледат да се приспособяват. И действително те търсят да нагодят своето стопанство с оглед на консумативните нужди. Нашият план идва също да даде съдействие там, където трябва — и нищо повече.

Мнозина се тревожат от плана. Стопанската дейност е била без план в примитивния живот на човека — няма защо да се

учим на тези елементарни неща, те се знаят и да не е учен човек. Днес най-обикновеният земеделец в селото не може да приеме нищо, без един план за следващата година: какво ще се, какво ще сади, какво ще очаква. Нашата държава, и не само нашата държава, уважаемо Събрание, целият свят има един хаотичен начин на производство в миналото. Трябва ли да ви споменавам за тия скандални прояви в советското стопанство, когато произведени блага — хиляди квинтали кондензирано мляко, консервирано месо, кафе, китайски чай и други блага, произведени чрез труда на човека — бяха хвърляни в морета и океани да се хранят морските животни за сметка на милиони хора по земното кълбо, които гладуваха?

Аз трябва да ви кажа усилията, които прави българският народ по своя инициатива. Вие знаете, че Врачанска област преди известно време сама си изработи план. Някои от София ни информираха тогава: „Какъв е този план, който направи Врачанска област?“ Бив Врачанска област няма село, нито колиба, която да няма свой план за 1946 и 1947 години, и дори за пет години напред, какво да се прави. В моето родно село са набили миналата година 300.000 тухли, за да си построят гимназия, която им е открит. И трябва да ви кажа, че в изработването на тези тухли взеха участие всички жители. Ако при гласуването имаше различни бюлетени, и бели, и други цветове, то при тухлите отидоха всички без разлика на това, кой е опозиционер, кой е с правителството, (Ръкоплескания от мнозинството) Вие виждате, че населението разбира по инстинкт известни нужди и иска да ги задоволява, като се абстрахира от това, какво мислят горе по върховете на нашето общество.

Другарю! Аз обещах да бъда кратък, защото времето е много напреднало. Има друг един въпрос, който е навременен днес и на който трябва да се обърне внимание — на спестовността у нас. Аз трябва да бъда откровен и да призная, че когато агитирахме за заема на свободата, ние бяхме заедно с нас от опозицията. Ние ходехме по селата и агитирахме за този заем. Имаше и тогава гласове от вашите и от нашите среди — тогава министър на финансите беше г-н Петко Стоянов: „Какво сте тръгнали по селата да разправяте! Я да вземем да турим по един печат на всички банкноти, за да ги заловим; само така ще може да се намери къде е окрита народната паря!“ Това не направихме с единствената цел, да се запази доверието, което българският народ трябва да има към спестовността в българската държава. Има ли на някого да са увредени влоговете в някой кредитна кооперация, в някоя популярна банка, в някой клон на Пощенската спестовна каса? Не. Даже тия, които незаконно са спечелили влоговете си, законът не ги уврежда. Ние имаме, така да се каже, набелязани обектите на този закон. Никаква смут не се внесе в никакъв кредитен институт. Никакви изтегляния не се направиха, които да показват, че има смут сред вложителите и спестителите.

Вие знаете колко години кооперативното движение в нашата страна се боря, за да укрепи, постепенно-постепенно, доверието на всички български граждани към кредитните ни институти. Защо? Защото не дават ли парите си в оборота, стоят ли те за творени, както посочих примери уважаемият министър на финансите г-н Стефанов — бъдат ли някъде скрити банкнотите, това внася смут в народното стопанство. Колкото повече се увеличава доверието на гражданите към държавата, толкова повече държавата има възможност да прави по-широки парични операции, без да се унищожава стойността на лева и да има един просперитет в бъдеще на нашето стопанство.

Г-н Петко Стоянов направи апостроф на г-н министъра на финансите да се говори внимателно. Аз не видях никакво незначително в говора на г-н министъра на финансите, което да внася смут или да сочи на нещо, което може да внесе смут сред спестителите. И трябва и опозиция, и власт да разберат, че който с действията си внася смут сред спестителите, вреди на спестовността. В стремението си да прави критика, той може да има най-чисти подбуди, но ако сочи нещо съмнително, ако сочи известно опасение и с това отклони макар и малък процент спестители от частните и държавните институти, той върши голяма вреда на държавата.

Георги Михайлов Добрев (к): Съвършено съзнателно го вършат. Нарочно се занимават (Сочи опозицията) с вредителска дейност.

Ефрем Митев (с): Аз не казвам, че това е невъзможно, защото в средата на нашата опозиция, както се изрази нашият уважаем министър-председател, има хора, които са опозиционери, както ви казах, по известни причини, които са малко от по-друго естество, не са от външен характер.

По-нататък нашият стопански план има да бъде попълван. И аз виждам на едно място, за риболова например, е предвидено само да се сключи конвенция със Съветския съюз. Аз съм си купил бележка в моя екземпляр да предложа, нашата държава да сключи конвенция и с Румъния относно използването за риболов северния бряг на р. Дунав.

Добри Терпешев (к): Тя е вече сключена.

Ефрем Митев (с): Много ми е приятно. На всички е известно, че южният бряг на р. Дунав е стръмен и водата се разлива към северния, румънския бряг, и рибата по инстинкт отива и хвърля своя хайвер там. Нашите рибари трябваше да контрабандират в миналото, за да ловят риба. Много се радвам, че е сключена такава конвенция, защото рибата може да замести месото, което липсва у нас. Всички знаете какъв план се изработи миналата година по отношение месоснабдяването. Знаете че през 1944 г. и 1945 г. се бяхме изплащали за месоснабдяването, защото през 1944 г. се изкла

много добитък в нашата страна. Мина Червената армия, нашата войска също имаше големи нужди за месоснабдяване и есента на 1945 г. и 1946 г. всяко семейство се запасяваше с женовки разлюди. Ако стопанинът е имал волове, сменява ги и купува крави, защото вижда, че не може да кара при това намаляване на едрия добитък. Стопаните с малки стопанства, ако не могат да минат към кооперативно обработване, сменяват воловете с крави, за да могат да отглеждат телета и да имат мляко.

Специално за свиневъдството в нашата околия агрономът ми разправяше: „Не можем да удовлетворим желанието на стопаните да ги снабдим с женовки породисти свине, за да могат да отглеждат повече прасета“. Ето защо консумативните центрове получаваха по-малко месо, за да се запазят женските разплоди, било крави, било свине, било овце. По този начин ще се увеличат женските разплоди в две-три години, разбира се, за да може нашата страна да направи трансформация, да се прекара зърненото производство през стомасите на животните и селският стопанин да получи награда за своя труд.

Бубарството и пчеларството са една важни отрасли в земеделието. В много села, особено в Южна България, а вече и в Северна България, около шосетата, по тротоарите, даже в дворовете и пред къщите си, вместо да садят дивни орехи, които нито като плод, нито като шума, нито като дърво са нещо ценно, стопаните засаждаат черничев дървета, които се използват за бубарството.

В моето родно село — моля г-н министъра да си вземе бележка — има хубава постройка, триетажно здание, в което се помещаваше допълнително земеделско училище. Понеже учениците намаляха, сега то е освободено. А в Северна България се търси здание, в което да се устрои първото пчеларско училище. Нашето село в Ломска околия има най-много пчели, защото се намира в съседство с Дунава, в една местност, гдето има отлични условия за пчеларско училище. А такава не е предвидено в стопанския план. Необходими са кошери „Дадан-блат“, които струват 5.000 лв., но може да се доставят евтино, защото военната фабрика в Казанлък ги изработва на евтини цени за пчеларите.

Необходимо е също съответните агрономически фактори да предприемат през 1947/1948 г. масови посадения на медодайни дръвчета и треви, които ще допринесат да се получи по-голямо количество мед. Знаете, че производството на мед в България е намаляло, и ако не е захарната метла, от която селянинът изкарва малко благина за своето семейство, можете да си представите колко големи лишения той би понесъл.

Правя се въпрос, че в стопанския план — един от говорещите го цитира — е предвидено увеличение на работническата надница. Ако прочетете внимателно чл. 10, п. 10, ще разберете, че работническите надници и заплати се увеличават от 15 до 20% по пътя на надвишаване трудовите норми. Какво значи това? Значи ли това, че се дава просто едно увеличение на работническата надница? Не. Казва се на работника: ако ти си произвеждал до днес 10 продукта и си получавал 300 лв., произведи 15 продукта и получи още 100 лв.

Отгук (Сочи опозицията) често пъти се подхвърля за трудовите норми. Трябва да ви кажа откровенно, че в аз изпадах в едно смущение първоначално, когато четехме че в Съветска Русия има стахановско движение. Ние, марксистите, в младините си сме се занимавали по цели нощи с въпроса за така наречената работа на парче. Ние помислихме, че стахановизмът не е нищо друго, освен възстановяване работата на парче. И аз проявих любопитство, когато през 1936 г. бяхме с една кооперативна група на екскурзия в Съветския съюз, изучих на самото място специално този въпрос и се убедих, че стахановското движение не е в същност възстановяване работата на парче, но представлява работа на една група работници при еднакви условия, в еднакво време. Ние отидохме в една обущарска фабрика, в която се произвежда 20 милиона чифта годишно. Работеше се на два етажа. На долния етаж работят обикновени работници, на горния етаж работят стахановисти. Веднага се позна кой е обикновен работник и кой стахановист. Взлазехме в горния етаж. Работниците се обръщат да видят кой отваря вратата. Казваме: „Добър ден“, те отговарят. Отиваме на втория етаж. Отваряме вратата. Който е виждал такава обущарска фабрика, знае, че там има една лента, която се движи непрекъснато и показва каква работа трябва да се извърши в определено време: влизаме, по някой не обръща внимание, че се отваря вратата, никой не се интересува, всеки гледа своята работа. И за едно и също време — за 8 часа, и за по-малко — едни работници изкарват по три чифта, другите изкарват по два чифта обувки.

Защо да не се дадат повече пари на този, който изкарва по-голямо количество, три чифта вместо два чифта обувка, за да има радио, автомобил и по-добра обстановка за него и децата му? Защо да не бъдат насърчени такива работници, за да се стремят всички да бъдат стахановисти? Така трябва да бъде разрешен проблемът за надвишаване на трудовите норми. Наистина, г-да, трудовите производствени норми са необходими, защото, нека си го кажем откровенно, има работници, има известни субекти, които гледат други да носят на гърба си тяхната работа.

Правителството е назначило една комисия, в която и аз имам честта да участвам. Вчера трима народни представители отидохме в Софийския областен съд. В определен час отиваме да проверим — понеже стана въпрос за работата с пишешни машини — дали във всички стаи се работи с пишешни машини в един и същи момент. Какво виждаме? Констатираме в колко стаи колко пишешни машини тракат. Второ, разговаряме с машинистите. Те са с изпити, бледи физиономии. Казва ми една чиновничка: „18 години работя и прстите ми са с изкривени кости от тракане на машините“. Обяснило е, защо в платните таблички се предвижда по-голямо възнаграждение на тия, които работят с пишешни машини. Който се труди повече, трябва да получава по-голямо възнагра-

укление. Няма защо да ви смущава това. Напротив, трябва да търсим да намерим такъв критерий, че да не може никой в държавната машина или в производството по-малко да работи, а повече да получава, за да се осъществи онова, което сме предвидели в новата отечественофронтowska проекто-конституция: всеки, който работи, да бъде възнаграден според вложения труд. Ние се занимаваме в тази фаза сега.

Мене ми е чудно, че когато г-н министър Стефанов цитира какво е казал Сталин „пред една конференция, тук му се възразява: „Вие искате болшевизъм да правите“. Другари! Днешното отечественофронтовско правителство е едно правителство, една власт, която не се стреми да прави болшевизъм, защото ние стоим на други принципи. И др. Тодор Павлов ни заявява, че и в Съветския съюз не се прави комунизъм, а се прави социализъм, т. е. всекиму според вложения труд. Ще минат години и ще дойдем до по-висша форма на общественото устройство, когато всеки ще получава според нуждата, независимо от труда. Вие знаете, че в семейството имаме комунизъм. Най-много работят бащата и майката; децата и старите, бабата и дядото, нищо не работят, но най-много се дава на децата и на старите. Когато обществото узрее в своето развитие, то ще дойде може би и до комунизъм. Няма защо сега да подозираме, че се отава към нещо опасно.

Какво опасно има, ако държавата се стреми с този стопански план да произведе повече блага, повече продукти? Овни ден един лекар съобща, че са се появили нови болести в София и в Пловдив, големи консумативни центрове, поради това, че липсват достатъчно мазнини за подрастващите поколения. Ако ние се грижим за обществото, преди всичко трябва да се грижим за подрастващите поколения, за нашите деца. Защо няма мазнини? Вие знаете, че преди години, когато се правеше оврене, целилката се закъчваше и от нея се изцеждаше суроватка, която изглежда като бистра вода. По-рано тя се даваше на свинете и други животни, защото хората имаха достатъчно мазнини, но днес от нея се произвежда извара, която се консумира от населението. Знаете също, когато държавата нареди да се изземва кюспето и да се изтасква, ва та плеще мазто за консумативните центрове, колко несприятелности имаше по селата. Селяните сега питат: „Къде е кюспето, защо не давате кюспе?“. На същите тези хора преди години се казваше, че кюспето трябва да се консумира от добитъка, но не отговаряха: „Маке“, а го паляха на гласни, хвърляха го в огъня.

Вие виждате колко бързо селското население в низините възприе културата, счита се с агрономическата наука, разбира най-обикновените неща. Не остава нищо друго, освен чрез този стопански план да му съдействуваме. И аз апелирам за това към другарите от опозицията.

Направи ми особено впечатление, че докато първият оратор от опозицията, Христо Стоянов, както се изтъкна и от други оратори, направи един анализ на плъна и уговорка, че ако се направят корекции в него, може да бъде гласуван, други от опозицията казваха, че мислят е абсурден и като че ли опасен за държавата. Едно разноезичие настъпи в изказването на опозицията по този въпрос.

Един от опозицията: Няма разноезичие.

Ефрем Митев (с): А какво трябва да бъде това изказване? Това изказване трябва да бъде такова, че ние да излезем от тук, от тази зала единодушно по реализирането на този план.

Другари не е чудно, в някои пунктове, както се изразиха и предложениите, па не успеем да реализираме плана. И аз си поставям така въпроса: ако един обикновен селянин или гражданин си е начертал план да си направи къща на три етажа, трябва ли аз да му кажа: „Ти няма да направиш никаква къща, не почвай!“? Почнал човекът и направил двата етажа, а на третия не могъл да тури тилпериата. Следната година обаче ще довърши и третия етаж. Той е турял вече основата на едно строителство. Ако другари, ние не правим усилия, аз не виждам към какво светло бъдеще можем да насочим нашите народни маси и да им покажем, че стопанството ни ще се възстанови. И не само у нас, но и в целия свят се наблюдава един възстановителен процес.

Аз искам да завърша и с една друга надежда. Вие четохте мирния договор. Известна ви е и Атлантическата харта. Вие знаете, че в нея са предвидени принципите, на които трябва да починат сключените мирни договори след тази война: няма завладяване, няма отнемане на територии. Има известни спорни въпроси, като Триест, като Виетнам, като тези в Гърция. И ето, в Гърция отиде международна анкета, имаме и месечна на световния апропат, какъвто е Организацията на обединените нации. Аз имам голяма вяра, че анкетата ще установи, че българският народ не е фашистки народ, че тези, които са вършили издевателства, жестокости и варварства, са ликвидирани в съзнанието на българския народ. Аз смятам, че по този въпрос сме единодушни с опозицията. Никой не поддържа опези издевателства, които са вършени от корнуса в Гърция от хора възпитани в шовинистически дух, продадени и подкупени от хитлеристката агресия. Шом сме единомисленици на политическия фронт, при ликвидацията на остатъците от фашизма, остава и на стопанския фронт да направим всички усилия, за да излезем и там победители със своя помощ, без да очакваме помощ от вън.

Но ако при все това, почитаемо Събрание, българският народ не успее да осъществи някои от пунктовете на този стопански план, ако срещнем обективни спънки, непреодолими пречки — ето ви Организацията на обединените нации. В тази организация влизат всички миролюбиви народи не само за политическо сътрудничество, за гарантиране на един вечен мир, но и за стопанско сътрудничество, за разпределяне на суровите блага. Както във всяка държава се мислят да създадат режим, при който да няма експлоатация от човек на човека, така и в Организацията на обединените нации се прокарва един международен принцип да няма експлоатация от

един народ на друг народ. Ако ни липсват, да кажем, калай, бяла тенекия и др., които ние не произвеждаме, а други ги имат в излизат, те са длъжни, в името на обществен интерес, за спокойствието на един народ, който и да е той, какъвто и да е той — особено народ, който е направил всички усилия да си подпомогне вътре сам, и не е успял — да му дадат съответната помощ, да му окажат стопанско сътрудничество, за да може да излезе от това положение. Така поне се схваща общият тон на Атлантическата харта: има ли в една държава недостиг, има ли в един държавен мизерия, има ли в една държава епидемия, има ли политически терор, има ли емиграция — заплашва се мирът в съседните държави. Вие виждате, че Гърция поиска анкетна комисия. Защо? Защото ние, българите, сме смущавали гражданите й! Или те са криво молиха, или ги Господ криво разбър, защото, когато комисията отиде там да прави анкета, в същото време те искаха да изпълнят смъртни присъди срещу хора, които се борят за свободата на гръцкия народ. И анкетната комисия им каза: „Стойте! Докато сме ние тук, няма да изпълните тия присъди!“ Виждате какво замесване става в живота на Гърция заради това, защото иска да съчини обяснения срещу нашата държава.

Ето с тия няколко думи, с това разбиране, уважаемо Събрание, аз апелирам към всички да погледнем не с розови очила, не да се самоизлъчваме, не да се опишваме от някакви фантазии, но да погледнем с една оптимистична душа към утрешния ден. Хубав и красив ще бъде той за отделния човек и за всички държави в света, защото големи културни и велики демокрации стоят като върховни разпоредители в света и няма да позволят да се правят грешки, които да стават причина за нови войни и за нови катастрофи. Хубав и красив ще бъде утрешният ден, защото няма средствата на народите да се прехосват по разни войни, по разни възбуждения, страстности, които да присмукват жизнените сокове, да изсмукват 9/10 от онова, което е необходимо за строителство, а обратно: всичко онова, което ще се прибере от народа като данъци, като берни, ще бъде хвърлено в стопанството, ще се създаде благоденствие чрез училища, чрез просвета, чрез изкуства, чрез техника, чрез всичко онова, което трябва да служи на живота. Ние ще съживяваме утре, че е къс човешкият живот, за да се радваме на оная красота, на оная хубав живот, който ще настъпи. А такъв живот ще настъпи само когато всички сили, всяко съзнание бъде мобилизирано не да проповядва нещо, не да говори нещо, не да се бори с проповест срещу алкохолизма, а чрез изменението на стопанската структура. Тогава ще има и въздържателно движение, ще има и други морални и политически отношения. Това искаме да го постигнем. Няма защо да излизаме тук и с черни очила да проговоряме: „Това няма да стане!“ Е, като няма да стане, по-добре ли ще бъде? Като няма хляб утре за тия, които са гладни и държавата направи всичко, за да ги го даде, а някой пречат да го получат, тогава гладните ще намерят пътя сами да се снабдят с хляб. По-хубаво ли е това да стане? Не. Трябва да кажа, че аз бях в четири-пет села по събиране на храните. Българското село схваща и разбира апелите на Отечественния фронт за храните. Така например, с Ресово, в което опозицията има повече гласове от правителството, изпълни наряда си. Това показва, че ако някой е правил агитация тук и там и е успял, то в низините народът има здрав инстинкт, който не се подава на тези агитации. (Ръкоплескание от мнозинството)

И аз смятам, че утре, когато ще трябва да се реализира този стопански план, никой не бива да пречи.

Недялко Атанасов (ЗНП): Никой не е правил агитация против наредите, Това е лъжа. Против наредите аз не съм правил агитация. Това тези хора (Сочи мнозинството) го казват.

Председателстващ Петър Каменов: (Звънли)

Ефрем Митев (с): Ако някой народен представител от тая трибуна е говорил за Недялко Атанасов, че е правил такава агитация, това е друго. Но аз съм убеден, че ако има хора, които позная такава агитация, инстинктът за самосъхранение на народа няма да се подаде на тая агитация, и тя няма да успее. Затова всеки, който е какъвто може, трябва да съдействува на този план, с който се цели общото благоденствие на всички граждани в тая страна. И аз виждам бай Добри Терпешев, с неговата вечна усмивка, как протяга ръка и на инженери, и на всички. Защо тогава се пише в един вестник „Весела България“? Че се търсят блага за народа — това било смешно! Така не бива другари! Това е гоешка. Ще бъдем живи една, две, три, пет години, и вие ще видите, колко много ще се премахне от тази сгур и ръжда, която е напаласена у нас по фракционни съображения: като прави някой нещо, да кажем, че не е хубаво. И аз ще ви покажа един пример, който ми каза един селянин. В Македония един прави точило, а друг междонек го гледа и му казва: „Нé е така“. — „А като не е така, како е?“ — „И аз не знам како е, ама не е така!“

Аз смятам, че този план е някъде много превисшен. Инж. Божков в леките апострофи, които направи тук, каза, че трябва четири години, за да се реализира планът. Е добре, губи ли от това стопанството, ако ние създадем един ентузиазъм за да реализираме 50% от него? Аз съм уверен, че в някои области, където не могат известни срокове да се надскочат, както е в скотовъдството, ще се изкаква. Но има области, където ако има общи, организирани усилия, може не само да се съкратят сроковете, но и да се надскочат 100%.

И аз апелирам към всички ви да дадем нужното съдействие. Наказваме си критиката, говорихме тук, но като излезем от тук, иска народът в низините да почувствава, че ние всички съзнаваме, че България трябва да се възстановява стопански

Прочее, заявявам, от името на нашата парламентарна група, та Работническата социал-демократическа партия, че ние ще гласуваме за стопанския план. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата г-н министърът на земеделието.

Министър Георги Трайков: (От трибуната. Посрещат с ръкоплескания от мнозинството)

Г-жи и г-да народни представители! От вчера ние дебатирахме по стопанския план. Основният въпрос е: реален ли е, изпълним ли е проектът на правителството за стопанския план? Аз ви заявявам, че този план е добре проучен, той е реален и изпълним, безспорно, трудности ще срещнем. Особено Министерството на земеделието обезпечило сигурно го очакват големи трудности.

Когато се разглеждаше този план, ние, Министерството на земеделието, го приехме в един най-труден момент: снежни бури, влакове спират, невъзможен транспорт на фураж, ежедневно стотици телеграми за фураж, ежедневно стотици предупреждения, че добитъкът може още до вечерта да умре. Не е ли странно, че именно в такъв един момент аз, в качеството си министър на земеделието, приех в заседанието по стопанския план предвиденото повишение процента на животновъдството? На кого разчитам? Къде намерих кураж за това? Намерих го, първо, в народните представители на Отечествения фронт и, второ, в българския народ. (Ръкоплескания от мнозинството) Защо? Защото нашите другари депутати от парламентарната група на мнозинството се ожизваха не само добри борци срещу фашизма, не само герои на шмайзера в гората, но и решителни борци на стопанския фронт в полза на народа. (Ръкоплескания от мнозинството) Не само всеки ден аз бях посещаван от народни представители да ме предупреждават къде добитъкът е зле, но те не пожалиха никакъв труд да тръгнат по мелници, по маслобрани, по селата — навсякъде да видят къде има фураж, за да отидем да го вземем и да го дадем на нуждаещите се. (Ръкоплескания от мнозинството)

Аз бях в Бургас. Видях народен представител, мой другар, куц, защото беше пътувал цели километри по снега, за да дойде да ми каже, че са зле каракачанските овце от Малко Търново нататък, които не са се занасили с храна, поради това, че там въобще не вали сняг. Нещо повече: видях там един доблестен момък, секретар на стопанския комитет на Отечествения фронт, който ме посрещна с готови данни къде какво има, за да бъдат подпомогнати каракачанските стада. Той знае какво има Чаловски, колко киселе е пратено за изхранване, колко царевича е пратено за майките и какво може да се отдели. Той е готов на всичко, само чакат негово разпоредение, за да отдели възможното и в решителния момент да помогне на каракачанските овчи стада.

При това положение кой може да се страхува? А още повече, кой може да се страхува, когато нашият народ е такъв? Аз имам възможността да посетя моята област — Добруджа, Провадийско, Варненско — и да видя някои настроения за изнемване на храните, за изнемване на фуража. Както каза и Ефрем Митев, достатъчно бе само в 15—20 минути да се обясни на тия хора защо вземаме този фураж, защо вземаме това жито, да им се обясни, че там, в Момчилград, хората няма какво да ядат и искат царевича, за да ядат; да им се обясни, че в Златоград добитъкът мре и затуй изнемваме фуража — и те веднага ръкоплескат бурно, ентусиазирано и са готови да дават всичко, и залъка си, за да помогнат на своите братя. (Ръкоплескания от мнозинството)

Ето защо в най-трудния момент, при снежните бури и виелици, аз намерих кураж да се съглася, от името на Министерството на земеделието, със стопанския план, окуражен от моите другари народни представители и от българския народ, и не напразно окуражен, защото, ей го слънцето грее сега, и нов сняг да завали, нашият добитък е спасен, има толкова храна, колкото му са необходими. (Ръкоплескания от мнозинството)

Министерството на земеделието сигурно ще срещне трудности. Ние очакваме това. Особено по отношение на животновъдството ние не си правим илюзии. Ние знаем, че има болести по свинете, че има болести по добитъка, че има болести по птиците, но ние разчитаме не на празни приказки, а, първо, на нашите ветеринарни лекарски кадри, които, макар че не са особено много добре платени, доказано, миналата година, при най-големите трудности, при толкова болести, поради преминаването през нас на различен добитък от различни държави, какво могат да направят. Нашите ветеринарни лекари, истински патриоти, родолюбци, с труд и усилия можаха да се справят с болестите. (Ръкоплескания от мнозинството) Вие виждате, че по стопанския план ние не ги оставяме с празни ръце; вие виждате, че по стопанския план са взети мерки, те да бъдат снабдени с нужните серуми, ваксини и лекарства за добитъка.

Трудности ще има. Тук един депутат от опозицията — г-н Божков — ми обърна вниманието върху една най-голяма и най-трудна задача, според мене. След като г-н Божков приказва за стопанския план, след като го разгледа, в края на краищата ми каза: „Ще орете ли, ще сеете ли с машини и трактори, ще обръщате ли, какво ще правите — няма ли дъжд, Господ да ви е на помощ, загубени сте“.

Министър д-р Иван Стефанов: Белите бюлетени щели да дават бял хлеб, а не дъждът!

Министър Георги Трайков: Сушата — казва. Ние не отричаме туй, че ако завали пролетни дъждове, ние не само ще реализираме, но и ще надвишим стопанския план. Но г-н Божков трябва да знае, че народите, особено културните народи, отглеждат са останали на мира дяло Господ по този въпрос и са обърнали око към агротехническата наука. (Ръкоплескания от мнозинството)

Министър-председател Георги Димитров: Лозето не иска молитва, а мотика. (Ръкоплескания от мнозинството)

Министър Георги Трайков: И ние, ръководени именно от тая мисъл, която бе изразена от уважаемия наш министър-председател — че лозето иска не молитва а мотика, въоръжени с агрономическата наука, вземаме мерки, въпреки всички случаи и суши, да можем да реализираме този стопански план.

Кой от всички вас тук може да оспори — и най-малко могат да оспорят компетентните — че, ако ние имаме едно навременно засяване, ако ние имаме подбрани семена, добри семена или ако имаме добре подготвена почва, ние сме гарантирали при всички случаи 80% от плана?

Ние имаме навременен есенен посев с подбрани семена. И ето, слънцето грее. Който иска, да се качи на колата или на влака и да види в какво положение се намира нашият посев. През есента нашите жита бяха навреме засети. Нека всеки да ги види и да си прави своите заключения. Ние сме в пролетта. Вие видяхте този народ, за който приказвах някога, че надали щял да се ентусиазира от нашия стопански план, какво прави, като иска да се е. Декемвриското време го помнете, слънчевите дни тогава ги помнете. Нито един слънчев ден българският селски стопанин не остави не използван. Ние бяхме свидетели от влаковете от Мездра чак до Варна, на шир и на дълж в България, че бяха обърнати стърнищата и беше почерняла земята от оранта на селския стопанин от подготовката на пролетните посеви. Бъдете уверени, че ние навреме и 100-процентно ще изпълним и пролетната сеитба, така както изпълнихме есенната сеитба. (Ръкоплескания от мнозинството)

Почитаеми другари народни представители! Това ли е само необходимо — оранта? Безспорно, необходими са и машини, и семена. Тук един г-н народен представител, струва ми се, че беше Спас Найденов с такава жлъч, с такава радост ви съобщил голямата новина, че от Белгия са ни отказали да ни дадат семена срещу тютюн и са искали долари. Този господин искаше да ви убеди, че ние нямаме възможност да доставим от странство необходимите семена и необходимите артикули. Нещо повече — той искаше да ви убеди, че ние не можем да доставим машинен инвентар. Е добре, аз ви заявявам, че ние имаме достатъчно семена за пролетния посев. Ние имаме достатъчно картофи. Имаше само 1.000.000 кгр. Доставихме от Холандия 540.000 кгр. и от Чехия 550.000 кгр. Необходимо са 2.000.000 кгр. Ние имаме 1.900.000 кгр. Може да се радвате, че от Белгия не сме получили семена, но, за ваше нещастие, ще кажа, че ние получихме 300.000 кгр. люцерново семе от Италия. За пръв път ние получаваме семе от буловски конои от Италия. И, ако искате, нещо повече: ние ще успеем да направим нашия опит в северна България — във Вардим, Свищовско. На бай Никола в селото (Сочи народния представител Никола Алексиев), и в Ломско, в Дунавската равнина — за засяване на ориз, защото успяхме да доставим и оризово семе от Италия. (Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Алексиев (ЗНП): Трябва опитна станция. Специалистите казват, че там ориз не може да вирее, почвените условия са лоши и трудът ще бъде напразен.

Добри Терпешев: Опитна станция ще направим.

Министър Георги Трайков: Ще направим (към народния представител Никола Алексиев) Може би ти ще кажеш къде. — Ние във всеки случай няма да спрем да се борим да правим. Не сме можели да доставим машини и необходими артикули за нашето земеделско стопанство от странство, нашето положение е било страшно! Вие видяхте тук този оратор не със съжаление, а с такава ярост и шастие да разправя това!

А това вярно ли е? Не е вярно, защото миналата година, когато ние имашме нужда от син камък, доставихме син камък от Англия, а машини доставихме от Чехословакия — не голи приказки. Само от Чехия ние имаме доставени 18.440 обикновени плугове, 1.800 брани, 1.500 обикновени окопачки, 550 тракторни плугове, 450 тракторни култиватори, 110 вършачки, 720 подгъвачки за сноповързачки. За през 1947 г. ние уговаряме със Съветския съюз доставка на земеделски машини. А кой от вас би се усъмнил, че земеделският инвентар, който сме предвидели да доставим от Съветския съюз, ще ни бъде доставен. Съветският съюз ни даде в най-трудния момент машини, а сега абсолютно сигурно ще ни даде. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Министър-председател Георги Димитров: Па и сами ще произведеме.

Ефрем Митев (с) Брани може да прави Сопотската фабрика.

Министър Георги Трайков: А, както казва министър-председател и сами ще си правим. Ние сключихме договор с нашите военни фабрики, които ги преобръщаме, вместо да правят пушки, да правят плугове и орудия за земеделското стопанство. (Ръкоплескания от мнозинството)

Уважаеми г-да народни представители и народни представители! Когато се дебатирало от страна на опозицията стопанският план, най-много те наблягаха на този факт: няма да получите подкрепа от земеделските стопани. Спас Найденов каза, че те са зле. Едно средно земеделско стопанство, с 4—6 членно семейство, имало според Кемидез и другите, които той тук цитираше, 123.000 лв. годишен доход, а му били необходими 190.000 лв. Това всеки знае. Та кой не знае, че земеделските стопани нямат достатъчен доход, за да могат не да свържат двата края, но да живеят сносно? Няма чиновниците, за които ние вчера гласувахте петни табелици, по които един началник има 10—12 хиляди лева заплата в този момент са добрее? А

стопане като на свои другари, като на свои братя; да ги подпомагат, да гледат на тях като на хора, които утре обезателно ще бъдат техни другари в трудовите земеделски кооперативни стопанства. (Ръкоплескания от мнозинството)

Помнете добре: не на приказки помощи даваме ние на дребните земеделски стопани, но на дело. (Ръкоплескания от мнозинството и гласове „Вярно!“) 500 милиона лева за машинотракторни станции, 500 милиона лева за машини и трактори — за да помагат на селското стопанство! И ние сме дали нареждане да орат не само на трудовите кооперативни земеделски стопанства, но на всеки земеделски стопанин, който иска да използва машинотракторните станции (Ръкоплескания от мнозинството)

Нямало капиталовложения. И да сме намерили плугове, и да сме намерили машинен инвентар, казва Спас Найденов, нямало кой да го купи, нямало пари. Вярно ли е това? Дайте ми машини, дайте ми плугове, и аз ще ви кажа кой ще ги купи. Но независимо от това и в тая насока правителството на Отечествения фронт е на своя пост, готово да подпомогне селяните-стопани. 150 милиона лева в Земеделската банка само лихви ние плащаме за ония хора, които искат да си купят плугове или друг инвентар за 5 години под гаранцията на държавата. Ние сме тук готови да подпомогнем всеотдайно земеделските стопани. Ние сме тук обаче на тия земеделски стопани и честно и открито да им кажем: не по тоя начин ние ще ви подпомогнем, като увеличим цената на житото от 17 лв. на 20 лв., а то за сметка на вашите другари селяни, които купуват жито, и на вашите другари работници от фабриките и чиновниците — не, ами дайте ние да ви помогнем да удвоите и утроите своя добив! Нещо повече, ние ви казваме: стойте, жито ще сеят там и тия хора, които могат да получат по-голям добив! Ние казваме на нашите земеделски стопани в Героджумайско и Момчилградско: в тия краища няма да сеете жито, което ви дава по 30—40 кгр. на декар, а ще сеете тютюн, а, вместо вас, ще сеят жита там, в Добруджа, в Дунавската равнина, вашите братя селяни и ще получават двоен и троен добив! Ние в Карлово ще сеете рози, ние в Пловдивско ще сеете коноп, а ние в Горнооряховско ще сеете цвекло за нашата захарна индустрия, ние ще сеете индустриални култури, за да може да се явите на помощ на нашата собствена народна индустрия.

Министър-председател Георги Димитров: Но опозицията ще каже, че това е диктатура, че се пречи на частната собственост!

Кирил Попов (ЗНП): Ние се радваме, че ние ще добивате по 600 кгр. коноп от декар.

Христо Стоянов (ЗНП): Това е права мисъл, защото това е райсиране.

Министър Георги Трайков: Ще дойде ден, когато действително нашето зърнено производство ще се удвои, ще се утрои. Този ден идва с изпълнението на тоя именно стопански план. Ние не с голям приказки искаме да помогнем на селските стопани, а с дела, като правим изобрети, като електрифицираме страната. Чрез напояването ние ще удвоим и ще утроим производството. Не на приказки, а с нашата работа, с нашия труд, с нашата непосилна борба ние ще подпомогнем селските стопани.

Почитаемо Народно събрание! Аз трябва да свърша. Но преди да свърша, има да кажа следното. Ние с този стопански план сме подложени на един сериозен изпит, на едно сериозно изпитание пред българския народ. Особено господата от опозицията са подложени на един съдебен изпит за тях изпит. Те са избраници, какта казва г-н министър-председателят на един милион честни хора — земеделци заблудени, но те са избраници и на 250—300 хиляди души фашисти, реакционери. Те днес са на изпитание да решат, на кого ще останат верни (Ръкоплескания от мнозинството), с кого да отидат — с Господа или с дявола. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: Нашето място е в Земеделския съюз, но за тебе няма да има място никъде!

Министър Георги Трайков: Ако те откажат да подкрепят тоя стопански план, ако те не го гласуват, те са верни привърженици на дявола и дяволът ще ги отведе в пъкала. А милионите селски стопани, които бяха заблудени, заедно с целия трудов български народ, ще грабнат този стопански план и ще го изпълнят за благото на поколенията, за благото на нашето отечество, за бъдещето на нашата Народна република. (Много продължителни ръкоплескания от мнозинството. Когато отива на министерската маса, министър Георги Трайков бива поздравен от колегите си)

Никола Петков (ЗНП): И слугите получават награда по-някога.

Председателстващ Петър Каменов: Има думата председателят на Българския стопански съвет г-н Добри Терпешев.

Добри Терпешев (к): (От тубуната. Посрещнат с продължителни ръкоплескания от мнозинството) Г-да, г-жи и г-ци народни представители! Разрешете ми да изкажа своята искрена благодарност за вашето сериозно отношение към сложения пред вас от нашето правителство държавен народостопански план. Аз особено съм дължен да изкажа своята искрена благодарност на моите колеги стопански министри др. Георги Трайков, министър на земеделието, (Ръкоплескания от мнозинството), др. Стефанов, министър на финансите, (Ръкоплескания от мнозинството), г-н Христо Лилков...

Министър-председател Георги Димитров: Другаря!

Добри Терпешев (к): ... др. Христо Лилков, (Ръкоплескания от мнозинството), министър на индустрията. Да изкажа своята също така сърдечна и искрена благодарност на депутатите Петко Кунава, (Ръкоплескания от мнозинството), Ефрем Митев, (Ръкоплескания от мнозинството), Илия Радков, (Ръкоплескания от мнозинството), го-сподният от Видин — нека ми прости, името му забравих — ...

Министър Георги Трайков: Атанас Минков.

Добри Терпешев (к): ... защитник на истината на буржоазията, но на прогресивната патриотична буржоазия от кръга „Звено“, и най-сетне на г-н Юруков, който непосредствено след мене взема думата, за да защити този план.

Аз разбира се, нямам основание да съм недоволен и от тия „приятели“ (Сочи опозицията) от дясно, затуй защото те, както и трябва да се очаква, вземаха думата, и не един. Те разбраха сериозното дело, важно, право дело, народно дело. Те видяха в тоя дело успеха на отечественофронтската власт. Те видяха гаранцията за още по-голямото и славно бъдеще на Отечествения фронт и на българския народ (Ръкоплескания от мнозинството) Те видяха и своето собствено нищожество и своята бъдеща съдба. (Ръкоплескания от мнозинството) С каква стръв те манифестираха своето отношение към това първо по рода си славно историческо за България, нова републиканска България, дело. (Ръкоплескания от мнозинството)

Аз съм им благодарен, също така искрено и сърдечно — заявявам това — че не съумяха да излъжат народа, оказаха се пътн-коумни политици, не съумяха да се скрият. (Възгласи от опозицията)

Министър-председател Георги Димитров: Ти нямаш диплома, а те са все дипломирани! (Веселост сред мнозинството)

Добри Терпешев (к): Аз съм благодарен, заявявам това от тази трибуна да чуе целият български народ...

Никола Петков (ЗНП): И целият свят!

Добри Терпешев (к): ... и целият свят, както каза др. Петков, защото нашата сложна опозиция (Продължителен смях сред мнозинството) при тоя общ национален въпрос се прояви такава, каквато е нейната природа. И за час трябва да бъде свършено ясно и нито това да не изненадва. Те са последователи на себе си. Вземете например следното: на вас, борците, е ясно как до 9 септември се спъваше нашата борба; как се обезверяваха нашите народни маси, как се хулеха нашите партизани и партизанки не само от редица фашисти, а и от нареките се демократи, антифашисти. За нас беше трудно не да разобличаваме откритите фашисти и палачите на народа, а беше трудно да разобличаваме николамушановци, гичевци и николапетковци — скритите врагове на народа. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи: „Вярно!“ Възгласи от опозицията)

Второ, след 9 септември ние започнахме отечествената война. Нашите смели синове отидоха с готовност да сложат своя живот за честта на България, а не скритите се фашисти, които бяха за нас големите и опасни врагове. Ние ги прибрахме тях — регенти, министри и генерали — и ги поставихме на народен съд. Но враговете, които ни пречица, бяха от там (Сочи опозицията) — геме-тощи, които водела поразенска политика и искаха България да понесе катастрофа в тази война. И ето, сега когато ние сме на стопанския фронт, на най-важния за дадения момент сектор за укрепване на нашата демокрация, за укрепване на нашето стопанство, за създаване условия за благополучието на нашия народ, ето ги пак те — те са против този стопански фронт. Те не само не желаят да дойдат да воюват заедно с народа на този стопански фронт, но открито заявяват, че те са против този фронт. Затова им благодарим.

Чудно ли е, че подсъдимите пред военния съд, където се разглежда делото на „Неутрален офицер“, заявяваха, че статията на Кръстю Пастухов и срещите с николапетковци, говоренето от страна на опозицията, че в скоро време ще има война между Съветския съюз и Америка, че атомни бомби скоро ще има тук над България, са били причината да ги увлекат тях, които се чувствували оскърбени и обидени затуй, че шумкари дошли да им станат началници в казармата и пр.? Чудно ли е, че те, опозиционните представители, носят отговорността като интелектуални подбудители на тези иначе честни воини, на които ние очичихме с ордени гърдите за техните геройски прояви на фронта, и на които ние простирахме всички минали грехове и направените престъпления спрямо народа? И ето днес на тази трибуна те вече вдигат знамето на мобилизация на всички саботажници, вдигат знамето за обезверяването на народа и за създаване фронт срещу нашия стопански фронт. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи: „Позор!“)

Затуй им благодаря аз, затуй трябва да им благодаря всички. Благодарим им, че те бяха така глупави — нека вземат тази дума както щат — за да не могат да прикрият своето отношение към новото строителство на нова България (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи: „Вярно!“) Те днес заявиха на всеуслухание тук: ние, г-да инженерни, не изпълняваме този план; ние, г-да, от тех-ническите кадри, работете против тоя план; ние там селяни, не сеете повече на нова България, защото тя не ви плаща достатъчно. (Към опозицията) Ето вашата опозиция, г-да! И когато утре се намерят саботажници, индустриалци, технически ръководители, инженери, аз съмтам, справедливо ще бъде именно тези господа първи да бъдат поставени на подсъдимата скамейка като подбудители, саботажници

я вредители на българското строително дело. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи: „Вярно!“)

Един от мнозинството: Подстрекателите са налице.

Друг от мнозинството: Най-напред Никола Петков трябва да бъде изправен да отговаря.

Добри Терпешев (к): Това е повече от ясно. Това е повече от очевидно. Няма място за прикриване. Не се касае за дребен случай; не се касае за отделен човек, за отделен интерес; касае се да бъде или да не бъде България; касае се да излезе ли тя от тежкото стопанско положение, в което я тикнаха враговете, или трябва да остане в пропастта. Ето основният национален въпрос. Ето по този въпрос ние сме днес тук на съвършено ясни позиции.

Отечественоевропейското болшинство от Великото народно събрание на Народната република България е за изграждане на нова България, за изграждане България на нови основи, на основите на едно планоно стопанство, (Ръкоплескания от мнозинството), а опозицията, конюнктурната опозиция, създадена в резултат на мажоритаризма и ултиматуми, в резултат на тежки суши и нещастия, подпомагана от вън и от парите на оцелялата още експлоататорска буржоазия, тя е на другия фронт, тя е на другия сектор; тя има турето по този важен въпрос — за хляба на българския народ — тя има вражеско отношение.

Никола Петков (ЗНП): Много си простираш езика, бай Добри! Дръж го малко, да не съжаляваш.

Министър-председател Георги Димитров: Те ще има време да помислят и малко нещо да си променят разчетите. (Ръкоплескания от мнозинството) Не всички, но някои от тях. (Смях)

Добри Терпешев (к): Аз ще се спра за малко на някои от възраженията на опозицията. В отговор на декларацията на министър-председателя — в чиято искреност и политическа далновидност никой не в България, а в света не може да се съмнява (Ръкоплескания от мнозинството) — те казват: „Ние сме готови да сътрудним“. Но на каква база? — На базата на равенството, казват те! Равенство в труда по изграждането на стопанския план, ето условията на сътрудничество! (Ръкоплескания от мнозинството) А какво равенство им у вас, когато жената ви чак да отидете на нивата, а вие излизате от къщи и отивате в механиката! Какво равенство можете да имате вие с такава жена! За какво равенство говорите, когато ние приканваме българския народ да работи с всички сили, а вие срещу това какво му давате? В това строителство, в изпълнението на този стопански и икономически план — за хляба на българския народ, за жилището на българския народ, за неговото бъдеще — къде е вашият икономически сектор? Къде вие водите борба? Къде вие се сражавате срещу трудностите? Как вие помагате на българския народ в този исторически момент от неговото развитие?

В същност какво вие възразявате против нашия план? Първото възразение — „умно възразение“ — беше следното: ние не го приемаме плана, затуй защото той не се внася от един министър, който по старата конституция не е узаконен от царя! (Смях сред мнозинството) Вие, значи, намирате такова някакво основание за противопоставянето ви срещу плана: че той не бил внесен във Великото народно събрание, според както изисквала конституцията!

Министър-председател Георги Димитров: Ако беше внесен от Копринков, щяха да го приемат! Шарлатани! (Смях сред мнозинството)

Иван Копринков (сЛ): (Казва нещо)

Добри Терпешев (к): Но Вие, г-н Копринков, не сте Копринков, а сте някакъв друг сорт.

Един от опозицията: Кажете го какъв?

Добри Терпешев (к): Да не го казвам. Ние се познаваме с тебе, и аз мога да го кажа: много ми е трудно да те гледам тук, вместо да бъдеш при твоите приятели в затвора. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: Хайде холай! (Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Добри Терпешев (к): Но оставете това! Вие се поздравявате...

Иван Копринков (сЛ): На чл. 5 от закона.

Добри Терпешев (к): Да, на чл. 5 от наредбата-закон за Върховния стопански съвет.

Иван Копринков (сЛ): Да.

Добри Терпешев (к): Аз не зная Вашата грамотност, но аз съм неграмотен човек и ще чета доколкото съм грамотен, а вие слушайте. (Чете) Чл. 5. Върховният стопански съвет има право по своя инициатива да изработва общ стопански план и плановете за отделните отрасли на стопанския живот, както и проекти за закони, проекти за наредби, проекти за постановления по стопански и финансови въпроси. С проектите за закони, наредби и постановления, както и с изработените общи и частни плановете, указани в предходната алинея, Върховният стопански съвет съзира...

Иван Копринков (сЛ): Сезира.

Никола Петков (ЗНП): Не е „сезира“, а „сезира“! Сезира значи гледа.

Добри Терпешев (к): Чакай, не бързай, бе! Аз не съм ял парите на баша си по парижките кабрета. Аз съм израсъл в селска колиба, в селска хижа, на нивата. И то не е моя вина, а моя беда, че не съм грамотен, защото баша ми е умрял и на 8 години ме е оставил сирак. А ти, който си ял парите на своя баша и на българския народ, нямаш право да се подиграваш! (Ръкоплескания от мнозинството)

Но, слушайте по-нататък: (Продължава да чете) „... Върховният стопански съвет сезира съответните министри, за да изготвят необходимите законопроекти или проекти за постановления, които внася за одобрение в Народното събрание или Министерския съвет, ако предложението и препоръките на Върховния стопански съвет“... и пр.

Иван Копринков (сЛ): По-надолу четете.

Добри Терпешев (к): Чакай! И по-надолу: (Чете) „... Върховният стопански съвет ги представя на министър-председателя, за да сезира с тях според случая Народното събрание или Министерския съвет,“... и пр.

Иван Копринаров (сЛ): Е, това искаме да кажем.

От опозицията: Ясно е.

От мнозинството: За буквата се хващате.

Добри Терпешев (к): Чакайте, чакайте, това не е всичко. И на чл. 16.

Иван Копринков (сЛ): Има, има.

Добри Терпешев (к): Какво казва той? Можете ли да кажете? (Към народния представител Копринков) Ти си грамотен човек, можеш ли го каза? Кажете, какво казва чл. 16?

От мнозинството: Не го знае.

Добри Терпешев (к): Кой е този председател на Върховния стопански съвет?

Иван Копринков (сЛ): Министър-председателят или друг министър?

Добри Терпешев (к): Министър-председателят или друг министър? Има ли качеството на министър председател на Върховния стопански съвет по закона?

Един от опозицията: Няма.

Добри Терпешев (к): Вие, или министър-председателят, който съставлява кабинета, ще определи кои са министри и кои не?

От опозицията: Законът определя.

Иван Копринков (сЛ): Чл. 16 казва, че Върховният стопански съвет се управлява от съответен председател — от министър-председателя или от натоварения от него министър...

Добри Терпешев (к): Точно такъв „натоварен“ министър съм аз сега в този кабинет. И аз не съм длъжен на вас да ви давам обяснения.

От мнозинството: Правилно — защо им давате обяснение?

Добри Терпешев (к): Но това го казвам, за да ви изоблича и за да види Народното събрание за каква сламка се ловите и как в дъното на морето потъвате, поради своето собствено неверие! (Ръкоплескания от мнозинството)

Министър-председател Георги Димитров: Аз вече заявих мнението си, че при съставянето на сегашния кабинет председателът на Върховния стопански съвет е по установения ред, с указ, назначен като министър, член на кабинета. (Ръкоплескания от мнозинството) И това беше олобено от Великото народно събрание, когато се яви правителството в пълния си състав пред вас, заедно с председателя на Върховния стопански съвет.

Никола Петков (ЗНП) Няма закон за това!

Министър-председател Георги Димитров: Детинщина е глупост е да се занимавате сега с възразения по този въпрос. Той е изчерпан. И парламентарно, и конституционно е изчерпан въпросът.

Председателят на Върховния стопански съвет е министър, както всички останали министри. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Добри Терпешев (к): Но да отидем по-нататък.

Един от мнозинството: По този въпрос недейте вече!

Министър-председател Георги Димитров: (Към опозицията) Трибналът да направите това възражение, когато из се явих с моя кабинет пред Великото народно събрание. Тогава обаче вие мълчахте, а сега правите възражения. (Възражения от опозицията) Гласа!

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звън)

Добри Терпешев (к): Те търсят старата конституция, но старата конституция е при старата монархия — там, където и вие (Към опозицията) ще отидете, и само там ще я намерите. България има нова конституция, фактически конституция, която утре ще се приеме от Великото народно събрание. (Ръкоплескания от мнозинството) Против вашата конституция на 9 септември ние арестувахме защитниците на старата конституция — регентите и тогавашните министри. Против старата конституция ние възстановихме свободите на българския народ. Старата конституция си отиде.

Но, позволете да се сира върху критиките, които те направиха на нашия план. Аз искам да бъда съвършено обективен, като ще се постарая да кажа нещата така, както те бяха.

Христо Стоянов не е така аджамия, като малките; той е достатъчно зрял и зие как да постави въпросите, за да бъде малко атакуем, но да се получи повече резултат. Той каза: „Планът не е лош, аз смятах, че в индустрията ще има заляганя“. Той смятал или някои други смятали! Но очевидно е, че сам той е смятал, защото у нас никой не е смятал да прави такива заляганя. В резултат той сам вижда, че няма заляганя. А това показва, че ние точно това, което сме смятали, това сме и написали, това сме тук сложили.

По въпроса за земеделието той намери кусур, че ние не предвиждаме достатъчно грижи за ония стопани, които не са в трудовете кооперативни земеделски стопанства. По-голям колега и другар министър на земеделието много сполучливо говори, аз няма да се спирам на този въпрос.

От друга страна, той намери, че цените на зърнените произведения са ниски. И на този въпрос той получи отговор.

Аз бих му казал на него само да види диаграмата за цените и да види нашата политика дава ли действително възможност, створената ножница във вреда на земеделските произведения да се затвори и да се разтвори в полза на земеделските произведения. Вие тая диаграма (Сочи я) сигурно сте я виждали, г-н Стоянов, и няма да я отречете. Нашата политика е политика на защитител интересите на целокупния народ. Ние не сме делили, не делим и няма да делим селяни от работници и работници от селяни. (Ръкоплескания от мнозинството) Ние съзнателно провеждаме такава политика, защото работниците са по-организирани, те са по-съзнателен елемент, по-силно е нашето партийно влияние сред тях, ние там можем по-активно да се намесим и повече жертви да искаме. И те дават такива жертви. А по отношение на селяните, които ние смятаме за по-малък наш брат, по-слабичък в своята политически организация и пр., който по-силно се поддава на внушенията и на агитациите на злобедни чужди влияния, спрямо тях проявяваме по-големи грижи, по-голяма отзивчивост, за да можем да създадем наистина този неразривен съюз за общото дело на българския народ. Такава е политиката на Отечествения фронт.

Разгледайте сведенията така, както са те — колко от селяните купуват хляб и колко продават? Вие, г-н Христо Стоянов, като политически деец, ръководител на земеделско движение, трябва да познавате нашето село. Вие и ораторите от вашата група казахте: „60% от селяните имат под 40 декара“. Колко са нашите стопанства в България? — 900.000 стопанства, към един милион кръгло.

Христо Стоянов (ЗНП): То значи 4.500.000 души население.

Добри Терпешев (к): 60%. Над 500.000 стопанства не продават жито. Но ето, статистиката е пред мен. Трудно е да чета цифри и да ви занимавам с цифри. До десет декара имат 120.000 семейства, или словен милион хора. Могат ли те да продават жито? Цяла година те купуват, най-малко десет месеца. 120.000 стопанства имат до 20 декара. Могат ли те да продават? Имате пред вид, че от тия 20 декара, само 10 декара се сеят с зърнени храни, а другата половина остава за други култури.

Христо Стоянов (ЗНП): 530.000 стопанства са тези, които излизат зърнени храни за продаж. То значи около 3.000.000 души.

Добри Терпешев (к): Тези, които имат 40 декара земя, сеят 20 декара с зърнени храни. По 120 кгр. на декара — прави 2.400 кгр. Оставят се за 5-членно семейство, както знаете, по 350 кгр. — 1.750 кгр.; оставят се и 150 кгр. уем за вършачката, оставят се и 250 кгр. за семе по 22 кгр. на декара, и колко прави всичко? — 2.350 кгр. Какво ще му вземеш на този, който има 40 декара? Нищо не можеш да му вземеш. А колко са тия, които имат под 40 декара? Те са огромната селска маса. Трябваше днес да повиким някой от вас при делегацията от тютюнопроизводители от Родопския край — от Ардиноско, Крумовградско, Момчилградско — водена от депутата Божков и др., които заявяваха, че не могат да живеят с тази дажба, че с нея не могат да излизат на полето да сеят тютюн, че искат да се увеличи тяхната дажба. Селяни са тия хора. 130.000 семейства. Една част от тях произвежда изключително тютюн и купува хляб. Ясно е.

Аз тук съм си направил една сметка, че тия, които имат до 50—60—100 декара, са в първата група, от които се иска 400—600—1.000 кгр. жито. Втората група, от 100—150 декара, дават 2.000—3.000 кгр. жито. Третата група, от 150—200 дек., дават 3.000—4.000—5.000 кгр. жито. И само 12.000 стопанства, притежаващи над 200 декара, трябва да дадат повече от 3.000 кгр. жито. Това е, което по наряд дава към 550.000 тона храни, които, ако се съберат, ще бъдат достатъчни за изхранване на непроизводителното селско

население — тютюнопроизводители, розопроизводители, гроздепроизводители, зеленчукопроизводители и други полски работници, чиновници и пр.

Христо Стоянов (ЗНП): Г-н Терпешев! Имате малка грешка в статистиката.

Добри Терпешев (к): Ако е малка грешка, ще я приема, за да не ми отнемаш времето.

Христо Стоянов (ЗНП): 3 милиона население е ангажирано в тия стопанства, които продават жито, ечемик, царевица.

Добри Терпешев (к): Дано населението, което продава, да е 5 милиона, за да не висят над главата на председателя на Върховния стопански съвет и на министър-председателя и на всички министри и да искат хляб, да искат фураж. Нека всички да имат да продават. Но не е така. Не е там истината.

Когато вие говорите, като защитник на селяните, за данъците, когато вие говорите за цената, трябва да имате пред вид, колко селяни ще купуват и колко ще продават. Кому е по-тежко положение: на този ли, който продава, макар и по-евтино, или на този, който купува, който сключва заем от банката, за да купи хляб за своите деца? На чия страна трябва да бъдем ние, като истински народни министри, като истински народни депутати, като защитници на слабите?

Христо Стоянов (ЗНП): Чрез уравнителния фонд трябва да урегулируваме цените и да задоволим всички.

Добри Терпешев (к): Помълчи малко! Аз бих желал, ти да изпълниш този уравнителен фонд и от него да раздаваш ти за да видиш, как се пълни той, откъде се взема, за да се пълни. А теб тук именно те стага ченикът — да не би да вземем от вас и да турим в уравнителния фонд, за да дадем на бедняците. Защото мъчно се дава.

Ето и въпросът за прогресивно-подоходния данък, веднага ги засяга. И не друг, а именно Христо Стоянов по свое собствено признание вчера каза, че има 197, близо 200 декара, а представи прогресивно-подоходния данък като несправедлив. Позволете ми да ви разкажа един действителен случай. Ляпчев навремето като министър идва в моето село Любимец, прави събрание и аз му зададох въпроса: „Във вашата програма стои прогресивно-подоходният данък. Защо вие, г-н министре, не въведете този прогресивно-подоходен данък. Той беше откровен да ми каже: „Лесна работа ли е тая? Ами ние решихме един ден в Министерския съвет да го въведем, обаче на сутринта видяхме всички келенци на софийската буржоазия затворени, икономическият живот спрян. Ние се стреснахме и видяхме, че е по-мъчно да оскубем една черка от една гъска, отколкото да стрижеш овцете мълчаливо. И отказахме се да предизвикваме буржоазията и тръгнахме по старому.“

Мъчно е от вас да се скубят перки и затуй вие крякате сега срещу прогресивно-подоходния данък, който е най-справедливият данък, който освобождава бедняците и ще понатовари заможните.

Какво друго съществено каза Христо Стоянов — защото аз неговото изказване вземам като една критика? Той каза, че може да не се изпълни планът. Поради какво? — „Поради това, което не всякога зависи от вас. — Предвижда се, казва той, по плана на електрификацията да се внесат толкова и толкова машини. Къде е гаранцията, казва, при разрушена Европа, че вие ще можете да внесете тези машини?“

Сериозен въпрос. Не мислете, г-н Стоянов, че ние по този въпрос също не сме мислили и че не по-малко грижи ни е създавал той? Имаше и един друг апостроф тогава: „Имате ли предвидено в плана, колко министри ще направите?“ Затуй ние създаваме стопански министри, за да може да се обхване от действителни команди нашият стопански живот и да могат тия трудни проблеми по-лесно да се разрешат.

А днес знаете ли къде е нашият министър на електрификацията? Той с единия си здрав крак и с другия си дървен крак, даден му като награда в служба на народа, замъква за Чехия, именно за да договори. А какво е Чехия? Не само славянска страна, а братска на България страна, с левичарско правителство. (Ръкоплескания от мнозинството) Вие знаете, че Съветският съюз нам много ни помогна в най-трудните моменти, когато други искаха да ни удължат политически и икономически. Вие знаете, че и той има големи нужди, но много е добър. Сталин е заявил пред другаря Димитров: „От залъка отделете, другарю Микоян, но на българския народ дайте“. (Ръкоплескания от мнозинството) Неотдавна беше тук съветска делегация от славянския конгрес в Бялград. Беше тук един инженер, герой на Сталинград, от тракторния завод „Сталин“. Той заяви на ухото ми, да не се чуе, но аз ще ви го кажа тук: „Знаете ли, др. Терпешев, Сталин заяви: „за България работете, дайте за България машини“. (Ръкоплескания от мнозинството) И някои после се чудеха, защо се е разпалил бай Добри и наред почна да целува. Как ням! да целува такива хора с такива грижи към българския народ!

По не е само Съветският съюз. Не е само Чехия. Иде Полша. Аз няма да ви кажа какво ми казва в Полша за тютюна и за други някои неща. В Полша има планоно стопанство, в Чехия има планоно стопанство, в Югославия има планоно стопанство. Планоно стопанство има и в нова България и тия планоно стопанства се допълват едно друго и общо ще си помагат. (Ръкоплескания от мнозинството) Да бихте имали вие такива дирекци при вас, каквито ние имаме! Но не са само те. Вчера някой подметна тук: Белгия не искала наши тютюни, а искала само някакви чужди пари. А истината е съвсем друга. Белгия бърза да замести Германия в България. Белгия иска, докато Германия не се е изправила на краката

си, да дойде да си осигури поне до 1950 г. пласмента на своето производство. Белгия пише дописки, пише статии в своята преса, за да убеждава, че България трябва да послужи за пример на Белгия.

Франция. Вие знаете, че там е нашият енергичен и умен министър Трайчо Костов, начело на българската стопанска делегация. (Ръкоплескания от мнозинството) И ние ще получим не малко от Франция: автомобилни части, плугове за нашите трактори и ще пуснем мъртвите камиони, ще забухтят до нашите макар и слаби пътища.

И не е само Франция. Чухте за Италия. Ще ви кажа за Англия. Едно любезно писмо получих от първия посетил ни английски търговец, в което пише: „Ваше превъзходителство! — (Към опозицията) Той ме признава за министър, а вие не ме признавате! (Смях и ръкоплескания от мнозинството) — Още утре аз ще съобща на правителството на Негово Величество какви стоки можем да ви предложим, и какви стоки вие вече му предлагате“.

Аз ще ви кажа и за Америка. Лъжете се вие, ако мислите, че повечек то ще ви поддържа. Тя не само ни признава формално. Те знаят, че ние сме жизнен народ, млад народ и както банката подкрепя всеки родил му се син, така и те ще дадат на нашата нова България всички кредити в бъдеще — ако не тази година, догодина. (Ръкоплескания от мнозинството) Нас ще ни търсят. Ето какво заяви швейцарският представител от делегацията: „Засмян народ! Ние друго чувахме — че на всеки телеграфен стълб по един обесен виси. Нас ни плашеха, че живи няма да се върнем, а нас ни посрещнаха не на границата, а отатък границата. Аз посетих Швеция, посетих Полша, посетих Чехия и други страни и никъде таква любезност. И слънцето се смее тук, и целият народ се смее. Ние разбрахме, че тук може да са комунисти, но искат да работят хората, искат от нас мотори, искат от нас машини. Ние именно такива хора търсим, които искат машини и мотори. Ние ще ви дадем, за да направите от България Швейцария“. Някои мислят, че това са приказки. Нека мислят!

Има още нещо, което аз не съм казал още на нашия министър-председател. Получих за вчера писмо: изпращат и електромотори и от януари ако не — от 1 май трябва първата партия, която ще ни даде 100 хиляди тона цимент, а след това втората и догодина третата партия. (Ръкоплескания от мнозинството) Изпратих му от Земеделската банка месинче розово масло. Ще му пращам; нека да е здрав да ни праща машини, а ние ще му пращаме свои поддръжници.

Министър-председател Георги Димитров: Едва ли е хубаво да се разпръскат тия работи от трибуната на Народното събрание.

Добри Терпешев: Аз искам да кажа в отговор на изразения тук песимизъм, че ние не сме изолирана страна. Ние разчитаме преди всичко на наши собствени ресурси, на силите на българския народ, на неговите надземни и подземни богатства.

Министър-председател Георги Димитров: Разчитаме преди всичко на себе си и само на себе си.

Добри Терпешев (к): ... но ние можем да получим такава помощ при нужда. Ние сме получавали и ще получим такава помощ.

Но излязоха тук двама инженери и говориха неща, които ме огорчиха. Действително политиката на нашето правителство е такава: да се даде възможност на всички ценни хора, особено на специалистите, тъй необходими и при това малко за нашето ново стопанство, да се впрегнат с ентузиазъм да работят. Но не зависи само от нашето желание. Те трябва да имат корена си в народа, те трябва да любят своя народ и да разберат никъде върви светът. А такива инженери у нас имаме не малко. Някои подвърлиха: „Вие сте пуснали от затворите инженери“. Да, ние от затвора пуцаме, а в затвора не пращаме. Но кои? Тези, които желаят да работят. А тези, които не желаят да работят, ...

Министър-председател Георги Димитров: Ще ги пращаме в затвора. (Смях и ръкоплескания от мнозинството)

Добри Терпешев (к): ... вие знаете — за тях леката форма в стопанската мобилизация. Има такава точка, Копринков знае. Стопанската мобилизация — това е леката форма, а другата — съдът ще каже. Ние знаем, че в Съветския съюз, след октомврийската революция, много способни инженери, учени се отдалаха на народа си и се издигнаха като светомислови известни хора. Не отдала един от тия учени — Ципин, беше в България. Ние знаем и редица процеси срещу инженери-саботажници, които паляха, които рушеха. И у нас такива ще се измерят и се намират. Ясно е. Затова и аз няма да ви отнемам времето да се спирам на такива факти.

Кажете ми вие, конкретно, защо отричате предложения ви за одобрение стопански план? Вие казвате, че нашият план е изпълним. В кой пункт е изпълним? Христо Стоянов каза един пункт. Е, може да не бъде изпълнен в този пункт. Ние не сме сигурни, че непременно всички предвидени от нас задачи ще може да се разрешат 100%. Но ние сме сигурни, че при добра организация и при добро желание, не само ще изпълним ...

Георги Костов (к): И ще преизпълним.

Добри Терпешев (к): ... но и ще преизпълним общо взето нашия план.

Но кажете ми вие сега, планът за земеделието изпълним ли е или не е изпълним? По-малко ли декари искате да засеете с пшеница, отколкото селяните са сеяли и отколкото сме предвидели в нашия план? Можете ли да кажете на селяните: „Недейте засява 15 милиона декара с пшеница, а засеете само 5 милиона декара? Тогава сме запланували колкото и засяха хората. Ето пролет иде

и ние вземаме грижа за изпълнението на този план. А там един апокалипсис: „Те сами си го правят и без нас“. Е, сини млечни, знаеш ли имат ли в Южна България хората фасул за семе, ...

Един от опозицията: Изнесохте го с вагони за лимон.

Добри Терпешев (к): Изнесе го Копринков. — ... имат ли нужните семена за засяване? Знаете ли вие — няма го тук Асен Павлов, някога министър на земеделието, за да каже — к какви грижи представлява за правителството изхранването на добитъка, набавянето на сортови семена, на торове, машини и пр.? Ако не е тая грижа на държавата, на правителството, тия дребни стопански събесем ще окажат икономически Каква държава може да бъде вие, които оставате на произвола на съдбата бедния, слабия наш производител, и не се грижите да подобрите неговата крава, за да получи той повече мляко, да подобрите неговото стопанство, неговото скотовъдство, неговото земеделие и пр.? Оставате, казват, те сами вършат това. Ето стопанска политика!

По отношение на скотовъдството те (Сочи опозицията) намриха, че в нашия план сме предвидели химери, невъзможни неща. Значи? Една частна крава в 1939 г. дава 1.000 литра мляко, а през 1945 г. поради сушата дава 700 литра. Статистиката казва това. Една крава от кооперцията през 1939 г. дава 2.300 литра мляко, а през 1945 г. — 1.600. Колко е предвидено да даде една крава за 1947 г.? Точно 1.000 литра! Значи при една нормална година да се догоня това, което е получено в 1939 г.

За 1948 г. се размаат мерки да се увеличи фуражната площ, площта засята с фий, с люцерна и редица други тревни растения и да се създадат такива фуражни комбинации, че да могат козачите и различните отпадъци да се използват, въобще да се използва всичко, което е полезно за кравите. И именно министърът на земеделието се задължава да проведе тия мероприятия, за да може за 1948 г. да имаме едно увеличение на фуражната площ с 10—15—20%. Но вие сравнявате това, което е ненормално в 1946 г., с това, което се предвижда като нормално за 1948 г., и казвате: „Химери!“ Все сушави години ли желаете, все сушави години ли рие очаквате? Или на вас плодородни години не ви трябва, за да можете да експлоатирате бедното състояние на народа? Защо тогава прогонизирате? Не увеличение 70%, както пише зеленото „Земеделско знаме“, а само 20% предвиждаме! Разликата от 50% иде от това, че вие сравнявате добитото през една сушави година, с това, което се предвижда да се добие при една нормална година, както е случаят с царевичата за който ви казах първия път, когато говорих.

Смятат се тук някои: как ще оплодите вие овцете, че да ви дадат толкова много? Направете една проста сметка. Аз поне тая сметка мога да я направя, защото съм бил овчар. Седем милиона овце ще дадат ли три милиона агнета? Един и половина милиона от тях ще бъдат женски. Половин милион ще умрат и ще останат 1 милион. На следващата година сталото ще брой 8 милиона. Тия 8 милиона овце ще дадат 4 милиона агнета. От тях 2 милиона ще бъдат женски — фактически ще бъдат повече, защото мъжки се раждат по-малко, но аз тук съм така. От тях ще останат живи 1 1/2 милиона, или сталото ще брой 9 1/2 милиона. Каква фантазмагория има тук? Фантазмагория има във вашите глави, защото не познавате тоя овчарски въпрос. (Ръкоплескания от мнозинството)

Е добре, 2 1/2 милиона овце могат ли да дадат 3 милиона килограмма вълна? Ще ви дадат даже 3 1/2 милиона килограмма вълна. Пова добро хранене овцата ще ви даде не 900 грама вълна, а 1.300—1.500 грама средно. Ние искаме да помогнем на нашите скотовъдци, ние искаме техните овце да не бъдат котки от 8—10 кгр., а да бъдат 16 кгр. Ние искаме не 900 грама вълна да дава една овца а 2 кгр., да имаме 10 милиона овце и 20 милион килограмма вълна. Ето нашето желание. Ние имаме на своя страна овчарите и заедно с тях ще осъществим нашия план по тоя пункт. (Ръкоплескания от мнозинството)

Министър-председател Георги Димитров: Твоите бивши колеги. (Ръкоплескания от мнозинството и веселост)

Добри Терпешев (к): Но видите ли как се спекулира? Между вас (Сочи опозицията) има честни хора. Вземете плана и вижте реални ли са тия цифри. Предвиждаме 6% увеличение на едноя добитък. От 100 крави да не можем да отчуваме до края на годината 6 телца! Видите ли, това е просто невъзможно! Който сме скромни! Вие знаете ли, че нашите агрономи, нашите инженери, нашите стопановеди, не само нашият Върховен стопански съвет, и всички по различни ведомства, и отечественофронтовските комитети са се взрели в тези цифри и изследвания?

Тук един хитрец инженер каза: „Как можете да имате толкова много кокошки? На мене една жена от женското дружество ми заяви: един милион жени сме, ще отгледаме по 20 пилци — 20 милиона кокошки. (Ръкоплескания от мнозинството) Ще дадем и ползотък по една кокошка от нашето стопанство на др. Димитров!“

И не само нашите прекрасни стопанки жени, но и нашите прекрасни младежи искат да отчуват по една кокошка.

Министър-председател Георги Димитров: Народна инициатива.

Добри Терпешев (к): Да, народна инициатива. — А искате ли вие да видите по индустрията дали може или не може за се изпълни нашият план? Вземете някоя фабрика. Кой от вас желае да дойде утре да го заведе, на мои разноси, в Пловдив, в която ще фабрика, за да се срещне там с профкомитетите, с индустриалците, с техническите катри и да чуе от тях приложим ли е, изпълним ли е планът. Всички искат повече производство. Техен представител дори е дошъл тук да иска увеличение на тредвиденото по плана. Ето го тук е. (Сочи един от присъстващите в ложата) Видни се, другарю, да те вилят. За туй е дошъл. Между присъстващите в ложата се изразява личното Димитров Вълков, от Пловдив, всред ръкоплескания от мнозинството)

А как мислите вие да оставите нашата индустрия, нашето строителство? Я да ви видим какво ще заложите вие от нашия план? Имате ли кураж да заложите, макар и една буква от този план? Имате ли кураж да направите това и след туй да огледите на самото място и да кажете на народа, че е било предвидено в плана, но вие сте го заличили? Ето, термическа станция „Надежда“. Да я махнем ли? Или термическите централи „Перник“ и „Марица“ — да ги махнем ли? Или дэл-копроводите „Горна Оряховица“, „Вулкан“, „Тръка“, „Росица“, „Мала Църква“, „Бели Искър“, „Драганов“, „Видим“, „Бързия“, „Мездра“, „Асеница“, „Петрово“ и пр. — кажете кое да заличим и идете след това всред тоя народ да му кажете, че вие не искате това да стане, кажете му да не работи.

Инициативата е на народа. Народът долу мобилизира своите сили и иска от държавата само инженери да му даде. (Ръкоплескания от мнозинството)

А само това ли е? Ето отводняването на Видинската низина. Има ли някой тук от вас от Видинско?

Един от мнозинството: Има, има.

Добри Терпешев (к): Ето в плана е предвидена работа в Арчарската низина, в Цибърската, в Козлодуйската, в Карабоазката, в Свищовската, във Вардинската и пр. и пр. Кажете кое да заличим? Имаме направа на малки язовири, корекция на Марица, на Азмак, на Сазлийка, на Сютлийка, на Хасковската река, на Огоста, на Скът, на Искър, на Панега, на Вит, на Яитра и пр. и пр. Кажете вие на народа там да не работи! Кажете кое ще заличите?

Да продължавам ли по-нататък? Аз ги чета тия работи не за вас, а за българския народ от всички краища, да чуе, че вие сте против тоя план, който именно дава възможност на българския народ да работи и да напредва. (Ръкоплескания от мнозинството) Аз бих чел още чю няма време. Този стопански план ще стане достояние на българския народ.

Ето и „Копринка“, дело наистина на Стамболийски и на Оббов, което толкова години стои в това положение, в което го е зазалил 9 юни. Тая година вие за пръв път хвърлихме там 500 милиона лева, хвърляхме и трудоваци, и местно население и започнахме неговия строеж. Нека да чуят казничияни, нека да чуят старозагорци, че тук има хора, които не одобряват нашия план за строеж на тия язовири!

Нека да чуят по всички краища на нашата страна, да чуят по всички села, че вие с насмешка гледате на нашите усилия да дадем електрическа енергия не само за осветление, но и за поминък на нашите села, не само да съберем водата от реките, но да чъмъкнем и подпочвената вода, за да имат хората вода не само за своите нужди, но и за поливане на нивите.

Вие се надсмивате! Аз нямам време да ви изреждам всичко това, което действително е едно грандиозно народно дело, едно дело, което ще стане реалност, факт, а няма да остане само цифри, едно дело, което ще създаде блага за българския народ.

Изва един минен инженер тук, Тончо Тенев: „Вие правите плановете; и вие правихме по-рано; вие смятате, че първи мислите по тези въпроси и правите плановете.“ И какво? Направил той план, но сам собствения си план не харесва. — „Ние, казва, направихме план да изкарваме 10 хиляди тона дневно каменни въглища, но не ни дадохме да го осъществим.“ И понеже той не могъл да изкара 10.000 тона дневни каменни въглища, смята, че въобще не може да се изкарат толкова. И ето ти аргумент!

По-нататък той критикува нашия миналогодишен план, но скрива, че, въпреки трудностите, държавните мини изпълниха 97% плана за въглищата и че частните мини не го изпълниха. И тук е загубата. Но каза ли той нещо за частните мини?

От опозицията: Каза, каза.

Добри Терпешев (к): Какво каза? Каза ли как да ги накараме да изпълнят и те плана? Ако вие, г-да, сте наистина приятели на нашия народ, вие трябва да ни кажете на нас как да изпълним плана; ако той някъде не може да се изпълни, трябва да ни кажете какво да направим, че да можем да дадем достатъчно въглища на нашия народ. Но каза ли това нещо Тончо Тенев? Не го каза. Той каза друго: „Не може да се изпълни тоя план“ — и толкова. А другият инженер изкара, че може би 50% планът ще се изпълни.

Какво означава това? Пълна дезорганизация на силите на нашия народ, пълно обезверяване. И всичките ви речки бяха в този дух: да представите положението наистина черно, по-черно от положението във всяка друга страна, и да изкарате виновно за всичко о. ф. правителство. Така се изрази и тоя инженер там, Бонков ли, как се казваше: „Правителството до 9 септември и правителството след 9 септември са едно и също нещо.“ Видите ли? Значи, понеже вие си бяхте фашисти и сме си фашисти, а и вие горе долу сте същите, дайте да работим заедно!

От опозицията: Такова нещо не е казано.

Добри Терпешев (к): Такова нещо като че ли искахе да каже. А той пропусна, той забрави, че след 9 септември в правителството имаше и негови приятели: Колю Петков, Асен Павлов и др. Барем да беше казал, че докато баба му Колю е бил в това правителство, правителството не е било такова — поне това да беше казал! Но в злобата си той нарече и баба си Колю фашист. Ето злобата докъде отива! И тук, Колю, така ли учиш твоите момчета? (Смях всред мнозинството)

Явно е, че такива приказки се говорят, за да се обезверява народът. Вие забравяте, че при това тежко наследство, което свалихме, и при тия сушави години, вие можахме да се справим само

благодарение на присъщата на народа ни издържливост и на вярата му в неговото правителство и на самото правителство. Вие не зачитате нашата енергия, вие не уважавате нашите усилия, вие не искате нито да разберете, нито искате да признаете най-малкото добро на нашето правителство. Вие изпущате из пред вид, че България беше сателитна на Германия страна. Я сравнете положението на България с това на другите сателитни на Германия страни, я вземете Румъния, вземете Унгария, вземете която щете друга страна сателитна на Германия, сравнете я с България и вижте там какво е положението и у нас какво е. Вие казвате, че има у нас жилищна криза. А къде няма? Къде е по-силна и по-остра нуждата от жилища и хляб? Ето политика. На Сталин бяха врагове всички, от залъка на които той отделяше, за да дръства машини, но днес руският народ му е благодарен.

Нашата политика е политика аменно на известни жертви и приучване на народа да прави икономии, за да може сам да си помогне. Ние ще отделим от нашите ценни продукти да продадем на Англия, за да получим водни помпи и други и да ги дадем на селяните да получат два пъти повече фураж за своите кокошки и два пъти повече яйца и за себе си, и за пазара. Ние ще отделим от нашите ценни продукти, за да купим нещо по-ценно на международния пазар. Такава е нашата политика.

Ние сме се лишавали не веднаж от удоволствия и от хляб, за да служим на своя народ. Ние вярваме в делото, свято и правдо, на нашия народ. Ние вярваме в нашия народ и със своята вярна служба на Отечествения фронт укрепваме нашето стопанство и даваме възможност да се проведе този стопански план, който ще ни бъде база за по-нататъчно развитие.

Инженерите казват: „Как ще увеличите производството?“ Имало ли е в нашата история такъв случай: младежи по своя инициатива доброволно да се мобилизират да работят за изграждането на пътища, язовири и за увеличаване на производството? Имало ли е досега такъв случай? Това е нов факт в нашия живот. Вие, от опозицията, чувствувате ли това ново нещо? Къде е вашата младеж, която вие водите след вас, как я вдъхновявате, каква идеали и каква перспектива ѝ давате? Къде е тя?

Петър Сърбински (ЗНП): Спирайте и вестниците. Разтуряте вестниците и събрацията и.

Добри Терпешев (к): Нашият младеж разбира новото време и строи своето светло бъдеще. Да живее нашата прекрасна, героиска и трудолюбива младеж! (Ръкоплескания от мнозинството) Тя ще ни даде нови бригади. 70.000 души досега са записани.

Петър Сърбински (ЗНП): Вие държите нашата младеж в „Росица“ и в трудовите обществения. Дадохте им награди и ги обявихте за ударници!

Министър-председател Георги Димитров: Ще бъдат освободени, ако така работят.

Добри Терпешев (к): Селяни и работници доброволно дават своя труд и идват делегации, които искат да се разширява този план. (Възгласи от опозицията)

Аз завършвам, като още веднаж на края благодаря сърдечно на всички, които взеха участие в изработването на този план с делнищен труд, с работа 2—3 ч. след полунощ, на връх Колела и на Нова година. Благодаря и на всички труженници от стопанските министерства, на всички инженери, които дадоха своя труд за изработването на този план. Аз благодаря и на тия, които намериха сили и защитиха този план. Аз съм уверен, че този план, както каза др. Куниш, е вече гласуван от 95% от българския народ. Тоя план е народно дело. Народът го взема в свои ръце и той ще бъде проведен и изпълнен, въпреки вашата (към опозицията) зловеща позиция по този важен държавен стопански въпрос. (Ръкоплескания от мнозинството. Ораторът събира книгата си от трибуната)

Никола Петков (ЗНП): Заклучи го някъде да не ти го откралат!

Добри Терпешев (к): Имаме всичко налице за неговото осъществяване. Позвовете да завърша с това, което казах вчера: имаме си своя народна власт, имаме си свое народно представителство, имаме си свое народно правителство, имаме си свой гениален водач и мъдър ръководител, имаме си свой героиски прекрасен народ. Да живее нова България! Да живее нашият стопански план! (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Председателствуваш Петър Каменов: Няма записани оратори. Пристъпваме към гласуване.

Они народни представители, които приемат по принцип, на първо четене, законопроекта за одобрение Държавния стопански план за 1947 и 1948 години, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Всички министри, бюрото и народните представители от мнозинството стават прави и бурно и продължително ръкоплескат)

Г-да народни представители! Поради това, че законопроектът за стопанския план трябва да се разгледа от комисия, а такава комисия не е предвидена в правилника, предлагам да изберем една специална комисия от 39 души, която да прегледа законопроекта и да занесе в него съответните поправки. За членове на тази комисия предлагам: министър-председателя Георги Димитров (Ръкоплескания от мнозинството), председателя на Великото народно събрание Васил Коларов (Ръкоплескания), министър Добри Терпешев (Ръкоплескания), министър д-р Иван Стефанов (Ръкоплескания), министър Христо Лилков (Ръкоплескания), министър

Георги Трайков (Ръкоплескани), Петко Кунин (Ръкоплескани), Райко Дамьянов (Ръкоплескани), Илия Бояджиев (Ръкоплескани), Пеко Таков (Ръкоплескани), Стоян Сюлемезов (Ръкоплескани), Кирил Лазаров (Ръкоплескани), Стефан Ковачев (Ръкоплескани), Илия Добрев (Ръкоплескани), инж. Димитър Котев, Иван Чонос, Иван Андреев, Михаил Попов, д-р Ненчо Николаев, Алексис Гогов, Магда Тошкова, Бочо Илиев, д-р Вера Златарева, д-р Васил Ханджиев, Никола Павлов, Илия Радков, Георги Малинов, Димитър Милков, Ефрем Митев, Тодор Тихолов, Атанас Минков, Христо Юруков, д-р Георги Петков, Иван Копринков, проф. Петко Стоянов, Асен Павлов, Христо Стоянов, инж. Стоян Божиков и инж. Тончо Тенев.

Който са съгласни с така предложената комисия, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Мняваме към точка втора от днешния ред:

Одобрен е на предложението за одобрение 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 януари 1947 г., протокол № 3, относно отдаването на концесия тревните произведения на Бръшлянското и Тутраканското държавни блатата — продължение.

Моля докладчика да докладва проекторешението.

Добри Терпешев (к): Другарите от мнозинството след заседанието да останат пет минути във връзка с провеждането на стопанския план.

Един от опозицията: Той още не е закон.

Добри Терпешев (к): Ще стане закон.

Докладчик Цанко Григоров (к): (Чете)

РЕШЕНИЕ

Въз основа на одобрение 10, постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 януари 1947 г., протокол № 3, относно отдаването на концесия тревните произведения на Бръшлянското и Тутраканското държавни блатата на районната скотовъдна и млекарска кооперация „Овен“, с. Бръшлян, околия Тутраканска, скотовъдната млекарска кооперация „Добруджа“, гр. Тутракан, и трудовото кооперативно земеделско стопанство в с. Нова Черна, Тутраканско

Чл. 1. Министерството на земеделието и държавните имоти отдава на концесия на скотовъдна млекарска кооперация „Овен“, с. Бръшлян, скотовъдна млекарска кооперация „Добруджа“, гр. Тутракан, и трудовото кооперативно земеделско стопанство в с. Нова Черна, Тутраканско, трите действащи заедно, използването на тревните произведения от Бръшлянското и Тутраканското държавни блатата, находящи се между граници: мера на гр. Тутракан, залесителен пояс на секцията по залесяване и укрепяване на порончата по крайбрежието на р. Дунав, в землищата на селата: Старо село, Нова Черна, Бръшлян, Бабово и с. Ряхово. Блатата са записани в книгата за непокрити имоти: Бръшлянското на страница 1, под № 4, при Русенското околийско агрономство, и Тутраканското на стр. 3, под № 27, при Тутраканското околийско агрономство. Концесията се сключва за срок от десет години, начинаей от предаването през 1947 г. до 1957 г.

Ако в 4-месечен срок, считан от деня на публикуване настоящото решение в „Държавен вестник“, се явят скотовъдни дружества или трудови кооперативни земеделски стопанства от селата Цар Самуил и Старо село, Тутраканско, Бабово и Ряхово, Русенско, то те се ползват със същите права и привилегии.

Чл. 2. Имотът се отдава на концесия при положението в границите, в които го владее държавата в деня на предаването.

Чл. 3. Концесионерът няма право на никакви претенции по отношение държавата, когато последната сега и при отводняването на блатата приписва годната за обработване земя към държавния фонд на т. п. с. Разработената земя не влиза в обекта на използваемата площ от концесионера.

Чл. 4. Държавата получава 50% от brutния приход от тревните растения, папата и каквито да било други доходи, които би получил концесионерът, с изключение на прихода от сено, за което важат членове 9 и 10. Сумата се внася на всяко първо число от месеца на чиновника по държавните имоти в съответното агрономство или Българската народна банка с вносен лист в приход на държавата по § заем от държавните имоти.

Чл. 5. Brutният приход ще се установява от счетоводството на кооперациите, които са длъжни да водят целия актив и пасив на предприятието в една сметка „блито“.

Чл. 6. Ако концесионерът не внася съответната сума в предвидените срокове, за закъснялото време плаща и лихва в размер 8%. Ако вноските закъснят два месеца, кооператорите губят привилегиите по единия втора към чл. 9 от настоящите поемни условия. Ако това бъде системно, постъпва се съгласно чл. 29 от настоящото решение.

Забележка. Когато кампанията при прибирането на тревните произведения е приключена и поради сезонните промени няма парични постъпления, концесионерът е длъжен да съобщава писмено на Министерството на земеделието и държавните имоти, Дирекция държавни имоти, за да се знае причината и да не се сметне като нарушение на поемните условия.

Чл. 7. Концесионерът няма право да пренасме отчасти, изцяло или прехвърля своя договор другиму. Дали има пренасмяне в смисъл на чл. 339 от закона за задълженията и договорите, се констатира с акт от органите на министерството.

Чл. 8. След сключването на договора става предаване на блатата на концесионера в присъствието на кметовете на селата: Бабово, Бръшлян, Нова Черна, Старо село, Ряхово, Цар Самуил и гр. Тутракан. Предаването става с акт, в който се означават гра-

ниците на блатата в положението, в което се предават на концесионера. Разноските на комисията се заплащат от концесионера.

Чл. 9. Кооперациите имат право да се ползват от сено, за своите членове. Те са длъжни да позволят и на жителите на гр. Тутракан, Старо село, Нова Черна, Сяново, Цар Самуил, Бръшлян, Голямо Враново, Бабово и Ряхово, по списъци, представени от кметовете на тези селища, да косят тревните произведения според нуждите им. Като заплащат следните максимални цени:

а) за един сноп папул сушен, мерен околоръст, по 60 лв. за всеки 20 см;

б) за всеки сноп каракоф, мерен околоръст, по 5 лв. за всеки 20 см;

в) за всеки сноп тръст (камъш), мерен околоръст, по 5 лв. за всеки 20 см;

г) за всяка кола, натоварена с обикновено семе, теглена от един чифт добитък, се плаща по 500 лв., а теглена от един добитък, по 300 лв;

д) за една натоварена обикновено с млада тръстика (стеля) и е) за една кола обикновено натоварена с останки от покосени тревни произведения се заплащат по 100 лв. на кола.

Членовете на кооперацията се ползват с 50% намаление при получаване само на сено, за нуждите на своя добитък, без да имат право да продават сено.

От така определените такси държавата получава 50% от таксите за произведенията по букви „а“, „б“ и „в“ в 30% от произведенията по буква „г“.

Членовете на кооперациите концесионери получават произведенията по буква „г“ срещу заплащане само установената такса за държавата и 20% на концесионера.

Забележка I. По горните такси могат да се ползват и жителите от други села, ако визирани в чл. 9 селища са задоволявани.

Забележка II. Заловените жители, от където и да са те, да продават покосените тревни произведения на други лица се лишават от тях в полза на концесионера, без да му се връщат заплащените такси.

Горните такси важат само за първите три години, след което за всеки следващ тригодишен период от време в началото му се определят нови такси, отговарящи на тогавашните пазарни цени. Таксите се определят от комисия в състав: председател — представител на Дирекция за държавните имоти и членове: русенският областен инспектор по скотовъдството, представител на държавната финансовата власт, представител на кооперациите концесионери и представител на Тутраканската община. Протоколът на комисията подлежи на одобрение от министъра на земеделието и държавните имоти. Разноските по комисията са за сметка на концесионера.

Чл. 10. Ако концесионерът постави кантари на съответните извозвателни пунктове на блатата, вместо по 500 лв. на кола сено, следва да взема по един лев на всеки килограм, от която такса 50% са в полза на държавата. Тия кантари ще се смятат като подобрение на блатата и остават безвъзмездно в полза на държавата.

Членовете на кооперациите концесионери в такъв случай заплащат само 30 стотинки за държавата и 20 стотинки за концесионера.

Чл. 11. През концесионния период концесионерът няма право да събира по-високи такси за паша годишно от следните:

а) за един добитък: волове, крави, биволици и юнци, по 30 лв. на глава;

б) за коне, кобили, магарета и катъри по 40 лв. на глава;

в) за телци, малачета и кончета на възраст до 1½ години, 10 лв. на глава;

г) за овци и кози по 10 лв. на глава;

д) за свине, отглеждани в земеделски стопанства, било за домашно употребление или за продаж, по 20 лв. на глава;

е) за свине, купени от търговец свинаря, пуснати на паша, по 40 лв. на глава;

ж) не се вземат такси за малки теленца, малачета, кончета, агнета и прасета, които са се отелили, ожребили и обагнали през годината.

Тези такси важат само за първите три години, като за всеки следващ тригодишен период от време същите се определят от комисията по чл. 9 заедно с другите такси с общ протокол.

Забележка. Концесионерът няма право да събира за един и дребен добитък такса след вдигането на сено, ако през пролетта веднаж е събрана.

Чл. 12. За всяко нарушение по членове 9, 10 и 11 от настоящите поемни условия се съставя акт от държавните и общински власти, който се подписва от двамата свидетели. Въз основа на този акт околийският агроном глобява концесионера с петорен размер на събраната такса, с колкото е превишил нормата. Освен това концесионерът е длъжен да върне разликата, която е събрал в повече, на лицето, което е внесло сумата.

Чл. 13. За събраните такси от тревните произведения концесионерът издава квитанция от кочан, пронумерован, прошнурован и подпечатан с печата на околийското агрономство. Квитанционните кочанци концесионерът си доставя сам, за своя сметка и е длъжен да ги пазя и предаде на Тутраканското околийско агрономство след изтичане на концесионния срок.

Чл. 14. Против лицата, които се хванат, че режат или косят тревни произведения без съгласието на концесионера, с цел да избегнат плащането на таксите, се съставят актове от концесионера и неговите хора, подписани от двамата свидетели, които актове се изпращат на околийския агроном за налагане на наказание по реда, посочен в закона за по-обирение земеделското производство и опазване полските имоти. Тревните произведения, където и да се намират те, се конфискуват и остават в полза на концесионера.

Добитъкът, пуснат на паша с цел да се избегнат таксите по чл. 10, се залавя от концесионера и неговите хора и откарва в

п-й-близката община, гдето се освобождава, след като бъде запладена по споразумение глобата от стопанина в полза на концесионера. На такива нарушения се съставят актове от концесионера и неговите хора, подписани от двама свидетели, които се изпращат на околния агроном за налагане наказание по реда, предвиден в алинея първа на настоящия член.

Чл. 15. Концесионерът няма право, определеното сено за кооператорите скотовъдци да окосява по-рано от това, което ще се даде на другото население. Косенето и прибирането, на сено то трябва да почне едновременно в цялото блато, като се прави изключение само за папура.

Чл. 16. За рационалното използване на тревните произведения от блатата концесионерът е длъжен да внесе подобрение в съществуващите пътища и мостове и да построи нови такива, гдето е необходимо. Подобренията остават в полза на държавата безвъзмездно и предварително се определят от комисия в състава: представител на Министерството на земеделието и държавните имоти, областния инспектор по скотовъдството и концесионера. Разноските на комисията са за сметка на концесионера.

Чл. 17. Концесионерът се задължава да създаде общо кооперативно стадо, което да бъде под грижите, ръководството и контрола на русенския областен инспектор по скотовъдството. 50% от евентуалните чисти приходи, които биха се реализирали от предприятието, задължително да се употребят за съоръжения, развъд и модернизирание на стадото. Този процент се отделя след извършване подобренията по горния член.

Чл. 18. Концесионерът се задължава да следи и не пуска добитъка на околните села за водопой и паша, да тъпчат или замърсяват крайбрежната зона на тревните произведения на блатото.

Забележка. Концесионерът няма право на изключително ползуване от съществуващия път за водопой на добитъка от с. Бръшлян от 400 м. ширина, който се използва от населението на право от концесионера.

Чл. 19. По отношение, риболовството в блатата риболовците си запазват всички права както на сущата, така и във водата на блатата, установени съгласно закона за рибарството, договорите за риболова, съществуващите традиции, практика и обичай, включително и от безплатно ползуване от папур и тръстика и други тревни произведения, необходими им за нуждите на риболова.

Чл. 20. В случай че на държавата потрибват части или цялото блато за задоволяване някои държавни или обществени нужди, Министерството на земеделието и държавните имоти отнема от концесионера потребната част във всяко време, когато това се наложи, без концесионерът да има право на каквито и да е претенции.

Чл. 21. Концесионерът е длъжен да дава съдействие на държавните чиновници, когато са командирани за проверка на книгата, самият имот и всичко свързано с експлоатацията на този имот. Той се задължава да държи във всяко време поемните условия на разположение на интересувалите се.

Чл. 22. За неизпълнение на членове 13, 15, 18, 19 и 20 от настоящите поемни условия концесионерът се глобява от 500 до 1000 лв. При повторно нарушение глобата се удвоява, а в случай на трето нарушение дадената привилегия за кооператорите по алинея втора към чл. 9 се отменя.

Чл. 23. Всички глоби и обезщетения, наложени за нарушения на настоящите поемни условия и договора, извършени било от концесионера, било от неговите хора, се плащат от концесионера.

Чл. 24. Построените сгради от концесионера, като жилища за пазачите, постройка за кантарите и кантаджии, след изтичане на концесионния срок остават държавни, като на концесионера не се плаща нищо.

Чл. 25. След изтичане на концесионния срок блатата също се приемат за акт, както при предаването. Разноските се плащат от концесионера.

Чл. 26. Всички разноски по предприятието, като обгербването на поемните условия, договори и пр., са за сметка на концесионера. Всички данъци и врѝхнини, било държавни или общински, ако има такива през концесионния срок, както и данък-занятие, са в тежест на концесионера.

Чл. 27. Административните, милиционерски и митнически власти са длъжни да дават на концесионера и неговите хора нужното съдействие за запазване правата му, дадени по настоящите поемни условия и договора.

Чл. 28. Концесионерът внася гаранция за изпълнението на настоящите поемни условия в размер на 200,000 лв., съобразно дяловия капитал на кооперацията към 31 декември 1945 г.

Чл. 29. За всяко неизпълнение на поемните условия и договора министърът на земеделието и държавните имоти, според нарушение, конфискува частично или изцяло гаранцията, като концесионерът внася или допълва последната до пълния й размер в тридневен срок, в противен случай министърът на земеделието и държавните имоти с заповед по административен ред отнема концесията и отстранява концесионера от имота.

Чл. 30. Държавата може във всяко време да предприеме мероприятия, като: пресушаване, напояване и каквито и да било мелiorации, без концесионерът да има право на каквито и да било претенции.

Председателстващ Петър Каменов: Няма записани оратори. Пристъпваме към гласуване. Които приемат проекторешението, както се прочете от докладчика, с изместването от комисията, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Има думата г-н министър-председател,

Министър-председател Георги Димитров: Г-жи и г-да народни представители! Току що Великото народно събрание с голям ентузиазъм и с пълна вяра в силите на нашия народ прие двегодишния стопански план. Няма никакво съмнение, че в стопанския план, който приехме на първо четене и който ще има да се приеме на второ четене, след като комисията подробно се занимае с него, ще има някои пунктове, които се нуждаят от корекция и уточнение. А изпълнението на плана, когато бъде той приет на второ четене, ще зависи много от неговото усвояване от самите тези, които именно ще изпълняват този план — не само ръководителите в центъра и ръководителите по местата, от които много зависи, но и от самото население, от самия народ. Затова считам, че е абсолютно необходимо да се направи в най-близки дни едно подробно разяснение на места по съдържанието и съществени въпроси на стопанския план. Това — първо.

Второ. Трябва да имат възможност нашите народни представители да стидат в своите избирателни колегии малко нещо да се посветват с избирателите, да се консултират по-отблизо с тях и с комитетите на Отечествения фронт, с партийни организации, професионални организации, отделни стопановеди и стопански дейци, селски стопани и пр., да изкажат своите мнения и своите пожелания по отношение на стопанския план, за да може, когато той ще бъде разгледан на второ четене и окончателно приет от Народното събрание, комисията, която избрахме, да отдаде нужното внимание на всички полезни, разумни и необходими конкретни предложения за изменение и допълнение на известни пунктове както в самия закон, така и в самия стопански план.

Няма никакво съмнение също така, че макар този план да се прие с ентузиазъм и вяра в силите на народа, никой не може да си прави илюзия, че всичко ще върви така гладко, както бурната агитационна реч на нашия добър другар бай Добри. Той сам, както и други оратори, подчерта, че ще има доста сериозни трудности за нашия народ. Аз лично считам, тъй като сам съм се интересувал от подробностите на плана и след като зная как нашият председател на Върховния стопански съвет със своите сътрудници и другите стопански министри е работил над този план, че планът в основата си — не говоря за отделни второстепенни подробности — е напълно реален и осъществим. Но за неговото осъществяване са необходими големи напрежения на сили, на енергия, на перси. Необходими са много нови собствени ресурси, които ние трябва да открием и изнесем със своя собствен национален труд. С две думи, необходими са героически усилия — героически усилия. Това трябва да го знаете! Това трябва да го имаме пред вид и да бъдем готови и като правителство, и като Отечествен фронт, и като народ в интереса на нашата собствена родина, на нейното развитие, на нейния възход, да дадем такова напрежение и да проявим на дело тези героически усилия, които ще бъдат необходими.

Ораторите на опозицията ни плашеха, че нищо няма да излезе от този план, че това ще бъде катастрофа, крах и пр. Нейно първо е да критикува и да плаши. Това няма да окаже никакво сериозно влияние на нашето твърдо и непоколебимо решение, този стопански план да бъде изпълнен и в много отношения преизпълнен.

Аз не мисля, че водачите и представителите на опозицията, които гласуваха против плана, или най-малко не гласуваха за него, ще имат още подкрепата на тези милион избиратели, които пускаха бяла бюлетина в изборите за Велико народно събрание. Моето дълбоко убеждение е — това зная от хора, които са били непосредствено по самите места, и от многочислени делегации, които аз съм приемал в последно време — че най-малко половината, ако не и повече от този милион избиратели веднага ще се впрегнат, заедно с Отечествения фронт, в изпълнението на плана. (Ръкоплескания от мнозинството)

Аз искам също така да не бъде несправедлив към самата опозиция, за да считам, че всичките 90 или 100 депутати ще бъдат против плана. Действително това ще бъде много печално за България, ако всички са на един такъв ум, както го проявиха тук от трибуната на Великото народно събрание и с факта, че не гласуваха за стопанския план. Една част от тези господа много скоро ще има да се убедят, че в техен собствен интерес е, като обществени дейци, да вземат участие в тази велика стройка на нова България. И аз не се съмнявам, че ще се опомнят. Планът във всеки случай, за да бъде реализиран, изисква героическите усилия на всички нас, и затова е необходимо, както казах, нашите народни представители да имат възможност да отидат близо до своите избиратели в близките дни, за да изпълнят своя дълг.

Има едно второ съображение, на което аз искам да обърна вашето внимание. Сега ние се намираме в края на събирането на зърнени храни, на фураж и мас, за което се полага последни усилия. Считам, че нашите депутати ще трябва в този период да бъдат по своите места, да проверят как върви събирането на нарядите, да поправят някои нередовности, които може би има в това отношение, да ускорят събирането на това, което действително трябва да бъде събрано, за да се осигури прехраната на населението и, както знаете, да спасим от глад и измряне може би голяма част от нашия добитък до новата реколта.

Трето съображение, поради което депутатите трябва да се явят и да постоят известно време по своите места, в средата на избирателите си, е това, че от миналата ваканция, която дадохме, изтече доста време и редно е нашите народни представители да имат възможност в събрания или по друг начин да се отчетат пред своите избиратели, да дадат известен отчет за това, което Великото народно събрание е извършило през този период.

Пред вид на всичко това правителството внася предложение да се даде на Великото народно събрание една двенеделна ваканция, с други думи, да се отложат заседанията на Великото народно събрание до 11 март.

Следната точка от дневния ред — законопроектът за наемите — да остане като първа точка от дневния ред за заседанията на 11 март.

В това време пленумът на конституционната комисия, която се свиква на 4 март, ще може да поработи и да подготви някои работи, за да пристъпим след това към изглеждането и на проекто-конституцията. А също така и навечерието на 11 март може би на 7—8 март, специалната комисия по стопанския план, която избрахме, да се събере, за да можем на 11, 12, 13 март да приемем на второ четене и стопанския план.

Моля, г-жи и г-да народни представители, да се съгласите с това предложение на правителството. (Ръкопляскания от мнозинството)

Председателствуваш Петър Каменов: Конте г-да народни представители са съгласни с предложението на г-я министър-председателя, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието присма.

Идущото заседание на Великото народно събрание ще стане във вторник, 11 март, 15 ч., при следния дневен ред:

1. Второ четене на законопроекта за наемите.
 - Първо четене на законопроектите:
 2. За изменение и допълнение на чл. 67а от закона за българското поданство.
 3. За изменение на закона за работата на затворниците.
 4. За изкупуване на принадлежащите на български полични акции от дружество „Гранитонд“ — София, и дружество „Лев“ — Плевен.
 5. Второ четене на законопроекта за одобрение държавния стопански план за 1947 и 1948 г.
- Който са съгласни с тоя дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 17 ч. 30 м.)

Подпредседатели: { ПЕТЪР КАМЕНОВ
АТАНАС ДРАГИЕВ

Секретар: ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ